

רמת הגולן

1971

שם: לשכת השר גבתי - רמת הגולן - נת

ג - 8 / 6610

מזהה פיזי:

מס בריט: 374713 97.2/2 - 456 מזהה לוגי:

10/09/2013 02-107-10-03-03 כתובת:

2

מדינת ישראל

משרד החקלאות

המשרד האזורי גליל - צפת
ת.ד. 1217 טל. 30845 - 30845

השלוחה בקרית שמונה
בנין המועצה האזורית טל. 40243

תאריך: ח' בסיון תשל"א
צפת 1 ביוני 1971

מספר: בולן-9/161

אל: מר טוביה מצקביץ - עוזר השר.

הנדון: סיור השר בדרום הגולן

רב חודות עבור הרעיונות שהועלו בסיור בדרום הגולן ב- 19.5.71.

ברצוני להתייחס לשני נושאים:

- א. הגנת הצומח - נגד צבאים יש צורך לגדר את שטחי המטע ויש לדאוג שהרשות לשמורות הטבע תוכל להשתתף במימון גדרות אלו לפחות ב- 50%. אך מאידך אין לאשר העברה נוספת של צבאים לגולן כי 500 הצבאים שהועברו מרמת יששכר לגולן התפזרו בכל הגולן וגורמים נזקים.
אנו משמידים חזירי הבר במאות ומעסיקים צייד מיוחד. החזירים מתרבים בשטח ההפקר, בעיקר בואדי הרוקס ומשט יש פלישה של קבוצות גדולות לשטחי החרבות. באביב הפעולה מתבצעת ע"י פחיון והרמת החזירים לא הועילה, כי יש חיטה, שעורה, שכולת שועל, דברים טעימים רבים לאכול.
השמדנו בשנה אחרונה 500 חזירים וזאת כמות עצומה ומראה ששיטת הפעולה יעילה.
- ב. רופא וטרינרי למחלות עופות - אני בודק עם השרותים הוטרינרים את הרעיון שרופא "החקלאית" ילמד נושא מחלות העופות, לפי הצעה שהעלו אנשי רמת מגשימים לפני השר.
לפי החלוקה של אל שכות הוטרינריות, מבקר פעמיים בחודש בדרום הרמה רופא למחלות עופות של הלשכה הוטרינרית בעפולה.

ב ב ר כ ה ,

יצחק סלע
מנהל אזור הגליל

יט/חע

תבאים משקיים -

1. קרקע:

ברשות המשק היום - 5,300 ד' אדמה ברמה ליד הבית.
60 ד' באזור מוג' הייה.
400 ד' באזור אל חמה.

2. בעלי חיים:

שני לולי הודים לבשר בעלי יכולת יצור של 120 טון בשנה.
3. תיירות: חוף קמפינג משותף עם האון בחוף סמרה ליד האון.
4. תיירות: מפעל אלקטרוביקה.

1. קרקע -

א. שטחי הרמה - השטחים במצאים בשטח ישר יחסית, הנמצא בגובה 350 מ' מעל הים.
אדמה כבויה. כמות המשקעים - 450 מ"מ ממוצע. שנתית.
מעובדים: 4,000 ד' גדולי גורף - 2,100 ד' חיטה. כ- 840 טון.
750 ד' בקיה לזרעים. כ- 60 טון.
450 ד' חומצה. כ- 45 טון.
700 ד' זבל ירוק.
1,300 ד' גדולי קיץ - 750 ד' כותנה. כ- 75 טון
550 ד' סורגום. כ- 110 טון.

בשטח לא בעשטה הכשית קרקע אלא הורדת אבן עליונה בלבד. נתבות כמויות דשן גדולות להעשרת הקרקע. השטח כולו נח לעבוד וניתן לרישות ונח במלואו. בעשות בדיקות לאתור משבצת למטע בשירים.

ב. שטחי המוג' הייה - לרשותנו כ- 60 דונם. נוצלו השנה לגדול:

שום

בצל בית אלפא

עגבניות אביב

ושטח קינרס בסיובי

השטח מושקה ממעין המוג' הייה.

ג. שטחי אל חמה - מאותרים כ- 400 דונם. מהם במועים 100 דונם בנבות:

20 ד' לקראת שנה שלישית

50 ד' שנה שניה

30 ד' שנה ראשונה.

הורדנו השנה - 155 טון.

הכוונה להרחיב את שטח המטע ל - 200 דונם.

150 ד' במצאים בפלטה של אל חמה ובגלל מצב הבטחון אינם מנוצלים אינטנסיבית.

2. הודיה -

בבינו 2 לולים עם בתי אמון. השנה בגדל שני מחזוריים של 120 טון בשר.
יש בכובתנו השנה להוסיף שתי טככות בוספות.

3. חוף האון -

בשותף עם האון ותל קציר אנו מקימים חוף קיט ליד האון, הכולל מזנון, קמפינג ושרותים. בעונה הבאה יש כוונה להרחיב פתוח השטח. כ"כ, לאור השתפרות מצב הבטחון מעייבים מחדש בפתוח אזור המצוק ליד הבית.

4. מפעל אל חמה.

אנו מרכיבים עתה מספר מכשירים אלקטרוניים שהעקרי בהם הוא ה pH מסר ובקרום
בכנס לסדרות יצור גדולות. השוק יעשה השנה בעיקר ליצוא.
כוסקים עתה בשלבים אחרונים של הטפול למפעל מאוסר וזה יאפשר לנו להרחיב המפעל.
במפעל עובדים ויום 10 איש.

היקף הנסות המשק השנה יגיע למיליון ורבע וי.

נושאים לדיון -

א. מים -

1. ממש התכבית להשקיה בעונה הבאה 10 אפריל 1971.
2. ✓ רשות 1,000 ד' לגדולי שדה.
3. ✗ הפלאת פרוביל הספיקה היומית מ- 6 ל- 8, דבר שיאפשר הרחבת שטח הגדול.
4. ✓ הגדלת מכסת המים.

ב. עיר ייצור בבית -

1. הרחבת ההודיה.
2. הרחבת שטח מטע הבויה.
3. ✓ הקמת דפת לחלב.

ג. נושאים כללים -

1. גיוס משפחות נוספות.
2. הרחבת התישבות קבוצים באזור.
3. ✓ פריצת כביש להאון.

חניך לנה האולן

לשכת שר החקלאות

21 במאי 1971

כ"ו אייר תשל"א

אל: ה"ה

מר י. אדמוני	-	מנכ"ל המח' להתישבות
מר מ. שמיר	-	מנהל חבל הגליל המח' להתישבות
מר מ. קנטור	-	נציב המים
מר י. סלע	-	מנהל משרד החקלאות האזורי הגליל העליון
מר נ. מינצקר	-	חברת תה"ל

לשכת אלוף פיקוד צפון

א.נ.א.

מצ"ב רשימה הטענות והתביעות שהועלו ע"י נציגי משקי דרום
רמת-הגולן במסגרת ביקורו של שר החקלאות בתאריך 19.5.71, הערות
בהקשר לתחומים הנוגעים למשרדיכם התקבלנה בברכה.

ב ב ר ה
טוביה מצקביץ
עוזר שר החקלאות

לשכת שר החקלאות

21 במאי 1971

כ"ו אייר תשל"א

בעיות ותביעות שהועלו בסיוור - דרום רמת הגולן בתאריך 19.5.71

מושב רמות

1. חובעים הכנסה רפת החלב כענף עיקרי במושב.
2. חובעים זירוז סלילת כביש הגישה למושב.
3. קובלים על נזקים בשדות מחזירים וצבאים.
4. רשות שמורות הטבע איננה נוחנת לרסט שטחי הכותנה בעמק הבטחה.

גבעת יואב

1. אין חכנית ענפית מגובשת וברורה. מתיישבים חדשים לא יודעים בדיוק על מה יתבססו.
2. אמצעי הייצור המוקצבים למתיישב יהיו מעטים מדי כאשר מספר המתיישבים יגיע למתוכנן.
3. הצבא סגר שטחי עיבוד כשטחי אש, חובעים ביטול הסגירה והחזרת השטחים.

נאות הגולן

1. חסר ענף בסיסי רציני עליו ניתן לבנות ציר מרכזי במושב. חובעים להצטמצם בפלחה.
2. חובעים זירוז הספקת המים, נטיעת המטעים והפיתוח מפעלי התעשייה באזור.
3. חובעים זירוז הבניה המגבילה קבלת משפחות חדשות.

רמות מגשימים

1. המקום נמצא באזור אקלימי גבולי. לא ברורים בדיוק הגידולים המתאימים ולא נעשו נסיונות רציניים. חובעים הרחבת הנסיונות ברמת-הגולן.

לשכת שר החקלאות

- 2 -

2. הצעה שהוקם מעבדה ווטרינרית במרכז האזורי שתשרת את ישובי הרמה בענפי ההודים והבקר.
3. פביעה של הצבא בשטחי המרעה של המשק - (שריפות, חבלות וכו').
4. פגיעת צבאים, חזירים ונברנים במדה גדולה. חובעים פעולה נמרצת בהקיף גדול ע"י משרד החקלאות להדברת המזיקים.
5. אי הבנה בין אנשי רשות שמורות הטבע ובין האחראים למרעה הטבעי בשטח של כ- 150,000 דונם בו ישנה חפיפה. חובעים דיון בעניין כדי להגיע לפו קיום.

מבוא חמה

1. חובעים הקמה רפה חלב במשק
2. חובעים הוצאת כמות המים של המען באל חמה ממסגרת המיכסות השנתיות של המשק.
3. חובעים הגדלת פרומיל הספקה לעונת השיא מ-6 ל-8 כדי שיוכלו להגדיל את כמויות המים הניתנות בעונת השיא.
4. חובעים פריצת כביש ממבוא חמה ל"האון" כדי שלא יוגבלו מסיבות בטחוניות.
5. מבקשים זירוז הביצוע של רשות 1000 דונם (ביצוע הרישות הוחל למעשה).

(ט. מצקביץ)

UNITED STATES DEPARTMENT OF THE INTERIOR

BUREAU OF LAND MANAGEMENT

1. The following is a list of the lands owned by the United States Department of the Interior, Bureau of Land Management, in the State of California.
2. The lands are located in the following counties: Alameda, Contra Costa, Fresno, Kern, Kings, Los Angeles, Monterey, Orange, San Bernardino, San Diego, Santa Barbara, Santa Clara, Santa Cruz, Stanislaus, Tulare, and Yuba.
3. The lands are located in the following sections: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.
4. The lands are located in the following townships: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.
5. The lands are located in the following ranges: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

APPENDIX

1. The following is a list of the lands owned by the United States Department of the Interior, Bureau of Land Management, in the State of California.
2. The lands are located in the following counties: Alameda, Contra Costa, Fresno, Kern, Kings, Los Angeles, Monterey, Orange, San Bernardino, San Diego, Santa Barbara, Santa Clara, Santa Cruz, Stanislaus, Tulare, and Yuba.
3. The lands are located in the following sections: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.
4. The lands are located in the following townships: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.
5. The lands are located in the following ranges: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

כס"א - ח"א

משרד החקלאות

המרכז לתיכנון ופיתוח חקלאי והתיישבותי

האגף לתיכנון מפורט - המח' לתיכנון איזורי ופרויקטים

הקריה, ח"א, כב' באב תשכ"ט
6 אוגוסט 1969

קווים לפיתוח רמת הגולן

א. רקע

הזכיר זה מתייחס לחלק החקלאי של התכנית האזורית ליישוב ופיתוח הגולן, שהוגשה ע"י חבל צפה של המחלקה להתיישבות בינואר 1969 ונקודותיה העיקריות הינן:

א'1. מספר הישובים הממוכנן 17 - 22 מחוכם 13 - 18 על הרמה עצמה, ו - 4 ישובים במדרונות (כולל שניר).

א'2. כל ישוב יתוכנן לפי 100 יחידות.

א'3. הישובים יתרכזו סביב מערכת דרכים ראשית חדשה, שתחצה את רמת הגולן לארכה.

א'4. ההשקעות בחקלאות כולל שירותים יצרניים יסתכמו בכ- 240 מיליון ל"י, מחוכם כ- 70 מיליון להכשרת קרקע ופיתוח מקורות מים. ההשקעה השנחית הנדרשת - 30 - 20 מיליון ל"י.

א'5. התוכנית מציעה להגיע תוך שנתיים ל- 15 ישובים. דהיינו, חוספת של 5 ישובים על 10 הישובים הקיימים היום (כולל שניר).

מטרת החזכיר היא לגבש את האפשרויות המעשיות להתיישבות, והניתנות לביצוע באופן מיידי ובטווח הקצר, מבחינת גורמי הייצור - קרקע, מים, כוח אדם והון.

ב. מבוא

ב'1. כידוע המשאבים של רמת הגולן מצומצמים, מקורות המים דלים והפקתם יקרה. בחלק ניכר מהשטחים המובאים בחשבון לעיבוד חקלאי (כ- 60%), דרושה הכשרת קרקע. במרבית האזורים אין יתרון יחסי לגידולים שאין להם מגבלות שווק, פרט לעמק בטחה, מדרונות הכנרת ושניר. הפעילויות שיש להן הצדקה כלכלית הינן בעיקר אקסטנסיביות כגון גידולי פלחה, בקר לבשר וצאן. (במידה מסוימת, גידול זרעים

ובידולים שונים בעמק קוניטרה). במצב זה אין יתרון כלכלי להתיישבות חקלאית בהיקף גדול בגולן והחלטה על כך הינה מדינית ובטחונית. לכן הבעיה העומדת בפני המתכנן היא לבצע התיישבות במינימום עלות למשק הלאומי, זאת ע"י קביעת מס' הישובים הנדרש במקומות המתאימים, הצגת כוונת הפיתוח האפשריים, וקבלת החלטות במועד הנכון.

ב². היעדים המדיניים והבטחוניים מחייבים יצירת עובדות בהיקף גדול ובזמן קצר, ואלה מותנות בריכוז כוח אדם במספר מהאים. למטרה זו יש ליצור תנאים כלכליים בקצב מהיר מן הרגיל ע"מ למשוך כוח אדם לגולן. נסיון ההתיישבות המושבית בערבה מלמד, שהישיגים כלכליים טובים הבאים תוך זמן קצר, גורמים לצמיחה מהירה של ישובים חדשים. ההישיגים של המשקים הקיבוציים, גונן, גדות, ראש הנקרה, יפתח וכו', מעידים שבתנאים טובים (מבחינת גורמי הייצור) ניתן להגיע, בזמן קצר יחסית, להישיגים חברתיים וכלכליים. העמדת אמצעי יצור לרשות המשקים, עם תחילת ההתיישבות, מאפשרת ביסוסם של המשקים תוך זמן קצר, דבר המקטין את סה"כ ההשקעה התקציבית הנדרשת לישובים וע"י כך מושג חיסכון ניכר בסובסידיה הניתנת להם כמענק להון (דחיית התשלום ו % ריבית נמוך).

ב³. הידע על הפוטנציאל החקלאי של הגולן אינו גדול. עדיין לא הושלמו המחקרים על האפשרויות לפיתוח מקורות מים מקומיים, טרם הושלם סקר הקרקע, לא נעשו נסיונות מספיקים על הבידולים העתידיים וגם לא נערך סקר אקלימי בהיקף הנדרש. כחוצאה מכך יש לקבל החלטות בתנאים של חוסר אינפורמציה מספקת, מצב העלול להגדיל את המחיר של ההתיישבות בגולן.

ג. אזורי ההתיישבות

לצורך בחינת אפשרויות הפיתוח יש לחלק את רמת הגולן ל - 3 אזורי התיישבות: דרום רמת הגולן, מרכז רמת הגולן, צפון רמת הגולן.

ג¹. דרום רמת הגולן

האיזור משתרע מכפר חרוב וסקופיה במערב ועד חספין במזרח. גובה האיזור 300 - 400 מטר מעל פני הים. באיזור זה הוקמו 6 האחזיות מרביתן אזרחיות, (4 מושבים, 2 קיבוצים), המהווים כ- $\frac{2}{3}$ מההתיישבות הקיימת בדרום רמת הגולן. מומלץ על הפיכת האחזיות לישובי קבע והקמת עוד ישוב נוסף.

להלן סקירה על הקרקע והמים ועל אפשרויות הפיתוח :

קרקע - באזור מעובדים כיום כ- 35,000 דונם בתנאי בעל בגלל העדר מקורות מים. בנוסף לשטח המעובד יש אפשרות להכשיר שטחים (כ- 30,000 דונם). היקף ההכשרה צריך להקבע על סמך שיקול כלכלי. במרבית המקרים, תוספת הקרקע מיועדת להרחבת שטחי הבעל והיות ודונם פלחה מותר לאחר עבודה כ- 32 לי, הרי שכדאי להכשיר שטחים שהוצאות הכשרתם אינן עולות על 400 לי. במקרה זה, מסתכמת ההשקעה ליצירת יום עבודה ב- 1,200 לי. מכאן שלשם יצירת מקומות עבודה בגולן, רצוי יותר להקדים השקעות אחרות. יש לבצע רק הכשרה קלה באזור זה.

מים - לא נמצאו מקורות מים מקומיים באזור. הועלתה מחשבה לבצע קידוחים עמוקים במדרון הדרומי, היורד לירמוך, אך סבורים שגם אם ימצאו מים, תהיינה הכמויות מצומצמות והפתרון יהיה חלקי. ביצוע הקידוחים והפעלתם היום-יומית יהוו בעיה בסחונות, המעמידה בספק את עצם הביצוע ואת אפשרות ההספקה.

לאור מצב זה נבחנו ע"י תה"ל כמה אפשרויות להבאת מים לדרום הגולן - מן הכנרת, מן הבניאס או במשולב מאל-חמה והכנרת. מן הבדיקות והבירורים הראשוניים מסתבר שהאפשרות הזולה ביותר היא העלאת 10 מליון ממ"ע מים מהכנרת, הקמת מפעל מים לשטחי מוג'איה בהיקף של כ- 2 מליון ממ"ע (כ- 1.5 מליון ממ"ע מהכנרת + 0.4 מליון ממ"ע ממקורות מקומיים) ו- 0.5 מליון ממ"ע מאל-חמה. העלאת המים מן הכנרת כרוכה בהשקעה של 15 - 13 מליון לי ומחיר המים החזוי הוא כ- 30 אג ל-ממ"ע (כ- 25 אג בסקופיה ואל-על, 35 אג בחיספין).

הובלת המים לדרום אינה כדאית מבחינה כלכלית. המים יהיו יקרים בגלל ההוצאות המשתנות הגבוהות (כ- 10 אג) הנובעות מהצורך להעלות את המים עד 700 מטר. בתנאים אלה יכולים המים להיות כדאיים, אם השקעה למפעל היחה מסתכמת ב- 8 - 5 מליון במקום 15 - 13 מליון לי. המחיר השולי של מים באזור נאמד, לפיכך, בכ- 20 - 18 אג למ³. הוצאות התפעול הן בסדר גודל של 10 אגורות, ולכן לתשלום עבור הון נותר רק כ- 8 מליון לי. ברם, ביצוע המפעל נדרש כתוצאה ישירה מעצם ההחלטה על הקמת ישובים באזור זה.

ברצוננו להדגיש שהפיכתן של ההאחזויות לישובי קבע מותנית בהחלטה צמודה על הקמת מפעל המים מהכנרת לדרום רמת הגולן. כל עיכוב בהחלטה, או חיפוש אחרי פתרונות זמניים יפגע בהתפתחותם של הישובים ובקליטת כוח אדם. שילוב מפעל מוג'איה במפעל המים מהכנרת, במידה ויוקם מיד, יחסוך השקעות מיותרות.

כל דחיה של ההחלטה להובלת מיס מהכנרת לכמה שנים עד להשלמת סקר גאולוגי על פוטנציאל המיס בדרום הגולן פירושה, הקמה והחזקה של האחזיות במקום ישובי קבע, ביצוע השקעות כבדות (הקמת האחזות עולה $1\frac{1}{2}$ מליון ₪) שלא יהיה להם שימוש יעיל בעתיד, ניצול בלתי יעיל של כוח אדם, פיתוח ענפים במקום לא נכון וכו', פעילויות מקומיות יקרות ועקרות לעייתים (הכשרת קרקע, פיתוח סכרים למים וכדומה).

התיישבות נוספת - במידה ויהיה צורך בטחוני או מדיני להקמת ישובים נוספים ויחליטו על הקמת מפעל המיס, ניתן להקים עוד 2 ישובים (בנוסף ל-6 הקיימים), מבחינת הקרקע והמיס. אנו ממליצים על הקמת רק ישוב אחד נוסף, היות וחלק מאמצעי הייצור באזור זה ידרשו להשלמת גורמי הייצור באזור המרכז כפי שיוסבר להלן.

ג'2. הרמה המרכזית

האזור מוגדר כאזור ביניים, המשתרע מהירמוך (אזור המעיינות) במזרח, עד חפר בצפון. באזור זה קיימת האחזות אחת (נחל גשור) ועקב דרישות צה"ל הוחלט להקים האחזות נוספת (נחל גרנות).

באזור, גושי קרקע מרוחקים יחסית. לכל גוש בעיות מיוחדות שלו מבחינת הקרקע והמיס. גובה הקרקעות 600 - 350 מ' מעל פני הים. מרבית השטחים דורשים הכשרה בינונית עד כבדה.

אח הרמה המרכזית ניתן לחלק לשני תת-אזורים: איזור מזרחי - המשתרע מחיספין עד נחל גשור, ואזור צפוני - המשתרע משני צדי הכביש משמר הירדן קוניטרה. השטחים בחת אזור זה מפוצלים מאד.

ג'2.1. תת אזור מזרחי (באזור מפגש הגבולות סוריה - ירדן)

ישובים - באיזור זה הוקמה נחל גשור וכאמור לעיל, קיימת החלטה להקים האחזות נוספת (נחל גרנות).

קרקע - עיקר השטחים טעונים הכשרה בינונית עד כבדה.

מים - באיזור נמצאים מעיינות פחם. לאחר ריכוז או פיתוח קידוחים, ניתן לספק בהתאם לתחזית תה"ל $1\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$ מליון ממ"ע לשנה. בנוסף לכך יש אפשרות לנצל מים נוספים בעונת האביב המוקדמת (עת שפיאת המעיינות גדולה יותר), באם ימצאו גידולים מתאימים. מחיר המים יהיה נמוך יחסית (כ- 22 אגל- 1 ממ"ע) בהנאי שתימצא האפשרות לנצלם בשטח מרוכז וללא חלוקה לשני גושים. החלטה לספק מים לשני ישובים בשני גושים מרוחקים זה מזה, 8 - 5 ק"מ, תיקר את המים במידה ניכרת. כמות המים הנ"ל אינה מספיקה לביסוסם של שני ישובים. הקצאת כל כמות המים במשבצת ליד הבית, דורשת הבאת מים מהכנרת, דבר הכרוך בהשקעות כבדות שייקרו את מחיר המים (מעל 40 אגל- 1 ממ"ע).

לאור ממצעים אלה, מוצע :

1. לא להקים באזור האחזות שלישית שתחייב הבאת מים יקרים מהכנרת. במידה ויתברר לאחר הסדר המעיינות ופיתוח מקורות המים המקומיים, שאמנם ישנן באזור כמויות מים נוספות, יהיה לשקול, שנית, החלטה זו.
2. לרכז את שטחי השליחין המיועדים לשני הישובים (גשור וגרנית) בגוש קרקעות אחד, וע"י כך להוזיל במידה רבה את מחיר המים.
3. במידה וההצעה בסעיף 2 תתקבל, יש לבחון מחדש את מיקום נחל גרנות. המיקום אושר בזמנו ע"י ועדת המיקום להאחזות בלבד וגם זאת, לפני שנתונים על המים היו ידועים. יתרה מזו, דחית הקמת ההאחזות מסיבות תקציביות מאפשרת לכנס מחדש את ועדת המיקום ולקבוע את ההאחזות במקום הקבע המתאים כישוב קבע.
4. ליעד לשני הישובים (גשור וגרנית), המיועדים להתישבות קבוצית, שטח שלחין של כ- 3,000 דונם בדרום רמת הגולן. ההגיון שבהצעה זו טמון במניעת הכשרת קרקע יקרה של 3,000 דונם במשבצות או בסביבתן ובמניעת הבאת מים מהכנרת לרמה המרכזית. רצוי לשריין עוד 1,500 דונם במידה ומקורות המים המקומיים יאפשרו הקמת ישוב שלישי.
5. ליעד שטח של 1,000 דונם למטע במדרונות הכנרת.

2.2' תת האיזור הצפוני

עד כה התרכזו עיקר הבדיקות והסקרים בשטחים הקרובים לגבול. כך, שהידע על תת-האיזור, מבחינת הקרקע והמים מצומצם מאד. גם אין להניח שחינתן עדיפות, בשנים הקרובות להקמת ישובים בחת איזור זה המרוחק מהגבול.

נבחנה האפשרות ליבוא מים מהבניאס הכרוך בהשקעות רבות ומחיר גדול למ³. לכן, פיתוח ההיטבות באיזור חייב להיות מושתת על מקורות מים מקומיים. מומלץ לערוך סקר ומחקר גאולוגי יסודי לבדיקת האפשרות לפיתוח מים מקומיים. סקר מסוג זה דורש זמן רב ולמרות שההיטבות בתת איזור זה איננה בעדיפות גבוהה יש להקציב אמצעים לעריכת הסקרים הדרושים.

בהתאם לנ"ל, אין בסיס וצורך לקבל החלטה מיידית על ההיטבות באיזור. פיתוח של איזור זה גם אינו קשור בפיתוחם של אזורים אחרים ברמה.

ג³. צפון רמת הגולן

האיזור כולל את השטחים הנמצאים בגובה של 700 מ' מעל פני הים. חלק ניכר מהשטחים הראויים לעיבוד נמצא בגובה של 900 - 1,000 מ'.

באיזור קיימות 2 האחזויות (מרום גולן ועין זיון) הנמצאות בעמק קוניטרה. כן, קיימת החלטה על הקמת האחזות שלישית בסינדיאנה. לאחרונה נקבע המיקום הקבוע לשני הישובים.

מבחינת האקלים, התנאים מיוחדים ומאופיינים ע"י קור עז בחורף, מלווה ברוחות חזקות ושלגים וקיץ ממוזג וקריר. הרוחות החזקות בחורף מחייבות התקנת סידורי הגנה מיוחדים לאוכלוסיה, לבע"ח ולמטעים הכרוכים בהשקעות.

קרקע - הקרקעות הפנויות הניתנות לעיבוד והכשרה מסתכמות ב- 30 - 25 אלף דונם המחולקים ל - 3 גושים.

ג.3.1 עמק קוניטרה: בגוש זה כלולים השטחים הנמצאים בעמק קוניטרה, צורמן, דלווה ועין חוור. מעובדים כ- 7,500 דונם, אך לפי אומדן מהכנני המחלקה להיטבות, ניתנים להכשרה עוד כ- 7,500 דונם. סה"כ ניתן לרכז כ- 15,000 דונם. ההכשרה באיזור זה כרוכה בהשקעות גבוהות ליחידת שטח. בחלק ניכר מהשטחים יש לבצע הכשרה כבדה.

ג.3.2 סינדיאנה: אחרו כ- 7,000 דונם הראויים להכשרה (בינונית עד כבדה). בחלקה הקרקע עמוקה אך בפרופיל ניתן למצוא כמות גדולה של אבנים בגודל קטן עד בינוני. מרבית השטח יתאים למטע. לעומת זאת, קשה יהיה לרכז שטחים נרחבים לגידולי שדה.

ג.3.3 סכין: בגוש זה כ- 4,000 דונם. אין עדיין ידע על הקרקעות הנמצאות כ- 5 ק"מ מערבית מעין חוור.

מים -

ברכת רם : הוחלט על מפעל מים מבריכת רם לעמס הוויטרה. הידע הקיים מורה על אפשרות הפקה של $1\frac{3}{4} - 1\frac{1}{2}$ מ³. ישנם סיכויים שמחקר נוסף על היקף מקור מים זה או שלובו כמאגר למקורות אחרים יגדיל את כושר האספקה במידה ניכרת.

מקורות מים אחרים : בקידוחים שנעשו באיזור עד כה, לא נמצאו מים. כמות של כ- 250 אלף מ³ ניתן יהיה לספק מהסכר הקיים, לאחר הגדלתו.

הספקת מים לסינדיאנה : באיזור סינדיאנה קיימים מספר מעיינות השופעים, בעיקר, בחורף ובאביב.

להלן המלצותינו לפי גושים:

עמק קוניטרה

בעמק קיימות 2 האחזיות ומחוכנן ישוב נוסף בעין חוור. מפעל המים יהיה מסוגל להעביר כ- $1\frac{1}{2}$ מליון מ³ לשנה, כך שניתן יהיה להקציב כ- $\frac{1}{2}$ מליון מ³ לכ"א מהישובים. האקלים המיוחד של עמק קוניטרה מאפשר מבחר גידולים מצומצם ואין עדיין ידע מספיק על ניצול כמויות מים גדולות.

לגבי העתיד קיימות האפשרויות הבאות:

(א) במידה ויתברר שניתן יהיה לספק 4 מליון מ³ לשנה מבריכת רם ומקורות נוספים, יהיה לפתח את עיקר החקלאות בעמק קוניטרה, בהנחה כי נוכל להציע חכנית גידולים מהאימה.

(ב) במידה ולא תהיה אפשרות להגדיל את מכסת המים בעמק קוניטרה, יהיה לבסס את הישובים על ידי הקצאת שטחים בעמק החולה (רשות החולה).

(ג) יש ליעד כ- 500 דונם לישוב במדרונות הכנרת, המתאימים למסע. לפיכך, יהיה לספק בשנים הקרובות כמליון מ³ לכל אחד מהישובים (500 אלף מ³ בעמק קוניטרה וכ- 500 אלף מ³ במדרונות הכנרת).

סינדיאנה :

קיימת החלטה על הקמת ישוב במקום. חבל הגליל וצה"ל מציעים את המיקום הזמני כ- 5 ק"מ, בקו אוויר, מזרחית מן המשבצת המיועדת, בסביבת הכפר הנטוש עישה, הנמצא על כביש קוניטרה - רפיד. ברור ומוסכם שבעתיד יהיה צורך להעביר את ההאחזות למשבצת בסינדיאנה.

פריצת דרך מעישה לסינדיאנה מחייבת השקעה זמנית גדולה ויהיה צורך בסידורי בטחון מיוחדים. עקב זה לא ניתן יהיה לבצע פעילות חקלאית בסינדיאנה ומכאן התכנית להכשיר 150 דונם ע"י הכפר עישה, לצורך האחזות.

לדעתנו, אין להקים האחזות בכפר עישה, הכרוכה בהשקעה זמנית של $1\frac{1}{2}$ מליון ל"י. יש להקים אותה בסינדיאנה כחלק משוב קבע. עדיין אין תקציב להקמת האחזות, כך שניתן להכין תוכניות לשוב קבע.

בדומה לשובים בעמק קוניטרה יש ליעד גם לשוב זה כ- 600 - 500 דונם משטחי המדרונות למטעים סובטרופיים. יתכן ויהיה צורך להקצות גם לסינדיאנה שטחים בעמק החולה. רצוי לדחות את הקמת הישוב בסינדיאנה עד לבירור שאלת המים ולהעדיף בשלב זה הקמת הישובים המוצעים כנחל גרנות ועין חוור.

ג'4. שטחי המדרונות והבטחה

בקטגוריה זו נכללים השטחים הנמצאים בין 100 + עד 200 - מעל פני הים. לפי התכנית האיזורית לפיתוח הגולן שהוצאה על ידי המחלקה להתישבות, נמצאים במורדות הגולן, במורדות הבטחה ובעמק בטחה כ- 24,000 דונם ראויים לעיבוד לשלחין, לפי הפירוט כדלקמן:

1. מדרונות בדרום הרמה הכוללים עין סעד, אל-חמה, מדרונות פיק, סקופיה ומוג'איה	5,400 דונם
2. ג'רבה	3,000 דונם
3. מדרונות הבטחה	10,700 דונם
4. עמק בטחה	4,700 דונם
סה"כ	23,800 דונם

קבלנו את סקר הקרקעות באיזור זה ולפיו נפסלו 3,000 דונם של ג'רבה, כך שסה"כ הקרקעות הראויים לעיבוד הם כ- 21,000 דונם.

ה- 5,400 דונם שבמורדות הגולן מהווים השלמה טבעית לשובים הקרובים בדרום הרמה ולכן שטח הקרקע אליו אנו מתייחסים בדיון זה נובע לכ- 15,500 דונם במדרונות ובעמק הבטחה.

סוקרי הקרקע חושבים כי ניתן יהיה להוסיף, לאחר סקר מפורט יותר, אדמות ראויות לשלחין על הסה"כ הנ"ל. אולם מאידך, עקב הפיצול והאופי המדרוני של השטח, יתכן ויקטן השטח הניתן לניצול ואין לקבוע את היקפו הסופי לפני שחוכן תכנית מפורטת לפיתוח השלחין.

לדעתנו, ישנם ארבעה יעדים, אפשריים, לאדמות אלו:

1. השלמת משבצות לשובים במרכז ובצפון הרמה.

מוצע ליעד במדרונות הבטחה שטח של בין 4,000 - 3,000 דונם לנטיעת מטעים סוב-טרופיים עבור 8 - 7 ישובים שבמרכז ובצפון הגולן.

2. התישבות נוספת.

המחלקה להתישבות תובעת הקמת 4 - 3 ישובים באיזור הבטחה. הננו רואים אפשרות להכנין ישוב אחד בלבד, במדרונות עקב, על שטח של כ- 3,000 דונם.

3. פיתוח קייט ונופש.

לאחר שהעברנו את קו התיחום של השטח המוקפא לצרכי קייט ונופש על מפת סקר הקרקעות נראה, כי כבר בשלב א' יתפסו כ- 4,000 דונם אדמה עמוקה, ראויה לשלחין. נראה לנו, כי יש לבחון מחדש את התכנית לפיתוח קייט ונופש במגמה להקטין, כמה שניתן, את הפגיעה באדמות חקלאיות. סביר להניח, כי לאחר בירור נוסף, יועמד השטח שיועבר מיעוד חקלאי ליעוד של קייט ונופש על כ- 2,500 דונם.

4. השלמת קרקע לשובי מזרח עמק הירדן.

לישובי מזרח עמק הירדן חסר להשלמת מכסת הקרקע, לפי 25 דונם ליחידת משק, כדלקמן:

חל - קציר	500	דונם
עין - גב	350	"
האון	350	"
מעגן	600	"
שער - הגולן	600	"
מסדה	600	"
חקוק	1000	"
אלמגור	1500	"
אלומות	300	"
סה"כ	5800	דונם

מערך הישובים החקלאיים בגולן

מוצע לבדיקה	תוספת ישובים	האחזויות קיימות	ישובים מוצעים	האיזור
				<u>דרום הרמה</u>
-	-	3	3	סקופיה
-	-	2	2	חרב ודבוסייה
1	1	1	2	חיספין
				<u>מרכז הרמה</u>
1	1	1	2	חזן מנצורה
				<u>צפון הרמה</u>
-	1	2	3	עמק קוניסרה
1	-	-	-	סכין
1	-	-	-	סינדיאנה
-	-	1	1	<u>שניר</u>
-	1	-	1	<u>עקב</u>
3	4	10	14	סה"כ

אומדן הרכב הגידולים של תצרוכת המים

תכניות הקבע של ישובי רמת הגולן נמצאות כעת בעבודה והן תסוכמנה לאחר תיאום עם הועדות המקצועיות. בנספח זה מובאות האפשרויות להקצאת מים באזורים השונים של הגולן, בהתאם לתנאי הקרקע והאקלים, הידועים כיום.

הגולן הדרומי		מרכז הגולן		צפון הגולן		סה"כ	
אלפי	השטח	אלפי	השטח	אלפי	השטח	אלפי	השטח
ממ"ע	(דונם)	ממ"ע	(דונם)	ממ"ע	(דונם)	ממ"ע	(דונם)
מים	לשנה	מים	לשנה	מים	לשנה	מים	לשנה
1. ברמה							
							מחנה
500	-	150	-	250	-	900	-
500	1000	-	-	-	-	500	1000
1250	5000	250	1000	-	-	1500	6000
-	-	500	500	600	600	1100	1100
-	-	-	-	225	300	225	300
1000	1000	-	-	-	-	1000	1000
2500	5000	-	-	-	-	2500	5000
3750	7500	-	-	-	-	3750	7500
-	-	-	-	180	600	180	600
500	-	100	-	250	500	850	500
10000	19500	1000	1500	1505	2000	12505	23000
סה"כ							
3500	3500	2500	2500	1000	1000	7000	7000
2. במדרונות ובבטיחה (פרדס וסובסרוטיים)							
13500	23000	3500	4000	2505	3000	19505	30000
3. ס"ה ליישובים (ברמה ובמדרונות)							
4. מושב בעקב							
5. קבוץ שניר							
סה"כ כללי (14 יישובים)							
						24665	36000

משרד החקלאות

המרכז לתיכנון ופיתוח חקלאי והתיישבותי
האגף לתיכנון מפורט - המח' לתיכנון איזורי ופרויקטים

הקריה, ח"א, כב' באב חשכ"ט
6 אוגוסט 1969

קווים לפיתוח רמת הגולן

א. רקע

הזכיר זה מתייחס לחלק החקלאי של התכנית האזורית לישוב ופיתוח הגולן, שהוגשה ע"י
חבל צפת של המחלקה להתיישבות בינואר 1969 ונקודותיה העיקריות הינן:

א'1. מספר הישובים המתוכנן 17 - 22 מחוכם 13 - 18 על הרמה עצמה, ו - 4 ישובים
במדרונות (כולל שניר).

א'2. כל ישוב יתוכנן לפי 100 יחידות.

א'3. הישובים יתרכזו סביב מערכת דרכים ראשית חדשה, שתחצה את רמת הגולן לארכה.

א'4. ההשקעות בחקלאות כולל שירותים יצרניים יסתכמו בכ- 240 מיליון ל"י, מחוכם
כ- 70 מיליון להכשרת קרקע ופיתוח מקורות מים. ההשקעה השנתית הנדרשת -
30 - 20 מיליון ל"י.

א'5. החוכנית מציעה להגיע חוך שנתיים ל- 15 ישובים. דהיינו, חוספת של 5 ישובים
על 10 הישובים הקיימים היום (כולל שניר).

מטרת התזכיר היא לגבש את האפשרויות המעשיות להתיישבות, והניתנות לביצוע באופן
מיד' ובטוח הקצר, מבחינת גורמי הייצור - קרקע, מים, כוח אדם והון.

ב. מבוא

ב'1. כידוע המשאבים של רמת הגולן מצומצמים, מקורות המים דלים והפקתם יקרה.
בחלק ניכר מהשטחים המובאים בחשבון לעיבוד חקלאי (כ- 60%), דרושה הכשרת
קרקע. במרבית האזורים אין יתרון יחסי לגידולים שאין להם מנבלות שווק, פרט
לעמק בטחה, מדרונות הכנרת ושניר. הפעילויות שיש להן הצדקה כלכלית הינן בעיקר
אקסטנסיביות כגון גידולי פלחה, בקר לבשר וצאן. (במידה מסוימת, גידול זרעים

וגידולים שונים בעמק קוניטרה). במצב זה אין יתרון כלכלי להתיישבות חקלאית בהיקף גדול בגולן והחלטה על כך הינה מדינית ובטחונית. לכן הבעיה העומדת בפני המחכנן היא לבצע התיישבות במינימום עלות למשק הלאומי, זאת ע"י קביעת מס' הישובים הנדרש במקומות המתאימים, הצגת כוונת הפיתוח האפשריים, וקבלת החלטות במועד הנכון.

ב'2. היעדים המדיניים והבטחוניים מחייבים יצירת עובדות בהיקף גדול ובזמן קצר, ואלה מותנות בריכוז כוח אדם במספר מהאים. למטרה זו יש ליצור תנאים כלכליים בקצב מהיר מן הרגיל ע"מ למשוך כוח אדם לגולן. נסיון ההתיישבות המושבית בערבה למד, שהישובים כלכליים טובים הבאים תוך זמן קצר, גורמים לצמיחה מהירה של ישובים חדשים. ההישגים של המשקים הקיבוציים, גונן, גדות, ראש הנקרה, יפתח וכו', מעידים שבחנאים טובים (מבחינת גורמי הייצור) ניתן להגיע, בזמן קצר יחסית, להישגים חברתיים וכלכליים. העמדת אמצעי יצור לרשות המשקים, עם החילת ההתיישבות, מאפשרת ביסוסם של המשקים תוך זמן קצר, דבר המקטין את סה"כ ההשקעה החקציבית הנדרשת לישובים וע"י כך מושג היסכון ניכר בסובסידיה הניתנת להם כמענק להון (דחיית התשלום ו % ריבית נמוך).

ב'3. הידע על הפוטנציאל החקלאי של הגולן אינו גדול. עדיין לא הושלמו המחקרים על האפשרויות לפיתוח מקורות מים מקומיים, טרם הושלם סקר הקרקע, לא נעשו נסיונות מספיקים על הגידולים העמידים וגם לא נערך סקר אקלימי בהיקף הנדרש. כחוצאה מכך יש לקבל החלטות בהנאים של חוסר אינפורמציה מספקת, מצב העלול להגדיל את המחיר של ההתיישבות בגולן.

1. אזורי ההתיישבות

לצורך בחינת אפשרויות הפיתוח יש לחלק את רמת הגולן ל - 3 אזורי התיישבות: דרום רמת הגולן, מרכז רמת הגולן, צפון רמת הגולן.

ב'1. דרום רמת הגולן

האיזור משתרע מכפר חרוב וסקופיה במערב ועד חספין במזרח. גובה האיזור 300 - 400 מטר מעל פני הים. באיזור זה הוקמו 6 האחזיות מרביתן אזוריות, (4 מושבים, 2 קיבוצים), המהווים כ- $\frac{2}{3}$ מההתיישבות הקיימת ברמת הגולן. מומלץ על הפיכת האחזיות לישובי קבע והקמת עוד ישוב נוסף.

להלן סקירה על הקרקע והמים ועל אפשרויות הפיתוח :

קרקע - באזור מעובדים כיום כ- 35,000 דונם בתנאי בעל בגלל העדר מקורות מים. בנוסף לשטח המעובד יש אפשרות להכשיר שטחים (כ- 30,000 דונם). היקף ההכשרה צריך להקבע על סמך שיקול כלכלי. במרבית המקרים, תוספת הקרקע מיועדת להרחבת שטחי הבעל והיות ודונם פלחה מותר לאחר עבודה כ- 32 לי, הרי שכדאי להכשיר שטחים שהוצאות הכשרתם אינן עולות על 400 לי. במקרה זה, מסתכמת ההשקעה ליצירת יום עבודה ב- 1,200 לי. מכאן שלשם יצירת מקומות עבודה בגולן, רצוי יותר להקדים השקעות אחרות. יש לבצע רק הכשרה קלה באזור זה.

מים - לא נמצאו מקורות מים מקומיים באזור. הועלתה מחשבה לבצע קידוחים עמוקים במדרון הדרומי, היורד לירמוך, אך סבורים שגם אם ימצאו מים, תהיינה הכמויות מצומצמות והפתרון יהיה חלקי. ביצוע הקידוחים והפעלתם היום-יומית יהוו בעיה בטחונית, המעמידה בספק את עצם הביצוע ואת אפשרות ההספקה.

לאור מצב זה נבחנו ע"י תה"ל כמה אפשרויות להבאת מים לדרום הגולן - מן הכנרת, מן הבניאס או במשולב מאל-חמה והכנרת. מן הבדיקות והבירורים הראשונים מסתבר שהאפשרות הזולה ביותר היא העלאת 10 מליון ממ"ע מים מהכנרת, הקמת מפעל מים לשטחי מוג'איה בהיקף של כ- 2 מליון ממ"ע (כ- 1.5 מליון ממ"ע מהכנרת + 0.4 מליון ממ"ע ממקורות מקומיים) ו- 0.5 מליון ממ"ע מאל-חמה. העלאת המים מן הכנרת כרוכה בהשקעה של 15 - 13 מליון לי ומחיר המים החזוי הוא כ- 30 אג. ל-ממ"ע (כ- 25 אג. בסקופיה ואל-על, 35 אג. בחיספין).

הובלת המים לדרום אינה כדאית מבחינה כלכלית. המים יהיו יקרים בגלל ההוצאות המשתנות הגבוהות (כ- 10 אג.) הנובעות מהצורך להעלות את המים עד 700 מטר. בתנאים אלה יכולים המים להיות כדאיים, אם השקעה למפעל היתה מסתכמת ב- 5 - 8 מליון במקום 15 - 13 מליון לי. המחיר השולי של מים באזור נאמד, לפיכך, בכ- 20 - 18 אג. למ³. הוצאות התפעול הן בסדר גודל של 10 אנורות, ולכן לחשולם עבור הון נותר רק כ- 8 מליון לי. ברם, ביצוע המפעל נדרש כחוצאה ישירה מעצם ההחלטה על הקמת ישובים באזור זה.

ברצוננו להדגיש שהפיכתן של האחזויות לישובי קבע מותנית בהחלטה צמודה על הקמת מפעל המים מהכנרת לדרום רמת הגולן. כל עיכוב בהחלטה, או חיפוש אחרי פתרונות זמניים יפגע בהתפתחותם של הישובים ובקליטת כוח אדם. שילוב מפעל מוג'איה במפעל המים מהכנרת, במידה ויוקם מיד, יחסוך השקעות מיותרות.

כל דחיה של ההחלטה להובלת מים מהכנרת לכמה שנים עד להשלמת סקר גאולוגי על פוטנציאל המים בדרום הגולן פירושה, הקמה והחזקה של האחזיות במקום ישובי קבע, ביצוע השקעות כבדות (הקמת האחזות עולה $1\frac{1}{2}$ מליון ל"י) שלא יהיה להם שימוש יעיל בעתיד, ניצול בלתי יעיל של כוח אדם, פיתוח ענפים במקום לא נכון וכו', פעילות מקומיות יקרות ועקרות לעיתים (הכשרת קרקע, פיתוח סכרים למים וכדומה).

התיישבות נוספת - במידה ויהיה צורך בטחוני או מדיני להקמת ישובים נוספים ויחליטו על הקמת מפעל המים, ניתן להקים עוד 2 ישובים (בנוסף ל-6 הקיימים), מבחינת הקרקע והמים. אנו ממליצים על הקמת רק ישוב אחד נוסף, היות וחלק מאמצעי הייצור באזור זה ידרשו להשלמת גורמי הייצור באזור המרכז כפי שיוסבר להלן.

ג'2. הרמה המרכזית

האזור מוגדר כאזור ביניים, המשתרע מהירמוך (אזור המעיינות) במזרח, עד חפר בצפון. באזור זה קיימת האחזות אחת (נחל גשור) ועקב דרישות צה"ל הוחלט להקים האחזות נוספת (נחל גרנות).

באזור, נושי קרקע מרוחקים יחסית. לכל גוש בעיות מיוחדות שלו מבחינת הקרקע והמים. גובה הקרקעות 350 - 600 מ' מעל פני הים. מרבית השטחים דורשים הכשרה בינונית עד כבדה.

את הרמה המרכזית ניתן לחלק לשני תת-אזורים: איזור מזרחי - המשתרע מחיספין עד נחל גשור, ואזור צפוני - המשתרע משני צדי הכביש משמר הירדן קוניטרה. השטחים בחת אזור זה מפוצלים מאד.

ג'2.1. חת אזור מזרחי (באזור מפגש הגבולות סוריה - ירדן)

ישובים - באיזור זה הוקמה נחל גשור וכאמור לעיל, קיימת החלטה להקים האחזות נוספת (נחל גרנות).

קרקע - עיקר השטחים טעונים הכשרה בינונית עד כבדה.

מים - באיזור נמצאים מעיינות פחם. לאחר ריכוז או פיתוח קידוחים, ניתן לספק בהתאם לתחזית תה"ל $1\frac{1}{4}$ - $3\frac{3}{4}$ מליון ממ"ע לשנה. בנוסף לכך יש אפשרות לנצל מים נוספים בעונת האביב המוקדמת (עת שפיאת המעיינות גדולה יותר), באם ימצאו גידולים מתאימים. מחיר המים יהיה נמוך יחסית (כ- 22 אגל- 1 ממ"ע) בתנאי שחימצא האפשרות לנצלם בשטח מרוכז וללא חלוקה לשני גושים. החלטה לספק מים לשני ישובים בשני גושים מרוחקים זה מזה, 8 - 5 ק"מ, תיקר את המים במידה ניכרת. כמות המים הנ"ל אינה מספיקה לביסוסם של שני ישובים. הקצאת כל כמות המים במשבצת ליד הבית, דורשת הבאת מים מהכנרת, דבר הכרוך בהשקעות כבדות שייקרו את מחיר המים (מעל 40 אגל- 1 ממ"ע).

לאור ממצעים אלה, מוצע :

1. לא להקים באזור האחזות שלישית שתחייב הבאת מים יקרים מהכנרת. במידה ויחברר לאחר הסדר המעיינות ופיתוח מקורות המים המקומיים, שאמנם ישנן באזור כמויות מים נוספות, יהיה לשקול, שנית, החלטה זו.
2. לרכז את שטחי השלחין המיועדים לשני הישובים (גשור וגרנית) בגוש קרקעות אחד, וע"י כך להוזיל במידה רבה את מחיר המים.
3. במידה וההצעה בסעיף 2 תחקבל, יש לבחון מחדש את מיקום נחל גרנות. המיקום אושר בזמנו ע"י ועדת המיקום להאחזות בלבד וגם זאת, לפני שנחוננים על המים היו ידועים. יתרה מזו, דחית הקמת ההאחזות מסיבות תקציביות מאפשרת לכנס מחדש את ועדת המיקום ולקבוע את ההאחזות במקום הקבע המתאים כישוב קבע.
4. ליעד לשני הישובים (גשור וגרנית), המיועדים להתישבות קבוצה, שטח שלחין של כ- 3,000 דונם בדרום רמת הגולן. ההגיון שבהצעה זו סמוך במניעת הכשרת קרקע יקרה של 3,000 דונם במשבצות או בסביבתן ובמניעת הבאת מים מהכנרת לרמה המרכזית. רצוי לשריין עוד 1,500 דונם במידה ומקורות המים המקומיים יאפשרו הקמת ישוב שלישי.
5. ליעד שטח של 1,000 דונם למטע במדרונות הכנרת.

2.2. תת האיזור הצפוני

עד כה התרכזו עיקר הבדיקות והסקרים בשטחים הקרובים לגבול. כך, שהידע על תת-האזור, מבחינת הקרקע והמים מצומצם מאד. גם אין להניח שחינתן עדיפות, בשנים הקרובות להקמת ישובים בתת איזור זה המרוחק מהגבול.

נבחנה האפשרות ליבוא מים מהבניאס הכרוך בהשקעות רבות ומחיר גדול למ³. לכן, פיתוח התישבות באיזור חייב להיות מושתת על מקורות מים מקומיים. מומלץ לערוך סקר ומחקר גאולוגי יסודי לבדיקת האפשרות לפיתוח מים מקומיים. סקר מסוג זה דורש זמן רב ולמרות שההתישבות בתה איזור זה איננה בעדיפות גבוהה יש להקציב אמצעים לעריכת הסקרים הדרושים.

בהתאם לנ"ל, אין בסיס וצורך לקבל החלטה מיידית על התישבות באיזור. פיתוח של איזור זה גם אינו קשור בפיתוחם של אזורים אחרים ברמה.

ג³. צפון רמת הגולן

האיזור כולל את השטחים הנמצאים בגובה של 700 מ' מעל פני הים. חלק ניכר מהשטחים הראויים לעיבוד נמצא בגובה של 900 - 1,000 מ'.

באיזור קיימות 2 האחזיות (מרום גולן ועין זיון) הנמצאות בעמק קוניטרה. כן, קיימת החלטה על הקמת האחזות שלישית בסינדיאנה. לאחרונה נקבע המיקום הקבוע לשני הישובים.

מבחינת האקלים, התנאים מיוחדים ומאופיינים ע"י קור עז בחורף, מלווה ברוחות חזקות ושלגים וקיץ ממוזג וקריר. הרוחות החזקות בחורף מחייבות התקנת סידורי הגנה מיוחדים לאוכלוסיה, לבע"ח ולמסעים הכרוכים בהשקעות.

קרקע - הקרקעות הפנויות הניתנות לעיבוד והכשרה מסתכמות ב- 30 - 25 אלף דונם המחולקים ל - 3 גושים.

ג.3.1 עמק קוניטרה: בגוש זה כלולים השטחים הנמצאים בעמק קוניטרה, צורמן, דלווה ועין חוור. מעובדים כ- 7,500 דונם, אך לפי אומדן מתכנני המחלקה להתישבות, ניתנים להכשרה עוד כ- 7,500 דונם. סה"כ ניתן לרכז כ- 15,000 דונם. ההכשרה באיזור זה כרוכה בהשקעות גבוהות ליחידת שטח. בחלק ניכר מהשטחים יש לבצע הכשרה כבדה.

ג.3.2 סינדיאנה: אחרו כ- 7,000 דונם הראויים להכשרה (בינונית עד כבדה). בחלקה הקרקע עמוקה אך בפרופיל ניתן למצוא כמות גדולה של אבנים בגודל קטן עד בינוני. מרבית השטח יתאים למטע. לעומת זאת, קשה יהיה לרכז שטחים נרחבים לגידולי שדה.

ג.3.3 סכיר: בגוש זה כ- 4,000 דונם. אין עדיין ידע על הקרקעות הנמצאות כ- 5 ק"מ מערביה מעין חוור.

מים -

ברכת רם : הוחלט על מפעל מים מבריכת רם לעמס חייטרה. הידע הקיים מורה על אפשרות הפקה של $1\frac{3}{4} - 1\frac{1}{2}$ מ³. ישנם סיכויים שמחקר נוסף על היקף מקור מים זה או שלובו כמאגר למקורות אחרים יגדיל את כושר האספקה במידה ניכרת.

מקורות מים אחרים : בקידוחים שנעשו באיזור עד כה, לא נמצאו מים. כמות של כ- 250 אלף מ³ ניתן יהיה לספק מהסכר הקיים, לאחר הגדלתו.

הספקת מים לסינדיאנה : באיזור סינדיאנה קיימים מספר מעיינות השופעים, בעיקר, בחורף ובאביב.

להלן המלצותינו לפי גושים:

עמק קוניטרה

בעמק קיימות 2 האחזיות ומתוכנן ישוב נוסף בעין חוור. מפעל המים יהיה מסוגל להעביר כ- $1\frac{1}{2}$ מליון מ³ לשנה, כך שניתן יהיה להקציב כ- $\frac{1}{2}$ מליון מ³ לכ"א מהישובים. האקלים המיוחד של עמק קוניטרה מאפשר מבחר גידולים מצומצם ואין עדיין ידע מספיק על ניצול כמויות מים גדולות.

לבבי העתיד קיימות האפשרויות הבאות:

(א) במידה ויתברר שניתן יהיה לספק 4 מליון מ³ לשנה מבריכת רם ומקורות נוספים, יהיה לפתח את עיקר החקלאות בעמק קוניטרה, בהנחה כי נוכל להציע הכניח גידולים מתאימה.

(ב) במידה ולא תהיה אפשרות להגדיל את מכסת המים בעמק קוניטרה, יהיה לבסס את הישובים על ידי הקצאת שטחים בעמק החולה (רשות החולה).

(ג) יש ליעד כ- 500 דונם לישוב במדרונות הכנרת, המתאימים למטע. לפיכך, יהיה לספק בשנים הקרובות כמליון מ³ לכל אחד מהישובים (500 אלף מ³ בעמק קוניטרה וכ- 500 אלף מ³ במדרונות הכנרת).

סינדיאנה :

קיימת החלטה על הקמת ישוב במקום. חבל הגליל וצה"ל מציעים את המיקום הזמני כ- 5 ק"מ, בקו אוויר, מזרחית מן המשבצת המיועדת, בסביבת הכפר הנטוש עישה, הנמצא על כביש קוניטרה - רפיד. ברור ומוסכם שבעתיד יהיה צורך להעביר את ההאחזות למשבצת בסינדיאנה.

פריצת דרך מעישה לסינדיאנה מחייבת השקעה זמנית גדולה ויהיה צורך בסידורי בטחון מיוחדים. עקב זה לא ניתן יהיה לבצע פעילות חקלאית בסינדיאנה ומכאן התכנית להכשיר 150 דונם ע"י הכפר עישה, לצורך האחזות.

לדעתנו, אין להקים האחזות בכפר עישה, הכרוכה בהשקעה זמנית של $1\frac{1}{2}$ מליון ל"י. יש להקים אותה בסינדיאנה כחלק משוב הקבע. עדיין אין תקציב להקמת האחזות, כך שניתן להכין תוכניות לשוב קבע.

בדומה לשובים בעמק קוניטרה יש ליעד גם לשוב זה כ- 600 - 500 דונם משטחי המדרונות למטעים סובטרופיים. יתכן ויהיה צורך להקצות גם לסינדיאנה שטחים בעמק החולה. רצוי לדחות את הקמת הישוב בסינדיאנה עד לבירור שאלת המים ולהעדיף בשלב זה הקמת הישובים המוצעים כנחל גרנות ועין חוור.

ג'4. שטחי המדרונות והבטחה

בקטגוריה זו נכללים השטחים הנמצאים בין 100 + עד 200 - מעל פני הים. לפי התכנית האיזורית לפיתוח הגולן שהוצאה על ידי המחלקה להתישבות, נמצאים במורדות הגולן, במורדות הבטחה ובעמק בטחה כ- 24,000 דונם ראויים לעיבוד לשלחין, לפי הפירוט כדלקמן:

1. מדרונות בדרום הרמה הכוללים עין סעד, אל-חמה, מדרונות פיק, סקופיה ומוג'איה	5,400 דונם
2. ג'רבה	3,000 דונם
3. מדרונות הבטחה	10,700 דונם
4. עמק בטחה	4,700 דונם
סה"כ	23,800 דונם

קבלנו את סקר הקרקעות באיזור זה ולפיו נפסלו 3,000 דונם של ג'רבה, כך שסה"כ הקרקעות הראויים לעיבוד הם כ- 21,000 דונם.

ה- 5,400 דונם שבמורדות הגולן מהווים השלמה טבעית לישובים הקרובים בדרום הרמה ולכן שטח הקרקע אליו אנו מחיחסים בדיון זה נוגע לכ- 15,500 דונם במדרונות ובעמק הבטחה.

סוקרי הקרקע חושבים כי ניתן יהיה להוסיף, לאחר סקר מפורט יותר, אדמות ראויות לשלחין על הסה"כ הנ"ל. אולם מאידך, עקב הפיצול והאופי המדרוני של השטח, יתכן ויקטן השטח הניתן לניצול ואין לקבוע את היקפו הסופי לפני שתוכן תכנית מפורטת לפיתוח השלחין.

לדעתנו, ישנם ארבעה יעדים, אפשריים, לאדמות אלו:

1. השלמת משבצות לישובים במרכז ובצפון הרמה.

מוצע ליעד במדרונות הבטחה שטח של בין 4,000 - 3,000 דונם לנטיעת מטעים סוב-טרופיים עבור 8 - 7 ישובים שבמרכז ובצפון הגולן.

2. התישבות נוספת.

המחלקה להתישבות חובעת הקמת 4 - 3 ישובים באיזור הבטחה. הננו רואים אפשרות לחכנן ישוב אחד בלבד, במדרונות עקב, על שטח של כ- 3,000 דונם.

3. פיתוח קייט ונופש.

לאחר שהעברנו את קו התייחום של השטח המוקפא לצרכי קייט ונופש על מפת סקר הקרקעות נראה, כי כבר בשלב א' יתפסו כ- 4,000 דונם אדמה עמוקה, ראויה לשלחין. נראה לנו, כי יש לבחון מחדש את התכנית לפיתוח קייט ונופש במגמה להקטין, כמה שניתן, את הפגיעה באדמות חקלאיות.

סביר להניח, כי לאחר בירור נוסף, יועד השטח שיועבר מיעוד חקלאי ליעוד של קייט ונופש על כ- 2,500 דונם.

4. השלמת קרקע לישובי מזרח עמק הירדן.

לישובי מזרח עמק הירדן חסר להשלמת מכסת הקרקע, לפי 25 דונם ליחידת משק, כדלקמן:

חל - קציר	500	דונם
עין - גב	350	"
האון	350	"
מעגן	600	"
שער - הגולן	600	"
מסדה	600	"
חקוק	1000	"
אלמגור	1500	"
אלומות	300	"
סה"כ	5800	דונם

מערך הישובים החקלאיים בגולן

מוצע לבדיקה	הוספת ישובים	האחזויות קיימות	ישובים מוצעים	האזור
				<u>דרום הרמה</u>
-	-	3	3	סקופיה
-	-	2	2	חרב ודבוסיה
1	1	1	2	חיספין
				<u>מרכז הרמה</u>
1	1	1	2	חזן מנצורה
				<u>צפון הרמה</u>
-	1	2	3	עמק קוניסרה
1	-	-	-	סכין
1	-	-	-	סינדיאנה
-	-	1	1	<u>שניר</u>
-	1	-	1	<u>עקב</u>
3	4	10	14	סה"כ

ת.ן. נ.ל.מ. כ.ע.ח.ן

אגף המיס, תל-אביב
אוגוסט 1971

הצעת תקציב האחזויות 72/73 כולל קידום
המימון בסך 7 מיליון ל"י

			רמת הגולן
סה"כ	עדיפות "ב"	עדיפות "א"	האזביקס
2,560.000	650.000	1,910.000	ברכת רם
1,620.000	400.000	1,220.000	פ.ח.ס
1,750.000	---	1,750.000	כנ"ג
870.000	---	870.000	מבוא חמה
600.000	---	600.000	רימות
530.000	---	530.000	רמת-שלום
600.000	---	600.000	נוב
70.000	---	70.000	מרכז חיספית
400.000	---	400.000	סכר קוניטרה
255.000	---	255.000	סכר חיהל
300.000	300.000	---	סכר בני-ישראל
9,555,000	1,350,000	8,205,000	סה"כ

המפעל מתוכנן לספק כ- 4,2 מיליון מ³/שנה בשלב סופי ליושבים : עין זיון, מרום גולן, עין חוור, בוקיץ וא"ת (ש"מ). נבא וזאת פרט לכ- 1,0 מיליון מ³/שנה מאגם קוניסרה.

להשלמת המפעל לאחר בצוע 71/72 + התקציב הנוסף של 71/72 ידרשו :

	פתוח מקורות מים בברכת רם, קדוחים, הטיית מעינות
3,300,000 ₪	ותח' שאיבה
1,200,000	קו מתח עליון לברכת רם מהחולה - התחלה -
1,500,000	קוי הולכה לעין זיון ואגומים
6,000,000 ₪	סה"כ
=====	

לאחר בצוע תקציב 71/72 והשלמת התקציבים בסך 950,000 ₪ נחנ' יהיה לספק כ- 1,5 מיליון מ³/שנה (פרט לסכר קוניסרה וקד' מנסורה).

הצעה לבצוע בשנת 72/73

450,000 ₪	הטיית מעינות סער - שלב א'
250,000	קדוח ברכת רם 2 - קדיחה וש"נ.
160,000	השלמת תח' כוח מסעדה.
230,000	יח' מס' 3 בברכת רם
400,000	התחלת חישמול אזור ברכת רם מחולה
120,000	ברכה 500 מ' בעין זיון
1,610,000 ₪	סה"כ
950,000	קדום תקציב 71/72
2,560,000 ₪	סה"כ
=====	

(2) סכר קוניסרה

לאחר ביצוע 71/72 כולל הגדלה יהיה לנו נפח איגום -

כ- 1,650,000 מ³

כ- 750,000 מ³

ל נ י צ ו ל

באם יתברר לאחר חורף 71/72 כי היחה גלישה גדולה מהסכר יתכן ונפליץ
על הגדלה נוספת של עוד - 1 מיליון מ³ איגום.

ה צ ע ה ל ב י צ ו ע ב- 72/73

=====

למען נצל כ- 750,000 מ³/שנה יש להקים מכון חדש קבוע מחושמל ולבטל המכון
הזמני הקיים.

120,000 ל"י

3 יחידות ורטיקליות שיטפקו ביחד כ-900 מ³/ש

50,000

חישמול - - הבאת חשמל מהקו למרום גולן

170,000 ל"י

סו"כ

230,000

קידום ביצוע הגדלת הסכר

400,000 ל"י

באם החורף יוכיח כי ניתן להגדיל הגדלה נוספת ב - 1 מיליון מ³
איגום, דרוש כ- 0,5 מיליון ל"י.

צנרת להובלה לשטחים קיימה.

לאחר ביצוע 71/72 + החקציב הנוסף (בסך 700,000) בסך 1,800,000 ל"י
 נקבל בגרויטציה ללא איגום כ- 400,000 מ"3/שנה.
 לאחר השלמת המפעל (אגום מעינות נוספים) יספק המפעל 850,000 מ"3/שנה לאחר
 חיבורו למפעל כנר"ג יספק המפעל כ- 1,3 מיליון מ"3/שנה.

הצעה לביצוע 72/73

=====

השלמת המפעל

200,000 ל"י	השלמת הקו עד רמת מגשימים
250,000	איגום בטון פתוח 2000 מ"3
70,000	קו מחבר 300 מ" לאיגום
400,000	איחוד מעיינות נוספים וקוים מחברים
920,000 ל"י	סה"כ
700,000	מחקציב הקידום 71/72
1,620,000 ל"י	סה"כ
=====	

לאחר ביצוע תקציב 71/72 בסך 270,000 ל"י תפעל רק יח"מ מס' 1 מחושמלת
בספיקה שעתידה של 350 מק"ט שהם כ- 1,4 מיליון מ"3/שנה.
בנוסף לכך מי מעיין מוג'היה כ- 90 מק"ט - 350,000 מ"3/שנה.
בנוסף לכך יספיק התקציב להזמנת יח"מ מס' 2 ללא הרכבה.
יח"מ זאת תספק 900 מק"ט לאזור מוג'היה. התקציב החסר כ- 300,000 ל"י
המים באזור מוג'היה מיועדים לאדמות מוג'היה, רמות, ולהעברה לאזור גבעת יואב.

אזור גבעת - יואב

בתקציב 71/72 נכלל סכום של 1,016,000 ל"י. בבצוע הוחל רק באוגוסט בגלל שנוי
בהכנית.

בהתחשב בסינויים אלה ובצורך להגיע עם הקו "16 עד שטחי פיק (נאות גולן, נחל-
גולן). הגדל ההשקעה בשלב המיידית לכ- 700,000 ל"י.
ההשלמה שלב א' של אזור לחץ זה יס' צורך בהקמת יח"מ נוספת במי - גהה, השלמת
אגום ובוסטר לרשת סגורה לטחחי נאות גולן ונחל גולן.

הצעה לבצוע בשנת 72/73

אזור מי גהה

השלמת יח"מ מס' 2 300,000 ל"י

אזור גבעת יואב

המסך קו "16 לפיק- השלמה
יח"מ מס' 2 במוג'היה - 600 מק"ט
בוסטר לרשת סגורה שלב א' 2 יח"מ 400 מק"ט
אגום פחות באום זוקי 5500 מ'3 בגובה 385 מ'+

700,000
300,000
100,000
350,000
1,750,000 ל"י

סה"כ מפעל כנ"ג

המסך הפיחות במפעל לקומה ג' - אזור רמת מגשימים וביצוע הקווים המקבילים במפעל
כנ"ג - גבעת יואב בתקציב 73/74.

5.

סכר חיטל

לאחר ביצוע 71/72 + התקציב הנוסף יהיה לנו נפח איגוס כ-1,200,000 מ'3 ומהם לניצול כ-550,000 מ'3/סנה.

באם בחורף 71/72 יתברר כי קיימת גלישה מהמאגר נכפיל בשנה 72/73.

הצעה לביצוע 72/73

מכון שאיבה זמני

30,000 ל"י

אחת יחידה ל-200 מ'3

הקוים יהיו קצרים וזמניים.

225,000 "

קידום ביצוע הגדלת הסכר

255,000 ל"י

באם יוחלט על הגדלת הסכר ודיפוזנו יעלה הבר כ-0,5 מיליון ל"י

ובטלב זה נצטרך גם להקים מכון שאיבה קבוע.

סכר בני ישראל

300,000 ל"י

טלב א' -

ליסובים - מבוא חמת - חרובה.

המפעל מהוכנן לספק כ- 3,2 מיליון מ³/שנה לשני היסובים מהכנרת.
לאחר ביצוע הקציב 71/72 - 920,000 לי + קדום הקציב 71/72 - 210,000 לי
וכה'כ 1,130,000 לי יוטלמו האוביקטים הבאים :

1. יוזמן ציוד ליחידה א' בכנרת.
2. יונח הקו "16".
3. יוקם האגום.
4. חוקם יחידה ראשונה של הבוסטר לשטחים ליד האגום.

הצעה לבצוע 72/73

לי 50,000	השלמת יחידה מס' 1 - האון -
300,000	חבור חטמל מכורסי -
250,000	{ קו ראשי "20 - 0,350 ק"מ קו מחלק "16 - 1,5 ק"מ למבוא חמת קו מחלק לחרובה "14 - 0,5 ק"מ
60,000	
לי 660,000	
210,000	סה"כ מקציב קדום 71/72
לי 870,000	סה"כ
=====	

אספקת המים לסטחי רמות ליד המחנה תתבצע ממפעל כורסי-אזור לחץ מוג'היה
באמצעות קו מחלק 14" באורך של כ- 3,3 ק"מ שיעלה כ- 0,6 מיליון ל"י. בעתיד
יהיה צורך להסלים בריכת אגום 1 מיליון גלון בגובה 105 + מ' ולהמשיך הקו עוד
0,2 ק"מ.

לאזור הגבוה ידרש בוסטר עזר לרשת סגורה.
כמות המים בשלב סופי - כ- 1,5 מיליון מ³/סנה.
בתקציב 71/72 לא הופיע בתקציב ורק בקדום 71/72 הופיע סך 0,5 מיליון ל"י.

הצעה לבצוע 72/73

=====

100,000 ₪	הסלמה תקציבית לקו 14"
500,000 ₪	תקציב קדום 71/72 - קו 14" -
600,000 ₪	סה"כ
=====	

ה ע ר ה :

שלב ב' : הסלמת הקו ואיגום 1 מיליון גלון יעלו כ- 360,000 ₪.
וזאת פרט לבוסטר לרשת סגורה.
מוצע מתקציב 73/74.

עליות חדשות ברמת הגולן

(7) א) רמת שלום

מקור המים - ברכת רט 1.

הבוסטר בקדוח - 110 - 100 מ"ס יעבוד הן למצפה שלם והן
לברכת חרמונית ע"י פיקוד מתאים.

הצעה לתקציב 72/73

365,000 ₪	קו מוביל לבריכה - 5 ק"מ 6"
150,000	בריכה 500 מ' 3 סגורה 1040 + מ'
15,000	השלמת פקוד בבוסטר
530,000 ₪	סה"כ
=====	

(ב) נ ב :

מקור המים - יהיה המסך מפעל פחם - רמות מגסימים וניצול סכר חיחל.

תקציב 72/73 :

600,000 ₪	3 ק"מ קו 18"פ'
=====	

(ג) מרכז חיספית - מי שחיה

70,000	קו מחלק 6" - 1.0 ק"מ ממפעל ג' וחדר
=====	

(בשלב זה יש להבטיח שבוסטר רמת מגסימים
שהיה בתקציב 71/72 יופעל ע"י מקורות
לא כוצע עדיין-).

נספח

מפעל - כנ"ד"ג

אזור גבעת יואב - שלב א'

240,000 ₪	1.	תחנת מי גרה - 380 מ"ס -
150,000	2.	בריכת 1000 מ ³ בסקופיה - 370 + (בעתיד תהיה בריכת מי שתייה)
360,000 ₪	3.	קוים : 16" - 1,0 ק"מ (עד הצומת)
85,000		לכוון גבעת יואב " 16" - 1,5
55,000		עד הרכס " 10" - 1,0
		קו מחלק לגבעת יואב " 12" - 0,3
		קו מחלק לגבעת יואב " 8" - 0,3
890,000 ₪		

המשך עד הבוסטר :

800,000	1.	קו 16" - 3,5 ק"מ -
300,000	2.	יח" מס' 2 בחח' סוג' היה 160 מ"ס
100,000	3.	בוסטר לרשת סגורה - 2 יח' 400 מ"ס
350,000	4.	אגום פתוח באום זוקי 5500 בובה 385 +

1,550,000 ₪	1.	תחנת מי גרה - 380 מ"ס -
150,000	2.	בריכת 1000 מ ³ בסקופיה - 370 + (בעתיד תהיה בריכת מי שתייה)
360,000 ₪	3.	קוים : 16" - 1,0 ק"מ (עד הצומת)
85,000		לכוון גבעת יואב " 16" - 1,5
55,000		עד הרכס " 10" - 1,0
		קו מחלק לגבעת יואב " 12" - 0,3
		קו מחלק לגבעת יואב " 8" - 0,3

רצ/חנ

ג ב ע ת - י ר א ב

תחבית בתכנית המסלול תל"ח

א. א. כ. ל. ו. ט. י. ה

1.10.1971	1.10.1970	
80	58	חברים ומועדים
16	5	ילדים
96	63	ס"ה

ב. תחבית ותחבית המסלול (בימי עבודה)

9309	<u>תחבית:</u>
1200	מזה תבואות חורף
430	תבואות קיץ
974	גן-ירק חורף
1150	גן-ירק חביב
1330	הכנת שטחים
720	בקר לבשר
1230	ז. א. נ.
1175	הודיים
900	מסע אבוקדו
200	כ. ר. ט.
3262	<u>שירותים:</u>
1433	<u>ענפי עזר:</u>
1200	<u>פלליות:</u>
2580	<u>עבודות חורף ופליטות:</u>
4910	<u>ימי עבודה:</u>
22749	<u>ס"ה י"ע המסלול:</u>

היקף ענפי המלך בחכמים חש"ה וביכרז תחזית והוצאות

והמכנסות

	ה י ק ף	הוצאות משכנות	ה כ נ ס ה	עודף ברוטו
הודים	140 טון	343,198	439,354	96,156
ב ק ר	270 ראש	58,670	68,800	10,130
ז א ן	550 ראש	46,570	71,970	25,400
ס"ה בעלי חיי		448,438	580,124	131,686
ח י ט ה	1600 דונם	89,040	138,880	49,840
שעורה	200 דונם	12,040	16,100	4,060
בקיה לזרעים	300 דונם	12,960	21,500	8,640
ט ח ת	400 דונם	23,680	24,000	320
זבל ירוק	1000 דונם	19,600		
סורגות	600 דונם	27,000	44,520	17,520
כותנה	250 דונם	22,250	25,000	2,750
ס"ה פלחה		206,570	270,100	63,530
פ ל פ ט	17 דונם	7,242	17,850	10,600
ס ו ט	6 דונם	3,282	12,000	8,718
בצל בית-אלמא	10 דונם	5,020	6,400	1,380
מלפפונים סחיו	20 דונם	8,000	14,000	6,000
מלפפונים אביב	30 דונם	11,830	21,000	9,120
עגבניות פלסטיק	10 דונם	10,380	30,000	19,620
ס"ה גז-ירק	93	45,804	101,250	55,446
מטע 1110 י"ע				
אבוקדו	90 דונם		22,000	22,000
כ ר ט	60 דונם			
מקנבת		1,500	5,000	3,500
מטבריה		120,000	300,000	180,000
מטותית		40,000	50,000	10,000
רב"ט			3,312	3,312
טמירה			16,800	16,800
ס"ה שונות		161,500	397,112	235,612
ס"ה בענפים		862,312	1,348,586	486,274

486,274.-

ס"ה עודף ברוטו

289,678.-

ס"ה הוצאות מחזקה אדם וכל

196,596.-

ס"ה נותר להפחת ורווח

פרוגרמה למרכז ב"ז-כפרי "בני יהודה" 4.0.0

הפרוגרמה המוגשת בזה מחווה חלק אורגני של התכנית הכוללת לפתוח הגולן. התכנית מושתתת על ההנחה שבמרוצת הזמן יתרגנו במערכת היתוף האזורי בגולן 17 ישובים הקלאיים ושני מרכזי קיי מאוכלסים. את הישובים האלו ישרתו:

א. מרכז אזורי - לא מאוכלס

ב. שלושה מרכזים גוטיים, אשר ישרתו את המושבים ואת מרכזי הקייט; המרכז "בני יהודה" הוא אחד מהמרכזים הגוטיים.

המרכז הגוטי "בני יהודה" ישרת את המושבים גבעת יואב ואל-על, ואת המושב השיתופי נאור הגולן. היקף האוכלוסיה בגוש: 500 משפחות, שהם כ-2,450 נפשות.

מקום המגורים של המועסקים בגוש

ה מ ו ע ס ק י ט	מספר המשפחות	מקום מגורי המשפחות	
		בכפריים	במרכז הגוטי
בהקלאות	300	300	-
בשרותים אישיים וציבוריים	60	23	37
בירותי הנופש והקייט	40	7	33
בתעשייה לא הקלאית *	100	30	70
ס"ה	500	360	140

(*) מפעל של ישובי הגוש.

במרכז "בני יהודה" ימוקמו המוסדות והמתקנים כדלהלן:

- א) גנון וגן ילדים
- ב) בית ספר יטודי (12 כחות; 6 שנות לימוד)
- ג) מרפאה גוטיה
- ד) שירות אמבולנס
- ה) בית-עם
- ו) מועדון נוער
- ז) אולט התעמלות
- ח) מגרשי טפורט
- ט) בריכת שחיה

(י) צרכניה גוסית

(יא) 12 עסקי שרות אישי ושרותי מלאכה

(יב) שירותים ומפעלים מסקיים: אריזה ירקות ופירות
אריזה פרחים
מחלבה לחלב צאן ובבינות

(יג) תעשייה לא-חקלאית

(יד) סכום (130 יח' דיור).

פרטי התכנית

4.1.0 שירותי חינוך

4.1.1 גן ילדים: במרכז בני יהודה יופעלו 3 כיתות של גן ילדים, עבור הגילאים 3 - 4 - 5. מכסה הילדים בכיתות גן הועמדה על 20 ילד, מתוך הנתח שהגן ישרת גם את המושב גבעת-יוזב, הסמוך למרכז טקופיה.

4.1.2 בית ספר יסודי: על פי חוק חינוך חובה חייבים גילאי 6 - 11 שנות לימוד יסודי. אנו מניחים, כי מתוך אוכלוסיית גילאים אלה כ-96%, אכן ילמדו בבית הספר היסודי בטקופיה.

נדרשות התכנון הארציות קובעות, כי מספר התלמידים בכיתות בית-ספר יסודי הוא 25 - 35 לכתה. מספר הכיתות הרצוי לבית ספר הוא - 12 כיתות. לפי המסוער יתחבט מספר התלמידים בטוחון כ-50 ילד; משום כך מוצע להפעיל, במסגרת הסיוף הגושי בבני יהודה, בית ספר יסודי בהיקף 12 כיתות.

(ילדי גוש "בני יהודה" ימשיכו את לימודיהם העל-יסודיים בבית-ספר המקיף, אשר ימוקם במרכז הגו י "עקב").

4% מהילדים - לפי המסוער - אשר אינם מטובלים ללמוד בבית-ספר רגילים, בגלל טטיות מבחינה אמוציונלית - חברתית, אינטלקטואלית-סבלית או מבחינה הפיזית, יושנן לבית-הספר לחינוך מיוחד אשר יוקם במרכז החינוכי.

4.2.0 שירותי בריאות

4.2.1 מרפאה גוסית: כדי להעלות את רמת שירותי הבריאות, מבחינה המקצועית והארגונית (סדירות השרות), מוצע להקים בבני יהודה מרפאה גוסית, משותפת עבור 3 המושבים. בכל אחד מהמושבים יופעל חדר טיפוליות בו תסבד זוחות במסגרת מלאכה. למרפאה הגוסית יתכן להוסיף שירותים רפואיים נוספים, אשר אינם צמודים בדרך כלל לטרפאות מפין אלו. שירותים אלה יכללו רפוי סיניים, בית-מרקחת, מעבדה צנועה, רישוי פיסיקלי וכו'.

4.2.2 שירות אמבולנס: הסמוך למרפאה הגושית תופעל תחנת אמבולנס (מחבון אלטרנטיבי להפעלת שרות זה: התקדות אוכלוסית הגוש לתחנת-אמבולנס, אשר תופעל במרכז האזורי).

4.3.0 שירותי תרבות

4.3.1 בית-עם: בית עם יכול אולם להצגות (650 מקומות), מספר חדרי נוספות לפעולות מועטות ממתחפז, ספריה וחדר קריאה. לארועים המוסכס קהל רב, יפנו מוסבי הגוש לבית-תרבות האזורי (במרכז האזורי).

4.3.2 מועדון נוער: במרכז הגוסי, יוקם מועדון נוער המיועד ל-400 - 350 בני-נוער, גילאי 10 - 17.

4.4.0 שרותי ספורט

מרכז הספורט בבני יהודה יכלול רשת מתקנים כדלהלן:

4.4.1 אולט התעמלות

4.4.2 מגרש ספורט משולב (כדור-סל, כדור-יד, כדור-עף)

4.4.3 מגרש כדור רגל

4.4.4 בריכת שחייה.

4.5.0 שירותי מסחר

4.5.1 צרכניה גושית: בכל מוטב תהיה צרכניה לצורך שווק צרכי יום-יום. מכירת יתר המצרכים לאוכלוסית המוטבים - ככלי מטבח, נעלי עבודה, בגדי עבודה ובגדי יום יום, גלגטריה וצעצועים - ירוכזו בצרכניה הגושית בבני יהודה. בצרכניה הגושית ימצא מבחר מגוון יותר של מצרכי אוכל. סידור זה יאפשר מבחר טחורות גדול יותר בכמות ובטיב, ויחסוך למחייבים זמן והטרדה של טלטול לערים.

4.5.2 מחסן חומרים: ע"י הצרכניה הגושית יוקם מחסן חומרים גוסי, לאספקת דשנים, חומרי הדברה וספקה אחרת לשוק, כלומר - חומרים. ההדקט במלאי, בכל צרכניה כפרית בנפרד, איננה רנטבילית. חיוניותו של המחסן הגוסי יתבטא גם בחומרי המקצוע וההדרכה. במחסן האזורי יספקו למחייבים חומרים וציוד, המותאמים במיוחד לתנאים הספציפיים של האזור, כן יקל הדבר על שירות אחידות הציוד באזור. יתרונות אלו, אין להעלות על דעת במקרה של רכישות מקריות אצל סוחרים סוגים בעיר.

4.6.0. שירותים אישיים ושרותי מלאכה

הרחבת תחום פעילותם של השירותים הגושיים ושרותי מלאכה, מתחום הכר של כפר בודד לתחום של גוש, תעלה את כדאיות ההפעלה, תאפשר העסקת בעלי מקצוע מעולים ותפעל ציור משוכלל. כן תאפשר ההתארגנות הגושים, להפעיל בתחום הכפרי את סוגי השרות, ואחת "קונים" עדיין המושבים בערים. בדרך זו תאפשר הרחבה נוספת של אפשרויות הקליטה באזור הכפרי. העסקים יוקמו בהדרגה, על-ידי בעלי העסקים, כך בעידוד נוסחי ההתארגנות האזורית, לפי נורמות ארציות דרושים לכל 1,000 נפשות 3 עסקים לשרותי מלאכה ו-3 עסקים לשרות אישי. בהתאם להיקף האוכלוסיה בגוש "בני יהודה" ימוקמו במרכז הגושי 12 עסקי שרות אישי ושרותי מלאכה.

4.7.0. שירותים משקיים

לפי שיקול מוקדם, יש לשנות להתהוות מערכת של שירותים משקיים ותעשייה חקלאית באזור הגולן. בהתאם לתכנית הכוללת של אזור הגולן, ימקמו מפעלים אלו - ברובט - במרכז האזורי.

במרכז בני יהודה יופעלו מחקנים משקיים כדלהלן:

4.7.1 בית אריזה לירקות ופירות

4.7.2 בית אריזה לפרחים

4.7.3 מחלבה לחלב צאן וגבינות מיוחדות (במסגרת עם מושבי גוש "נב").

4.8.0. תעשייה לא-חקלאית

במסגרת לאיתור המרכז הגושי אחר שטח לפיתוח תעשייה לא חקלאית. בתעשייה זו יעסקו בעתיד גם בני המושבים.

4.9.0. תעסוקה

לפי המשוער יגיע מספר המועסקים הקבועים בשירותים ובמפעלים גושיים ל-130 איש מהם כ-80 במרכז בני יהודה.

ע נ פ	מוסד או מתקן	מספר טועסקים	מקום מגורים
הילכוך	בנוך ובני ילדים	8	(6 במושבית (2 במרכז
	בית-ספר	17	במרכז
בריאות	חדרי שיטולים	3	במושבית
	מרפאה גושית	4	במרכז
	שרות אמבולנס	1	במרכז
חריבות וספורט	בית-עץ, מועדון נוער ושרותי ספורט	4	במרכז
	מסחר		
מסחר	מרכניות כפריות	4	במושבית
	מרכניה גושית	2	במרכז
	מחסן חומרים גושי	1	במרכז
שירותים אישיים ומלאכה	עסקי שירות אישי ושרותי מלאכה	12	במרכז
	מזכירות האגודות	3	במושבית
שירותים ומפעלים מקייים	בית אריזה לירקות	3	במרכז
	בית אריזה לפרחים	2	במרכז
	מחלבה לחלב צאן ובבינות	10	במרכז
תעסוקה לא תלמידים	..	110	40 במושבית 70 במרכז
	..	6	במושבית
סה"כ	-	190	72 במושבית 118 במרכז

4.10.0 ט י כ ו ן

במרכז הגושי יטוכנו המועסקים בטרותים בין-מושביים וחלק מהמועסקים בחירות ובנופש שבסביבה. כל המועסקים בטרותים למוטב נודד יטוכנו ביעוב אוחו הם יטרתו.

יט מקום להניה טכל מטפה שליטית (בממוט) תכלול 2 מפרנסים; לפיכך יהיה צורך להקים כ-130 יחידות דיור עבור אוכלוסית המרכז הגושי סקופיה;

ע נ ף	מספר מועסקים קבועים	מספר יחידות דיור
טרותים איטיים ואזוריים	48	37
תעטייה לא-תקלאית	70	70
בטרות הנופש והקיים	42 (1)	33
סה"כ	160	140

1) מועסקים נוספים בטרותי הנופש והקיים יטוכנו במושביים.

4.11.0 ה ט ע ו ת

לפי הערכה מוקדמת (נורמטיבית) יטתכמו ההטקעות במרכז בני יהודה (טרט לציוז הפנימי של מוסדות השירות והטקעות למפעלים אזוריים) כדלהלן:

א) חינוך	875,000 ₪
ב) בריאות	180,000 ₪
ג) תרבות וספורט	600,000 ₪
ד) מסחר ומחסנים	60,000 ₪
ה) סירותים איטיים וטרותי מלאכה	80,000 ₪
ו) טיכון (80 יח')	2,400,000 ₪
סה"כ	4,195,000 ₪

ר כ ת - מ ג ש י מ י ם

חמציית מתכנית וואגא וואגל"ח

א. ג ר כ ל ו ט י ה

	1.10.1971	1.10.1970	
חברים ומועמדים	28	23	
גרעינים ושל"ח	43	23	
ילדים	7	3	
ס"ח	78	49	

ב. וואסלגות וואסערות (בימי עבודה)

6693	<u>בואות:</u>
1348	מזה: פלחה חורף
960	פלחה קיץ
1245	גן-ירק
2050	עבודי חבואות
730	בקר לבשר
360	הודיה
3300	<u>בשרותים:</u>
1044	<u>בענפי עזר:</u>
1200	<u>במליות:</u>
1455	<u>במירות:</u>
1764	<u>ימי שבת:</u>
15456	ס"ח י"ע ושבת

ב. היקף ענפי האספקה והשירות - רכוש המדינה הכנסות והוצאות

היקף	הכנסה	הוצאה	עודף ברוטו	
2500 דונם	217,000	139,125	67,875	חיטה
50 דונם	3,000	2,960	40	שום
500 דונם	36,000	21,600	14,400	בקיה לזרעים
600 דונם		11,760	11,760	זבל ירוק - חלבה
1500 דונם	111,300	67,500	43,800	סורגום
300 דונם	30,000	26,700	3,300	כוחנה בעל
100 דונם	6,000	4,630	1,370	חמניות
4550 דונם	403,300	274,380	128,920	ס"ה פלחה
15 דונם	30,000	8,203	21,797	שוט
40 דונם	40,000	20,800	19,200	בצל גרנו שלחין
30 דונם	39,000	14,280	24,720	בצל זרעים
85 דונם	109,000	43,283	65,717	ס"ה גן-ירק
100 שון	148,708	116,086	32,622	הודיה
350 אמהות	77,350	71,635	15,715	בקר
	7,500		7,500	גדור
	20,000		20,000	ספירה + רב"ט
	765,858	495,384	270,474	ס"ה

270,470.-

ס"ה עודף ברוטו

243,794.-

הוצאות כלליות אחרות אד"ט

26,676.-

ס"ה

13,740.-

יתרה מסלום לנח"ל

12,936.-

היתרה לררוח ולהטחנות

**דו"ח קרקעות מעובדים ע"י ישובי הגולן לפי נתונים
שעודכנו ב-7 בדצמבר 1970**

מ ו ש ב י ם

1.	רמות	2135	דונם
2.	גבעה-יואב	5109	"
3.	רמת-מגשימים	5781	"
4.	נאות-גולן	3378	"
5.	אל-על	4183	"
ס"ה מושבים		20.586	דונם

ק ב ו צ י ם

1.	מבוא-חמה	5640	דונם
2.	שניר	2562	"
3.	נח"ל גולן	2250	"
4.	נח"ל גשור	2100	"
5.	מרוט גולן	6038	"
6.	עין-זיוון	5760	"
7.	עין-חוואר	1195	"
ס"ה קבוצים		25.545	דונם

ס"ה שטחים מעובדים בגולן 46.131

$$\begin{array}{r} 106 \overline{) 102} \quad 17 \\ \underline{102} \\ 00 \end{array}$$

41

$$\begin{array}{r} 498 \overline{) 445} \quad 89 \\ \underline{498} \\ 56 \\ \underline{530} \end{array}$$

דו"ח בצוץ הכשרות בגולן

	<u>1968</u>
מבוא-חמה	504 דונם
גבעת-יואב	" 803
נה"ל גשור	" 443
ס"ה הכשרות 1968	1750 דונם

כמו"כ מימון סקול וחרישים לקראת המזרע הראשון בגולן בשטחים בגודל 20.667 דונם

	<u>1969</u>
גשור (בעלה)	343 דונם
גבעת-יואב	" 1810
מרוט גולן	" 443 + 896 ד' מימון לסקול ולחרישים.
נה"ל גולן	" 379
שניר	" 1091
נאות-גולן	" 679
עין-זיוון	" 294
עין-חוראר	" 526
רמות	" 317
רמת-מגשימים	" 1089
ס"ה הכשרות 1969	7867 דונם

	<u>1970</u>
גבעת-יואב	1103 דונם
מרוט גולן	" 727
נאות-גולן	" 244
עין-זיוון	" 1341
עין-חוראר	" 470
רמות	" 1067
רמת-מגשימים	" 258
שניר	" 553
ס"ה הכשרות 1970	5763 דונם

תכנית ההמשדה של חבל הגליל בגולן ל-1971 - לפי תכנית
מקוצצת שנערכה ב-9 במרץ 1971

700	דונם	סניר
"	1000	עין-זיוון
"	700	מרום גולן
"	700	עין-חוואר
"	350	נח"ל גשור
"	500	רמה-מבטימים
"	1500	נ ב
"	1000	נח"ל גולן
"	500	גבעת-יואב
"	500	נאות-גולן
"	500	רמות
7.950	דונם	ס " ה

פיתוח עירי ב/ר לבד בוגל

הפניות והחובות על עיר הבד בוגל

1.	היקף עירי הבד בהחלטות הוועדה ב-1971	-	5170	המחוז
2.	היקף עירי הבד בהחלטות הוועדה 1971	-	1570	המחוז
3.	הוספת אל פיתוח ענף הבד לבד בהחלטות הוועדה	-	6575	המחוז
4.	היקף עירי הבד בהחלטות הוועדה בשנת 1972	-	2240	המחוז
5.	היקף עירי הבד בהחלטות הוועדה בשנת 1973	-	3220	המחוז
6.	היקף שטחי המדינה בהחלטות הוועדה והוועדה	-	314000	דונם

הפניות והחובות בפיתוח העיר:

1. בקשת שטחי אימונים על צה"ל: הוסרה קביעות בהחלטות שטחי מדינה ופיתוח מחדש וצה"ל מחליט עדי פעם להסוך שטחי מדינה לשטחי אימונים.
2. בקשת רכישת שטחי שטחים המכונים: חסר נוהל להסדרת הרכישות במסגרות.
3. הצורך ובקשת פעולות להטבות המדינה ושינוי.

~~~~~

אבול
אבולקין
מלא

סקירה על פיתוח המרעה בגולן - 1971

נכתב ע"י ד. טולידנו וג. ויהקון

1. מצב משבצות המרעה בחורף 1970

שטח המשק	דונם קיים	חוספת לאשור	בטחתי שמורה ושטח אש	ראשי בקר אמהות
שגיר משבצת ליד הבית	5,000			300
שגיר ליד הרב יח	7,000			
שגיר בנוחילה		6,000-4,000		
כפר סאלד	14,000			380
סמיר	15,000			420
להבות הבשן	14,000			360
גונן	16,500			540
פרטיים	5,500			240
בקר החולה	13,000			650
בקר החולה ע"י עודד ינאי		4,000		
נוה איתן בשמורה			36,000	350
נוה איתן	10,000			
אלמגור	6,500			
חמדיה בשמורה			6,000	280
חמדיה	6,500			
חמדיה - שטח אש			6,000	
רמות	7,000			
גבעת-יואב	24,000			270
כפר רופין (מבוא-חמה)	13,500			380
נאות גולן (לא מגודר)	15,000			כבשים
רמת-מגלימים	24,000			380
תנוריה (לא מנוצל)	7,000			
מרום גולן	33,000			600
עין-זיון (לא מגודר ברובו)	20,000			כבשים
	314,500 ד'	10,000-8,000	48,000	5,170

2. גודל יחידה כלכלית ליד עדר

גודל מינסלי של עדר כלכלי מבחינת צוות ענף, הטקעות והיפעול הוא כ-500 אמהות. לגבי יונקי הגולן מתוכננים עדרים בהיקף של 1,000 אמהות בטווח רחוק של 5-7 שנים מיום הקמת העדר. ייתכנו עד חלק מהמסקים במיוחד המושבים לא יגיעו להיקף המינסלי המתוכנן עבורם בשנות הנ"ל.

בממוצע דרוש 30 - 35 דונם לאם בקר לבשר בתנאי רפת הגולן. בטחיתם בהם סיב הטטח ירד מ-45 יח"מ לדונם יערך שיערוך הטטח על מנת להגיע ליחידה של 30 - 35 לאם בקר לבשר מסנדרטיים.

3. ניצול יסחי המרעה באחוזים:

שם היטוב	מטבעת כיום	דרישות ניצול בד' כיום לבקר	דרישת יסח לכבישים	סה"כ יסח מנוצל	ניצול באחוזים
ימיר	16,000	11,200		11,200	70
כפר-סאלד	14,000	13,300		13,300	95
סמיר	15,000	14,700		14,700	98
להבות הבשן	14,000	12,600		12,600	90
בונן	16,500	18,900		18,900	114
פרטיום	5,500	8,400		8,400	152
בקר החולה	17,000	22,750		22,750	133
גיה איתן	46,000	12,250		12,250	26
חמדיה	18,500	9,800		9,800	52
גבעת-יואב	24,000	9,450	2,700	12,150	50
כפר-רופין	13,500	13,300		13,300	100
רמת-מגדלים	24,000	13,300		13,300	55
מרום גולן	33,000	21,000		21,000	63
נאות הגולן	15,000		3,000	3,000	20
אל-על	3,000		3,000	3,000	100
עין-זיון	20,000		3,000	3,000	15
נחל גולן	1,000			1,000	100
נחל גזר	1,000			1,000	100
רמות	7,000				
תנוריה	65,000				

* ניצול באחוזים העולה על מאה אחוז מוסדר על ידי רעיה מחוץ לאזור במקרים בהם צוין הדבר ולא כתוצאה מאיכות גבוהה יותר. ל יסחי המרעה לעומת המקובל בסטנדרט יעל פירו חוטב הניצול.

4. אפשרויות תוספת ל יסחי מרעה

תוספת יסחי מרעה מותנית בהוצה יסחי או פיננסיים. אגף נמור הקרקע (ד. מולידנו) הגיש באמצעות מנכ"ל החקלאות הצעה למסדר הכתרון לתוספת יסחי מרעה - ע"י הוצה יסחי א. הצעה כוללת:

1. הוצה יסח א' 123 מזרחה לכיוון מסעדה דבר יוסוף כ-10,000 דונם.
  2. הוצה יסח 120 לכיוון 120 א' כך יוסיף את דרך הנפת ויחזור כ-5,000 דונם הנמצאים בחסך ליסחי בונן וימיר. הצעה זו כוללת הרחבת יסח א' 120 ד' לכיוון דליות.
  3. 8,000 ד' הפוטנציאל במאזן המרעה ל מרום גולן נמצאים באיתור יסח א' 121. על פי החלטה אלוף הפקוד נמסר יסח זה למרום גולן.
- מסה"כ י' לצפות לתוספת יל כ-20,000 ד' במידה ותתקבלנה הצעות אלה.

5. חילוב יסחי א' במערך הרעיה

בגולן כ-344,000 דונם יסחי א'. זה"ל מאט ד רעיה ביסחי א' על פי האוס כראש. האוס נעשה בישיבה חודשית של דני מולידנו עם קצין הדרכה מקודי. בישיבה זו מועלות פניות המבקשים לרעיה ביסחי א'.

6. גלובל וסמך המערה

גלובל י"ח כ-300,000 דונם המוגדרים במסגרת חכירות רשות שמורות הטבע. רוב יסחי המסורות לא אושרו מבחינה פורמלית. בועדה המרעה אושרה רעיה בכל שמורות הטבע אולם, י"ח קליים בהפעלת המרעה בגלל העדר תקנות ספורטות להסדר המרעה ב מורה. לדעתנו י"ח להתנגד לאחור ואסור יסחי שמורה בגלובל עד להוסדר מבחינה עקרונית צורה המרעה וההתקדרות עם רשות שמורות הטבע.

כיום י"ח המרעה י"ח כ-55,000 דונם במסחי שמורות;
36,000- דונם לניה איתן ביער יהודיה;
6,000 דונם לחמדיה ביער יהודיה;
13,000 דונם על ידי דרוזים ביער סעדה.

באם הוסדר המרעה במסחי המסורות חיוצר אפ רות לחוספת י"ח כ-100,000 דונם יסחי מרעה ב שמורות בעיקר ביער סעדה, יסחי במיחה, יער יהודיה והחרסון ונוחילה.

7. קיימת אפ רות למרעה לאורך הגבול המזרחי ל הגולן - דבר ייתאסדר לאחר הקמת המערכת. מה"כ חוספת הסמכים עשויה להסכס במסוף זה בכ-60,000 ד'.

8. סיכום פוטנציאל המרעה

1. מה"כ יסחי מרעה בידי המוקים 1971 כ-380,000 ד'
  2. אסירות לחוספת בהזנת יסחי א" כ-20,000 "
  3. חוספת המרעה ב שמורות טבע לאחר הסדר כ-100,000 "
  4. לאורך הגבול המזרחי ל הגולן כ-60,000 "
- מה"כ - כ-560,000 ד'

9. גלובל יסחי עבור להזנת בקר לביר

באזור המרעה כ-40,000 דונם פלחה העשויה להנות חוספת ליסחי מרעה. בעתיד יהיה צורך לבחון אסירות המקיים יסחי עליון יוליים או יסחים במים ילא בעונות נוא של המוקים להחלפת לוח ההזנה הנסחי של הבקר.

10. אפ רותיות להרחבת המוקים העדריים של מוקי הגולן

במצב חלוקת יסחי המרעה הנוכחית ברמת הגולן קיימת אפ רות להרחבת עדרי הבקר לביר על י"ח הטבלה הבאה.

סמך היסוב	גודל העדר האפ רות במסגרת הניה (אסמות)	גודל העדר האפ רות במסגרת המרעה (אסמות)	ה ע ר ו ת
מזר	320	420	
רשות	-	250	
גבעה-יואב	270	685	
באום גולן	-	430	
רמת-מגדול	380	680	
מרות גולן	600	940	
עין זיון	-	570	
עין-חוראן	-	*	
גב	-	1,000	ב יסחי חנוריה
נחל גזר	-	1,000	לגלובל ב יסחי חנוריה
נחל גולן	-	-	פרט לאסירות בחנוריה
סמר חרב	-	-	פרט לאסירות בחנוריה
מבוא-חמס	-	600	כולל יסחים המוחזקים זמנית ע"י כ.רופאין
מה"כ	1,570	6,575	

הערה: * קיימת הצעה להקים עבור עין הסנאר עדר אור ינצל יסחי מרעה מיועדו במקורם עבור עין-זיון - זאת בנוסף ליסחים הקרובים לנקודה. מחלון הטבלה הנ"ל מסתבר כי הבעיה העיקרית ל מחסור ביסחי מרעה עבור היסובים הקיימים בגולן תהעדר לגבי קבוץ יגור ומרות גולן. לגבי רמת-מגדול י"ח י"ח אסירות להרחבת היסחים בקטע בין חמסין לגולן. לגבי היסובים החדשים עיקר הבעיה מתחשפת לגבי נחל גולן ובמר חרב ועין-חוראן אשר אין להן ס באום מרעה כלל.

11. פיתוח קנף הבקר לקרנת 1972/73 בי יובי הגולן

שם היעוד	אמנות ב-1971	אמנות ב-1972	אמנות ב-1973	הערות
סניר	320	420	570	מותנה בחוספת 5000 ד" בנוחילה
מרוט גולן	600	800	920	
רמת-הג ימים	380	480	680	
גבעה-יואב	270	340	350	
מבוא-הסה	-	200	300	
עין-הנואר	-	(200)	200	בסמך מרעה עין-זיון
נאות גולן	-	-	200	
נב	-	-	(200)	
סה"כ	1,570	2,240	3,220	

12. פעולות להגדלת פוטנציאל הרעה

סחך המכלה שבסמך 11 מחבר כי יד לערוך כפר עתה פעולות להרחבת פוטנציאל הרעה בי יובי, מרוט גולן ורמת-הג ימים, כמו כן נדרות פעולה ליפור דרכי המרעה.

8. יפור צרכי מרעה: במסגרת הקצבת הכסות קק"ל לנת 1971/1972 נכללו הצעות לצרכי מרעה לפי המידות הבאות:

מרוט הגולן	40,000 ₪
רמת-הג ימים	60,000
סניר	60,000
גבעה-יואב	40,000
	<u>200,000 ₪</u>

ד. סולידנו ב יתוף צי מרכיבי מקק"ל מכינת הכניות לכצוע צרכי המרעה לי יובי-הנ"ל.

ב. פעולות הכנות: כדי להעלות את פוטנציאל המרעה יד צורך בפעולות חסות נגד עשבים רחבי עליט (2.40), הי יון י יזרוע פעולות אלו חייבות להע יות במחזוריות ובמחצית ב לבית הכוללים ריטות 1,000 דונם ליטוב, י יון 500 דונם ליטוב ויזרוע 200 דונם לי וב. אחר הוצאות פעולות אלו לי וב במחצית כ-8,000 ₪. טכום זה לא כלול במסגרת הקצבית המחלקה לחתי בות. בצוע פעולות החיבות יע ה על ידי כל ט ק בנפרד חוך הדרכת תא המרעה באגף יפור הקרע.

13. הוצעה למדיניות הקצאת חומות יחסי מרעה

על פי החלטות וליכומי ועדות הסנה למרעה וועדת ההחכרות על ידי מינהל מקרע י יראל י עדיפות מוחלטת בהקצאת קרעיות עבור י יובי הגולן. כמו כן נקבעה עדיפות לי יובי הגולן העליון לאורך הירדן. במצב הנוכחי נמסרו כל המרעה לרעה קבע או רעה זמנית פרט לסמך חנוריה. טמחים נוספים עלולים להחורר במתיר לפי מירוט בסמך 8. להלן עיקרי מדיניות הקצאת יחסי מרעה המוצעת על ידנו:

א. במצב הנוכחי, במידה ותועלונה הביעות לטמחים נוספים על ידי י יובי הגולן או הגליל העליון קיימת אפשרות לענות על הביעות אלו בדרך של הקצאת הטמחים הנמצאים כיום בי י "פרטים" אשר בחלקם לא הטמך בטוח עד כה וליחרתם טמחים אחרים בגליל.

ב. קיימת אפשרות לקניה בקר הטולה וקבלת הטמחי המוחזקים על ידו.

ג. טוע לעסור טמחי הנמצאים באיתורי מורות הטבע לפי אותם הקריטריונים של עדיפות כפי הנמסרים יתר יחסי המרעה בגולן.

ד. מוצע להאיר את יחסי המרעה בגו חנוריה כדרכה עבור י יובי הגולן טיוקמו באינט הקרובות. קיימת אפשרות לסמך יחיות אלה בהחכרה זמנית או עונתית עד לקבלת הטמחים על ידי י יובי הגולן.

- ה. חוססות טחוי מרעה אחר יוצרו על ידי הזנת טחוי אחר ית לנצל להרחבת טחוי המרעה של המקום הגובלים בחלקות אלה.
- ו. הכנסת גורמים נוספים לאזור הגולן מחוצה לו, מותנית ביצירת טחוי מרעה חדשים אשר לא כלולים בחכניה זו (ע"ח טחוי א-י).
- ז. למיקום המוגבלים מבחינת פליחה הענף בגלל העדר מובצת מרעה בהיקף מתאים תוכן חכניה הסבחה להעלאת הפרוות של טחוי המרעה הנמצאים בידה. חכניה זו תוכן על ידי תא המרעה באגף ימור הקרקע ותוצע במטרת חכניה הפעולה הסנתיות של היטובים.

מצב פיתוח מפעלי מל"ר ורמת השרון ברמת הגולן

שם המפעל	פרטי הבצוע	שלב הבצוע	ספיקת המפעל בשנת 1971	ספיקת המפעל בשנת 1972	הקצבת דרוש להשלמת המפעל	הקצבת מאוחר 1971/72	הקצבת חסר להשלמת המפעל
ברכת רם	חזק משאבת ברכת רם, ציוד לקידוח ברכת רם, תחנת כח מסעדה וקו חשמל, קו מים לקידוח ברכת רם, קו לעין-חוראר, קו לחל-אביטל, אגום בחל-אביטל.	בשלביו השני	3 מ 600,000	1,500,000	3,000,000	1,500,000	1,500,000
מפעל פחם (שלב א')	אחוז מעינות פחם, קו פחם רמת-מגשימים, בריכת חל-א-סקי	גמר חכרון	400,000	550,000	2,400,000	2,400,000	
מפעל גז - תנוריה	אחוז מעין תנוריה, קווים מחברים וקווים מחלקים	בבצוע	100,000	100,000	360,000	360,000	
מפעל כנרת - דרום גולן (שלב א')		גמור	1,500,000	1,500,000			
מפעל כנרת - דרום גולן (שלב ב')	יחידה טאיבה מס' 2, קו מוג' הייה - גבעה-יואב, בריכת גבעה-יואב - קווים מחלקים לגבעה-יואב ולנאות-גולן.	בתכנון		1,500,000	1,600,000	1,600,000	
מפעל כנרת - דרום גולן (שלב ב')	חבור בריכת גבעה-יואב לטטחי פיק - יקוצה	בתכנון			400,000	400,000	
מפעל רמות (מפעל כנרת ב')	חבור טטחי רמות למפעל כנרת - דרום גולן	בתכנון		1,500,000	600,000	600,000	
מפעל האון - מבוא-חמה (שלב ב')	תחנת טאיבה בהאון, חטמול המחנה, קו מחבר לטטחי מבוא-חמה, בריכת מבוא-חמה	גמר חכרון		1,500,000	2,100,000	1,200,000	900,000
<u>מפעלים מ-ומימים:</u>							
א. ג' וחדר			400,000	400,000			
ב. טניר			600,000	600,000			
ג. אל-חמה			250,000	400,000			
ד. בטיחה			400,000	400,000			
			4,250,000	9,950,000	10,460,000	7,060,000	3,400,000

500
האגף

הסוכנות היהודית לא"י
המחלקה להתיישבות

ר מ ת ה ג ו ל ן

נושאים לדיון:

1. דין וחשבון על פעולות הפיתוח

1.1 תכנית אב

~~1.2 פעולות הפיתוח בשטח היישוב~~

~~1.3 פעולות הפיתוח בשטח היישוב~~

2. יעדי הפיתוח לשנים 1970-75

3. תכנית הפעולות לשנת 1970/71

4. פרוגרמה למרכז בין כפרי בני-יהודה

מרץ 1970

ר מ ת ה ג ו ל ן

נושאים לדיון בוועדה הבין-מוסדית להתישבות חדשה

ת מ צ י ת

מוגש בזה חומר לדיון בוועדה הבין מוסדית להתישבות חדשה בנושא פיתוח רמת הגולן. החומר כולל דו"ח התקדמות הפיתוח ועיקרי התכניות לעתיד, כמו-כן מוגשת בנפרד תכנית האב לפיתוח הגולן.

להלן תמצית הנושאים הנדונים בחוברת זו.

1.0 דין וחשבון על פעולות הפיתוח ברמת הגולן.

1.1 תכנית אב לפיתוח הגולן.

תכנית האב לפיתוח רמת הגולן משמשת כבסיס ורקע לתכנון תכניות פיתוח תקופתיות. כדי להביא לתיאום כל המשרדים והמוסדות העוסקים בפיתוח האיזור, יש להביא תכנית זו לדיון ולאשרה כמוסכמת על כל הנוגעים בדבר. יש להבטיח כי המיטצאים המתחדשים הנובעים מפעילות בתחום העמקת הידע על האיזור ומעקב ביצוע תכניות שמומשו יתרמו לעידכון תכנית האב בהתאם. מוצע כי הועדה תטיל על המחלקה להתישבות לדאוג לעדכון תכנית האב - בתאום עם כל הגורמים הנוגעים לענין. התכנית תובא לאישור הועדה.

1.2 סקירה על פעולות הפיתוח.

ההתישבות החדשה ברמת הגולן, כללה בינואר 1970 אוכלוסיה בהיקף של כ-950 נפש ב-115 ישובים. היקף ענפי הייצור כולל את ענפי החקלאות, התעשייה ותיירות. אומדן ההכנסה הנקיה לשנת 1969/70 מסתכם ב-3,850,000 ל"י. ענפי המשק החקלאי כוללים כ-34,000 ד' הנמצאים בעיבוד, שני ישובים מוקמו עד כה קבע (עין זיוון ומבוא חמה) והיתר משוכנים במקומות זמניים. בנושא התיירות הופעלו השנה לראשונה שירותים המסופקים על ידי הרשות לפיתוח החרמון. קיימים היום במשקי האיזור שלושה מפעלי תעשייה המיצרים מוצרי פלסטיק וחפצי חן ושני מפעלים נוספים נמצאים בשלבי הקמה. מפעלים אלה עוסקים בתחום תעשיות עתירות-ידע.

מערכת הדרכים באיזור שופצה ברובה ושופרה. על הכבישים הקיימים נוסף בשנה האחרונה תוואי כביש עין-גב סקופיה.

בתחום פיתוח מפעלי מים, קודמו עד כה שני מפעלים הנמצאים בחלקו הצפוני של הגולן, מפעל ברכת רם ומאגר סכר קוניטרה. יתר המפעלים לא חרגו אל מעבר לשלב התיכנון.

בשנה האחרונה הושלם סקר קרקעות הגולן הכולל את רוב חלקי האיזור. בתכנית סקר הקרקע היה לסקור 180,000 ד', מחוסם ניסקרו עד כה 140,000 ד'. מתוך כלל השטח הנסקר 110,000 ד' אותרו כעשויים להיות ראויים לעיבוד לאחר הכשרה.

2.0 יעדי הפיתוח ברמת הגולן 1970-75.

פיתוח הגולן, כיחידה איזורית כוללת, מחייב הצבת יעדים לטווח בינוני המקובלים על המוסדות המבצעים את חכניות הפיתוח. קביעת הקדימויות לתכנית פעולה לשנה הבאה נגזרת מתוך היעדים לטווח חמש שנים. עיקר היעדים לחמש שנים כוללים: להשלים את מספר הישובים החקלאיים ל-17 ולהקים 3 מרכזים בין-כפריים ושני מרכזי קייט ותיירות. היקף האוכלוסיה החזוי לשלב זה הוא כ-3,750 נפש. אמדן ההשקעה הכוללת בפעולות הפיתוח, כולל חשית איזורית מסתכמת בכ-280 מיליון ₪.

3.0 תכנית הפעולות לשנת 1970/71

פעולות הפיתוח ב-1970/71 כוללות: תוספת שני ישובים חדשים, העברת 6 ישובים ממיקום זמני לקבע, בנית 320 יח' שיכון, הכשרת 10,000 ד', הקמת מפעלי מים ל-3.5 מל"ק, השלמת אמצעי ייצור ופיתוח תשתית איזורית. ס"ה התקציב הדרוש לביצוע פעולות אלה מסתכמת ב-63.4 מיליון ל"י. עד כה אושרו רק כ-2/3 מהתקציב הדרוש.

4.0 פרוגרמה למרכז בין-כפרי "בני יהודה"

המרכז הבין-כפרי "בני יהודה" (סקופיה) ישמש כמרכז שירותים ותעשייה למושבים בגוש סקופיה (גבעת יואב, אל-על, נאות גולן). מרכז זה ישמש לאספקת שירותים אישיים וציבוריים ברמה גבוהה מזו המתאפשרת בישובים הבודדים. ליד המרכז יקום איזור לשרותים משקיים משותפים ואיזור לתעשייה לא חקלאית. המועסקים בתעשייה יהיו חלקם תושבי המושבים בגוש וחלקם תושבי המרכז. מספר המשפחות המתוכנן/להתיישבות במרכז "בני יהודה" הוא - 140-150 משפחות בשלב פיתוח מלא.

ה ע ר ה : אופי הפעולה של רמת הגולן מחייב תאום בין מוסדי הולם. הצעה בנדון תוגש בנפרד.

1.0.0 דין וחשבון על פעולות הפיתוח ברמת הגולן

בינואר 1968, נוסחה לראשונה הצעת תכנית אב לפיתוח כולל של איזור רמת הגולן. תכנית זו שימשה כרקע וקו מנחה לפעולות הפיתוח בשנת 1969/70, לקראת הדיונים על המשך פעולות הפיתוח בשנת 1970/71, מוגשת בזה תמצית מסקירת פעולות הפיתוח שנעשו באיזור עד כה. סקירה זו פותחת בחזרה על עיקרי תכנית האב וממשיכה בסיכום פעולות הפיתוח בהתישבות החדשה ובפיתוח המערך האיזורי.

1.1.0 תכנית האב לפיתוח הגולן

כיסוד לפעולתנו בפיתוח הגולן, משמשת עד כה תכנית האב אשר עובדה על ידי מתכנני המחלקה להתישבות ועיקרה הם:

תכנית האב לפיתוח הגולן, מטווה את הדרכים לפיתוח האזור כיחידה איזורית כוללת. עמוד השדרה של התכנית היא מערכת דרכים מרכזית הקושרת את חלקי הגולן לחטיבה אחת. מערכת זו בנויה על ציר צפון-דרום המחבר את הגולן אל מרכז הארץ. לאורך מערכת זו יתרכזו ישובי הגולן ומרכזי הקייט. במוקד המערכת תמוקם עיר הגולן.

על פי תכנית האב תגיע אוכלוסית האיזור, בשלב פיתוח מלא, לכ-55,000 - 60,000 נפש, בכלל זה כ-10,000 בני מיעוטים, מרביתם דרוזים. כשני שלישי מכלל האוכלוסיה היהודית, כ-30,000 נפש תתגורר בעיר, אם אמנם יוחלט על הקמתה, ויתרתה בכפרים החקלאיים ובמרכזי הקייט.

כלכלתה של האוכלוסיה המוצעת תבוסס על משאבים מקומיים ועל כאלה שאינם מחייבים זיקה לאיזור, בכלל זה מפעלי תעשייה ומלאכה. מפעלים אלו יתרכזו בעיר הגולן. תושבי העיר יתפרנסו גם על מתן שירותי חירות. האוכלוסיה הכפרית תעסוק בענפי משק המבוססים על נתוניו הטבעיים של האיזור. החשובים ביניהם הם החקלאות והקייט.

לאחר גמר ניסוח תכנית האב נתקבלו מימצאים וידיעות נוספות אשר בחלקן אישרו את המגמות שנוסחו בתכנית וחלקן הביאו לצורך בהערכת מצב מחודשת. עיקר השינויים נובעים מהעמקת הידע בתחום פיתוח הקרקע ומהנסיון הקצר בשטחי הפעילות החקלאית. מתוך מגמה להצמיד במידת האפשר את הישובים החקלאיים לקרקעות בעלות פוטנציאל פיתוח גבוה - השתנו חלק מההערכות המוקדמות ביחס למספר הישובים המתוכנן ומיקומם. מתוך לימוד תנאי האיזור עודכן הרכב הענפים המוצע בתיכנון טיפוסי המשק החקלאי. עד כה, טרם נערכה בחינה מפורטת של ההצדקה התיכנונית להקמת עיר הגולן.

1.2.0 פעולות הפיתוח במערך הישובים (1969/70)

1.2.1 האוכלוסיה בהתישבות החדשה.

ב-11 הישובים החדשים ברמת הגולן, פרט לרמת שלום הנמצאת בשלבי בניה, קיימת עתה אוכלוסיה בהיקף של כ-950 נפש. רשימת הישובים כוללת שתי האחזיות (נח'ל גשור ונח'ל גולן) ו-9 ישובים אזרחיים, מתוך הישובים האזרחיים, 4 קיבוצים (שניר, עין-זיוון, מרום גולן ומבוא חמה); 2 מושבים שיתופיים (רמת מגשימים ונאות גולן) ו-3 מושבי עובדים (גבעת יואב, אל-על ורמות).

בתכנית 1970/71 יעשו פעולות להקמת 2 ישובים נוספים. האחד, קיבוץ, ליד עין חוואר שמצפון לקוניסרה. השני, מושב עובדים, ליד נב שבגוש חיספין. כמו כן, ייעשו פעולות להקמת מרכז גושי בני יהודה אשר ישרת את גוש המושבים בדרום הרמה.

1.2.2 היקף ענפי המשק החקלאי בהתישבות החדשה.

הרכב ענפי המשק החקלאי ב-1969/70 מעיד על סיפוס של חקלאות אקסטנסיבית ברוב חלקי האזור. זאת, בגלל העדר כמעט מוחלט של מקורות מים להשקיה. ענפי הייצור העיקריים במשק החקלאי הם ענף גידולי שדה בעל, בקר לבשר וייצור בשר הודיים. בחרשים מספר 1 פירוס ענפי המשק בישובים (ינואר 1970).

1.2.3 אمدן התעסוקה וההכנסה מענפי הייצור.

סיכום נחוני הנהלת החשבונות והמאזנים משנת תשכ"ט מראים כי מרבית הישובים נמצאים במצב של עודף הכנסות לעומת הוצאות. להלן, אمدן התעסוקה וההכנסה הנקיה מענפי הייצור. בסבלה זו, מוגדרת ההכנסה הנקיה כפדיון מענפי הייצור בניכוי ההוצאות הישירות לפני חיוב הוצאות אחזקת אדם או שכר עבודה. אمدן ההכנסה הנקיה בשנת 1969/70 מסתכם ב-3,857,000 ל"י.

	היקף היצור	מעסקים	הכנסה נקיה (ל"י)
ס"ה בחקלאות		386	2,357,000
מזה : גידולי שדה בעל	30,000 דונם	100	900,000
שלחין והשקעות עזר	3,550 "	170	850,000
בקר לבשר	1,200 אמהות	20	108,000
צאן מרינו	1,300 רחלות	12	65,000
צאן אווסי	800 רחלות	16	80,000
הודיים	200 טון	28	154,000
מטע ונסיונות חקלאיים		40	200,000
ס"ה בענפי עזר ותעשייה		220	1,100,000
מזה : השכרת ציוד מכני		40	200,000
חובלה, מסגריה וכו'		60	300,000
מפעלי הארחה ותעשיות		120	600,000
עבודות חוץ ושרותים בשכר		80	400,000
ס"ה בענפי הייצור		686	3,857,000

1.2.4 פעולות הפיתוח בשיכון ובניה.

פעולות השיכון והבניה מחלקים שלושה תחומים עיקריים:

בנית מקומות לשיכון זמני, בניה לשיכון קבע ובניה יצרנית. מתוך 11 ישובי הגולן נמצאים רק 2 ישובים באיחור הקבע של היישוב. איתורם הנוכחי של יתר היישובים הוא ארעי עד למעבר למיקום הקבע. המדיניות הכללית היא להמנע ככל האפשר מהשקעות בשיכון זמני אשר סווח ניצולן החזוי הוא קצר. עם זאת, בגלל משך הזמן הדרוש לבנית ישוב קבע, אין מנוס מבנית שיכונים זמניים לפיתרון מצוקת הדיור בשלבי מעבר, עיקר ההוצאה בנושא זה מתרכזת בשיפוח מבנים נטושים ובבנית מבנים קלים בהשקעה מינימלית.

בקיבוצים עין זיוון ומבוא חכה, הנמצאים במקום הקבע שלהם נבנו יחידות שיכון אשר ישחלבו בעתיד בחכנית המיחאר של הישובים. הכלל של המנעות מהשקעות באיתורים זמניים של ישובים הנחה גם בקביעת מדיניות הבניה למשק היצרני. עיקר הבניה החרכו עד כה בסככות להודיים. סככות אלה ניתן לפרק ולהקים מחדש באיתור הקבע בהשקעה מינימלית. המגמה היא לקדם ככל האפשר את הבניה היצרנית באיתורי הקבע של הישובים.

1.3.0 פעולות הפיתוח במערך האיזורי 1969/70

1.3.1 ת י י ר ו ת.

תכנית פיתוח הגולן מורכבת משתי מערכות כלכליות עיקריות: מערך ההתישבות החקלאית ומערך התיירות. מערך ההתישבות החקלאית תואר לעיל. מערך התיירות עשוי משתי תת-מערכות. תת מערכת פיתוח צפון מזרח הכינרת ותת-מערכת החרמון. בין הכינרת לחרמון תתפתח רשת של אחרי סבע וקייט אשר יהפכו את כל האיזור ליחידה אורגנית אחת. פעולות הפיתוח בצפון מזרח הכינרת לא חרגו עד כה אל מעבר לשלב התיכנון. בתת מערכת החרמון, פועלת זו השנה השניה הרשות לפיתוח החרמון אשר הקימה ומפעילה שירותים לפיתוח ספורט החורף. במסגרת פעולות רשות החרמון, נסללו דרכי גישה אל אחרי הקייט, הוכשרו מגרשי חניה והוחל בבניה מבנים לאספקת שירותים לקייטנים.

1.3.2 ד ר כ י ס .

פיתוח מערכת הדרכים בגולן התרכז עד כה בשיפוץ מערכת הדרכים הקיימת וסלילת דרכים חדשות. בין הדרכים החדשות כבישי גישה לאיזורי הקייט בחרמון, וסלילת כביש עין-גב - סקופייה, אשר לאחר השלמתו ישמש כקשר נוח לדרום רמת הגולן בהתאם לדרישות הבטחון.

1.3.3 חקלאות .

פעולות פיתוח החקלאות במערך האיזורי כוללים את התחומים הבאים:

1.3.3.1: פיתוח קרקע: עד סוף 1969/70 ניסקרו בגולן 180,000 דונם. מתוכם אוחזו כ-110,000 דונם העשויים להיות ראויים לעיבוד לאחר הכשרה. בשנה זו, נמצאו במשבצות הזמניות של הישובים 42,000 דונם, מהם כ-32,000 ד' ראויים לעיבוד סדיר.

1.3.3.2: פיתוח מקורות מים: עיקר הפעולה בתחום פיתוח מקורות המים נעשה באיזור קוניטרה. המפעלים שפותחו כוללים את חיבור מאגר ברכת רם עם שדות מרום גולן ועין-זיוון והכפלת קיבולת מאגר סכר קוניטרה.

1.3.3.3: סקרים ונסיונות חקלאיים: בשנת 1969/70 נעשה מאמץ בתחום הכרת האיזור והעמקת הידע החקלאי. מטרת הנסיונות היא להרחיב את מגמן הגידולים ולהתאימם לתנאים המקומיים. אלה כוללים ניסיון בגידול ירקות לזרעים, בצפון הגולן, נסיונות בגידול פרחים, נסיונות דיסון והתאמת זני דגניים לקרקעות שונים ונסיונות בגידול כותנה. כמו-כן, נערכו מספר סקרים שמטרתם לספק מידע כולל על האיזור. בין סקרים אלה, סקר מירעה, סקר אקלים, סקר הידרולוגי, סקר פדולוגי, סקר טפילים בבקר וצאן ותצפיות שונות אחרות.

1.3.4 תשתיות .

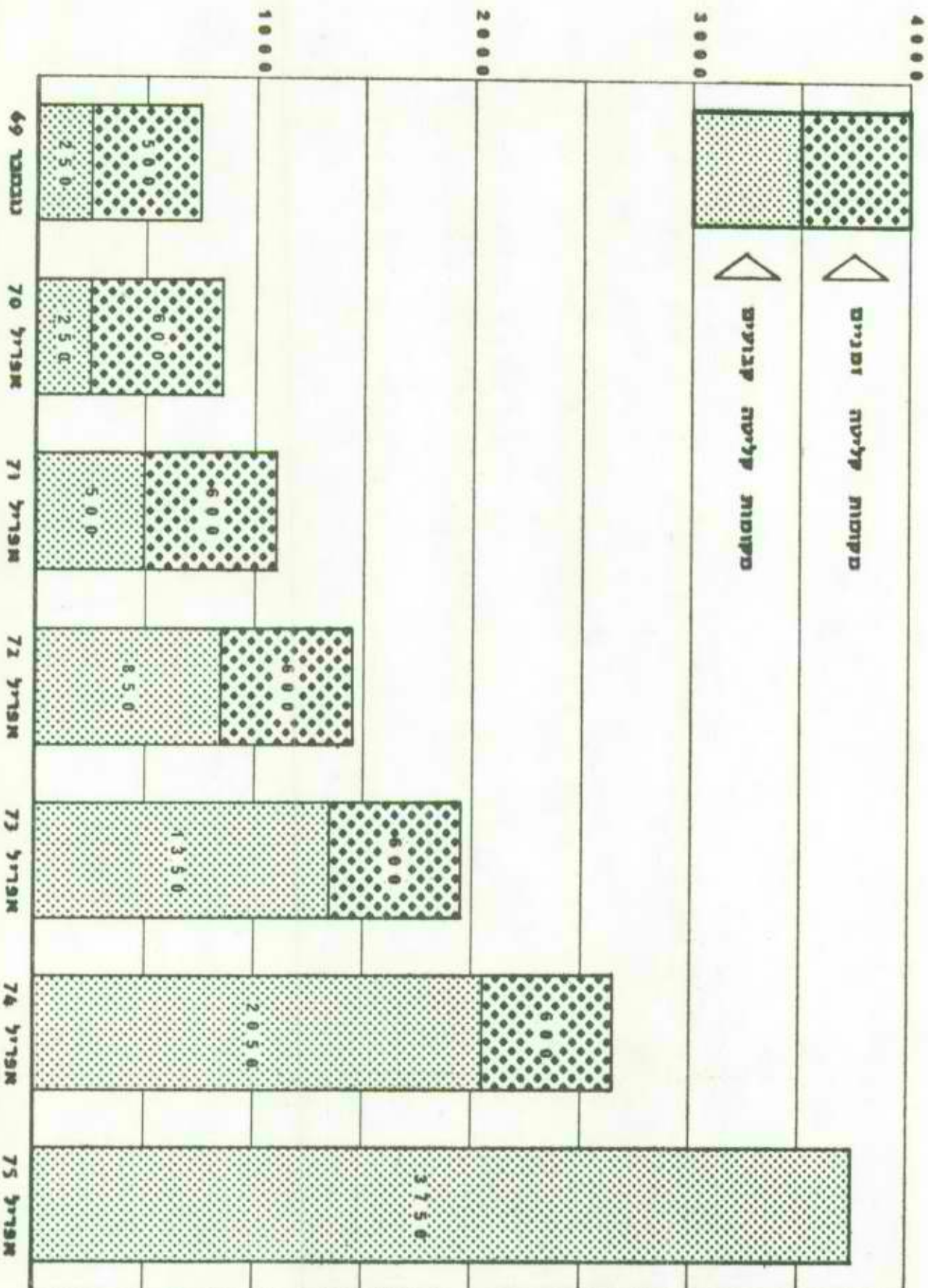
בשנת 1969/70 חוברו כל ישובי הגולן פרט לאחד לרשת הטלפונים של המדינה והונחו היסודות לחיבור ישובים שיוקמו בעתיד לרשת זו.

אוכלוסיה

תחזית גידול האוכלוסיה והזדקקות לשיכון בישובי הגלן

1969 - 1975

2.0.0 יעדי הפיתוח לשנים 1970-1975

2.1.0 תכנית הפעולות המוצעת לשנת 1970/71 מוכתבת מקביעת יעדי הפיתוח לשלב של 5 שנים. קביעת יעדים לטווח בינוני חשובה, מאחר ופעולות פיתוח בענפים שונים מתמשכות לעיתים אל מעבר לתקופה החופפת שנה תקציבית בודדת. בפיתוח כולל של איזור, הקשר הבין סקטוריאלי בתחומי ביצוע שונים דורש הגדרה מוקדמת של תחומי הפעולה בעתיד כדי שביצוען ישלים האחד את השני ולא יגרם לעיכובים הנובעים מחוסר תיאום וקומוניקציה.

2.2.0 יעדי גידול האוכלוסיה 1970 - 1975.

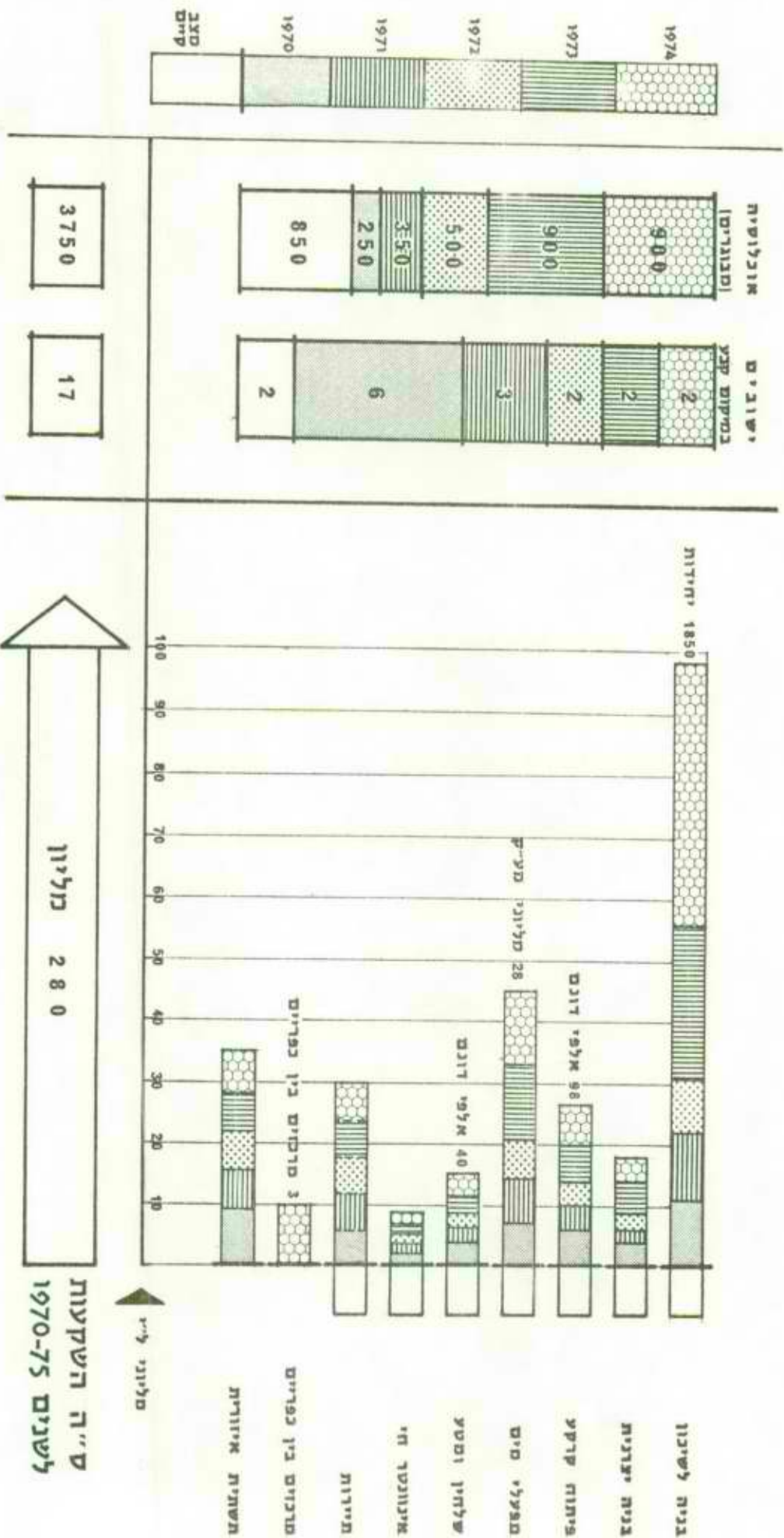
תכנית פיתוח הגולן קובעת יעדי הקמת ישובים ואיכלוסם. קביעת קצב האיכלוס בהתישבות החדשה מגדירה למעשה את קצב פיתוח האיזור. חרשים מספר 2 מראה את קצב גידול האוכלוסיה מ-950 נפש ב-1970 ל-3,750 נפש ב-1975. גידול זה נובע מתוספת אוכלוסיה לישובים הקיימים ב-1969, תוספת ששה ישובים חדשים והקמת שני מרכזים בין כפריים מאוכלסים.

2.3.0 אمدן ההשקעות בפיתוח הכולל של הגולן 1970 - 1975.

אמדן ההשקעות להקמת 17 ישובים חקלאיים, 3 מרכזים בין כפריים, שני מרכזי תיירות ומערך תשתית איזורית ל-3,750 נפש מסתכם בכ-280 מליון ל"י בטווח של 5 שנים. מחוץ אמדן זה, כשליש מוקצה לסקטור השיכון והבניה ליצירת כ-1,600 יחידות שיכון קבע. על פי אמדן זה יבנו בסמוע כ-80 יחידות שיכון לישוב ובנוסף בניה ציבורית של מוסדות ושירותים בישוב. מבין יתר סעיפי ההשקעה, העיקריים שבהם כוללים: 34 מליון ל"י לתשתית איזורית (כבישים, חשמל וכו'); 30 מליון לפיתוח מפעלי מים; 30 מליון ל"י לפיתוח מערכת התירות; 26 מליון ל"י להכשרת קרקע וכ-40 מליון ל"י להשקעה בענפי המשק החקלאי.

אומדן ההשקעות לפיתוח הגולן בשנים 1970 - 1975 לפי סקטורים

ובס"ל מיליוני ל"י

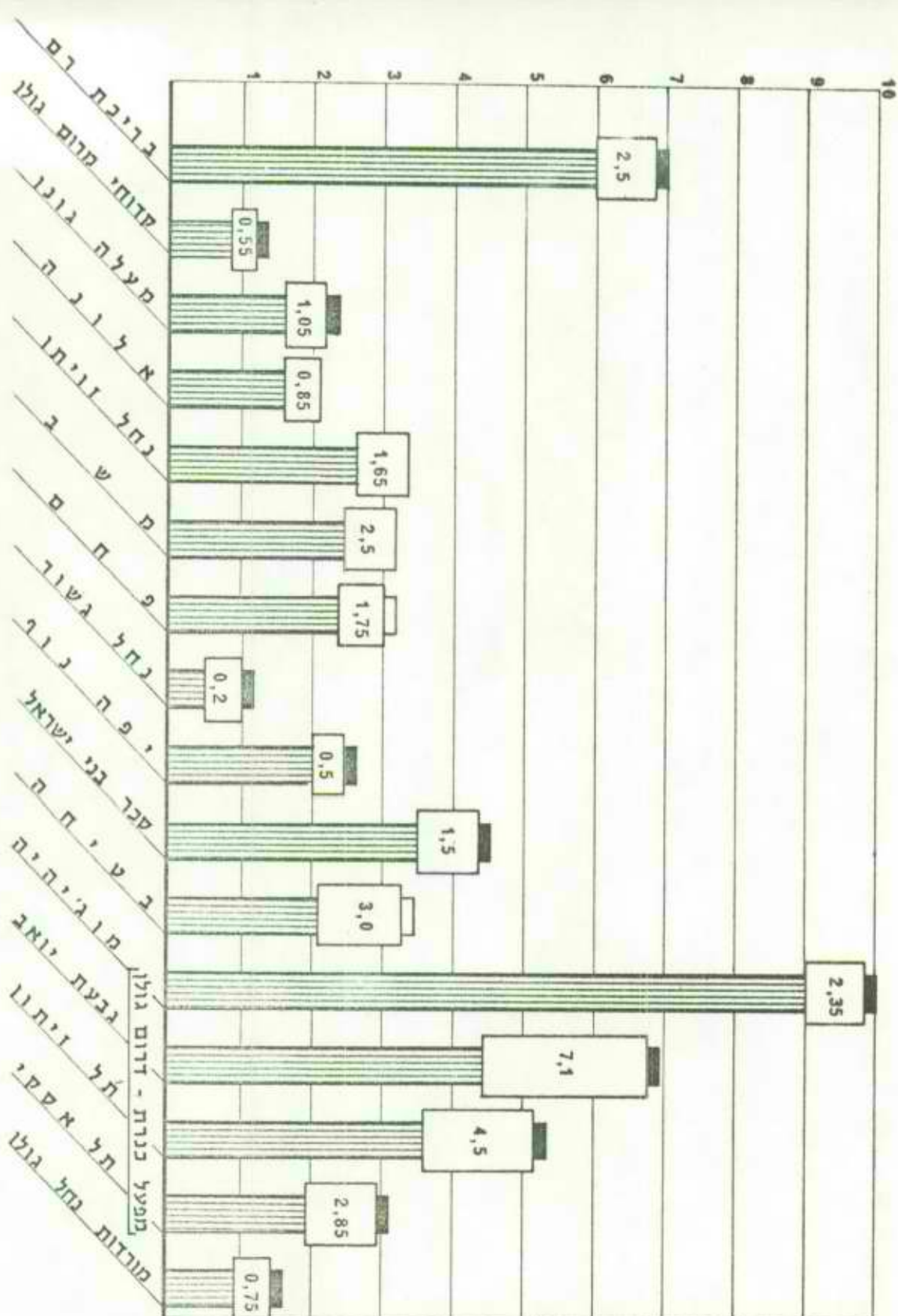
2.4.0 תכנית האב לפיתוח מקורות מים בגולן.

על בסיס נתוני תכנית האב לפיתוח כולל של הגולן, יזמה תה"ל תכנון אב של מפעלי מים לאיזור. על פי התכנית, יסופקו בעתיד 28.4 מליוני מע"ק בהשקעה כוללת של 46,3 מליוני ל"י. אמדן זה אינו כולל אספקת מים לקיבוץ שניר אשר ישאב את מי ההשקיה לשדותיו ישירות מנחל בניהס. בחרשים מספר 4 תאור מפעלי המים המוצעים על פי תפוקתם החזוייה וההשקעה בהם. כמו כן צוינו בנפרד המפעלים אשר צרכניהם הפוטנציאליים יודקו להם ב-1970/71.

פיתוח מפעלי מים בישובי הגולן בשנים 1975 - 1969

המחיר במליוני ל"י : כמות המים במליוני מטרים מעוקבים

מליונים

הזדקקות למי המפעל ב-1/70/1970:

חלקית
מלאה

הפקה שנתית
של המפעל
במליוני מ"ק

מחיר המפעל
במליוני ל"י

3.0.0 תכנית הפעולות לשנת 1970/71

3.1.0 בנובמבר 1969 הוגשה למשרד האוצר הצעת תקציב כולל לביצוע כל פעולות הפיתוח ברמת הגולן. תקציב זה הסתכם ב-63.4 מיליון ל"י. מטרת הגשת תקציב פיתוח איזורי כולל היתה להביא ליצירת לוח קדימויות אחיד ומוסכם על כל המוסדות והמשרדים ולתאם תכנית פיתוח משולבת. עד כה, עם סיכום הדיונים על תקציבי 1970/71 מסתמן אישור לתקציב כולל בגבולות של כ-40 מליון ל"י. למותר לציין כי משמעות ההפרש בין ההצעה לאישור היא כי פיתוח הגולן יעשה בקצב העלול לסכן את הצלחת המפעל כולו. במספר תחומים, כגון, פיתוח מקורות מים, הכשרת קרקע ופיתוח רשת הכבישים, יש לפער גדול בין התקציב הרצוי למצוי משמעות מיוחדת.

להלן תמצית סעיפי הפיתוח המוצע ב-1970/71.

3.2.0 התישבות (תשתית, שכון ובניה יצרנית).

בשנת 1970/71 יבנו 320 יחידות שיכון קבע ב-9 ישובים ובמרכז בני יהודה. ששה ישובים (שנר, גבעת יואב, מרום גולן, נאות גולן, רמת מגשימים, רמות) יעברו בעקבות בניה זו מהמחנה הזמני בו הם שוהים עתה למחנות קבע. בחום 1970/71 יהיו 9 ישובים במחנות קבע. הם כוללים בנוסף לנ"ל את מבוא חמה ועין זיוון הנמצאים כבר במיקום קבע ואת עין חוואר שחוקם במהלך שיה זו. בשנת 1970/71 תיעשה התחלה בבניה נקודת קבע למושב עובדים ליד נב. הבניה במרכז בני יהודה תכלול בניה שיכון לעובדי תעשיה ומבני ציבור ושירותים אשר ישרתו את המרכז עצמו ואת גבעת יואב, נאות-גולן ואל-על. אמדן ההשקעה בשיכון מסתכם ב-18 מיליון ל"י ב-1970/71. הבניה היצרנית בישובים שיעברו לאיתורי הקבע תכלול בעיקר בניה מבני הודיים, מבני פיטום, מחסנים, מוסכים ומסגריות, דירי צאן ומבני תעשיה. אמדן ההשקעה בסעיף הבניה היצרנית מסתכם בכ-3.5 מליון ל"י ב-1970/71 מהם כמחצית לבניה סככות להודיים.

3.3.0 התישבות (פיתוח קרקע).

פעולות פיתוח הקרקע מתוכננות לשני מישורים. הראשון הוא מישור השלמת הידע על פוטנציאל הקרקע באיזור והשלמת כל הנתונים עד לשלב של הכנת תכנית שיבוץ קרקע לישובים. המישור השני הוא בתחום הכשרת קרקע. בחרשים מספר 5 מתואר היקף ההכשרות המתוכנן ל-1970/71 על רקע היקף המשבצת המתוכננת ליישוב לשלב חמש שנים.

יעדי פיתוח קרקע לשובים שאושרו בגולן לשנים : 1975 - 1969

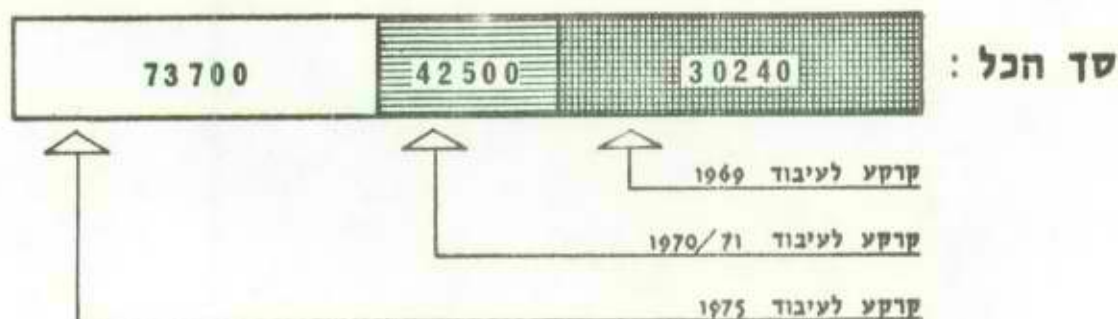
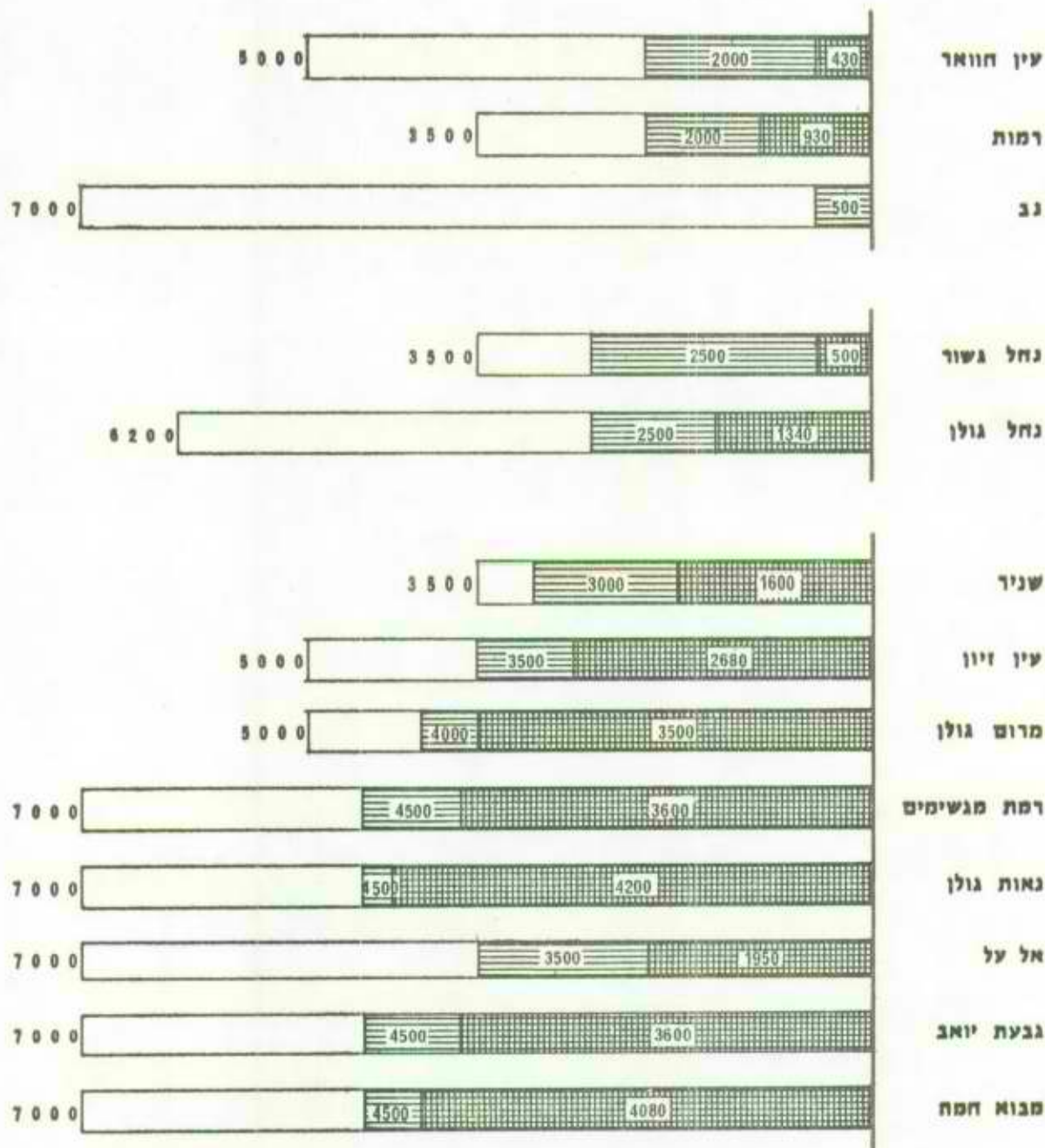
[בדונמים]

ישובים חדשים
1970/1971

מחוזות
1969

מ
י
נ
ב
ז
א

ש
י
נ
י
ש

המגמה היא להגיע ב-1970/71 למשבצת קרקע של 4,500 ד' בממוצע לישוב אזרחי ו-2,500 ד' להאחזות. ברור כי הקמת ישובים חדשים (עין חוואר, רמות, נב) כרוכה אף היא בהכשרת משבצת מתאימה. היקף ההכשרות המתוכנן ל-1970/71 מסתכם בכ-11,000 ד' בהשקעה של 5.5 מליון ל"י. עד כה מסתמן אישור להכשרות ב-40% מההיקף המתוכנן.

3.4.0 התישבות (פיתוח מקורות מים).

תכניות פיתוח מקורות מים בשנת 1970/71 כוללות שלושה מפעלים עיקריים: בנית השלב הראשון של מפעל כינרת דרום גולן, אספקת מים לישובי עמק קוניסרה ממי ברכת רם ותחילת הקמת מפעל מים לשאיבה מהירמוק. ס"ה הצעת התקציב שהוגשה לפיתוח מקורות מים הסתכמה ב-6.5 מליון ל"י. מתוך סכום זה מסתמן אישור לכ-50%. המשמעות המיידית של הקיצוץ בתקציב היא בויתור על מפעל הירמוק ועל קידוחי עומק בדרום הרמה. למפעלים יש אמנם חשיבות מדינית אך חשיבותם הכלכלית היא באפשרות למהול את מי מפעל כינרת - במים מחוקים. הפער הגדול בין יעדי פיתוח מקורות המים לישובים שכבר אושרו לכמות המים העומדת כיום לרשות הישובים מסתמן מתוך חרשים מס. 6.

3.5.0 התישבות (רישות ונטיעה).

היקף השטחים המיועדים ב-1970/71 לרישות ונטיעה יקבע תוך כדי אישור תכנית הפעולה לפיתוח מקורות מים. ס"ה התקציב המיועד למטרה זו מסתכם בכ-2.5 מליון ל"י. סכום זה כולל החזקת 620 ד' מטעים ונטיעת 620 דונם מטע חדש, רישות שטחי המטע החדש ורישות כ-1,500 ד' לשלחין.

3.6.0 התישבות (השלמת אמצעי ייצור).

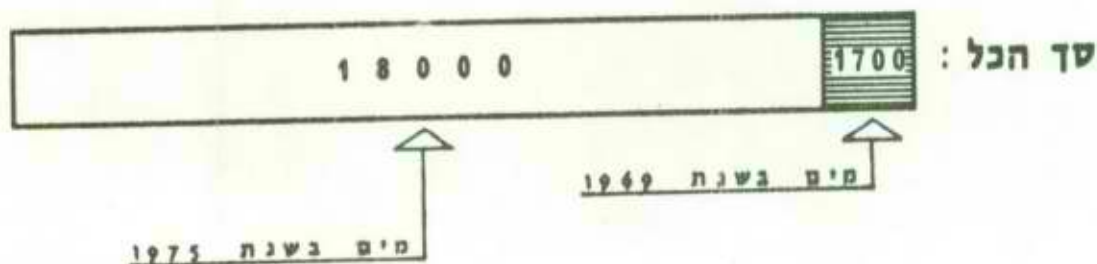
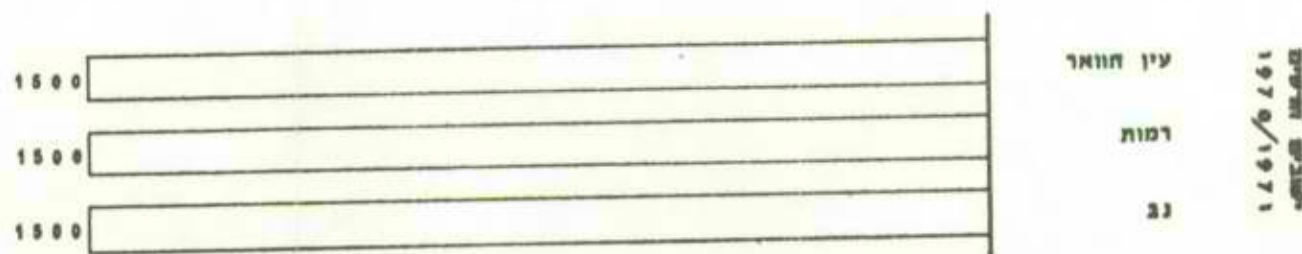
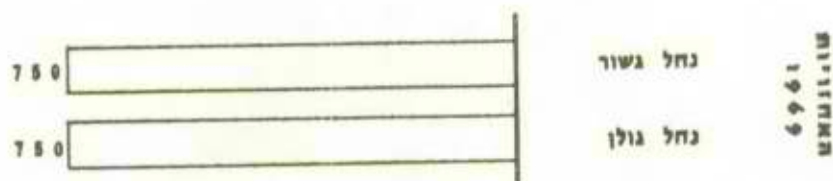
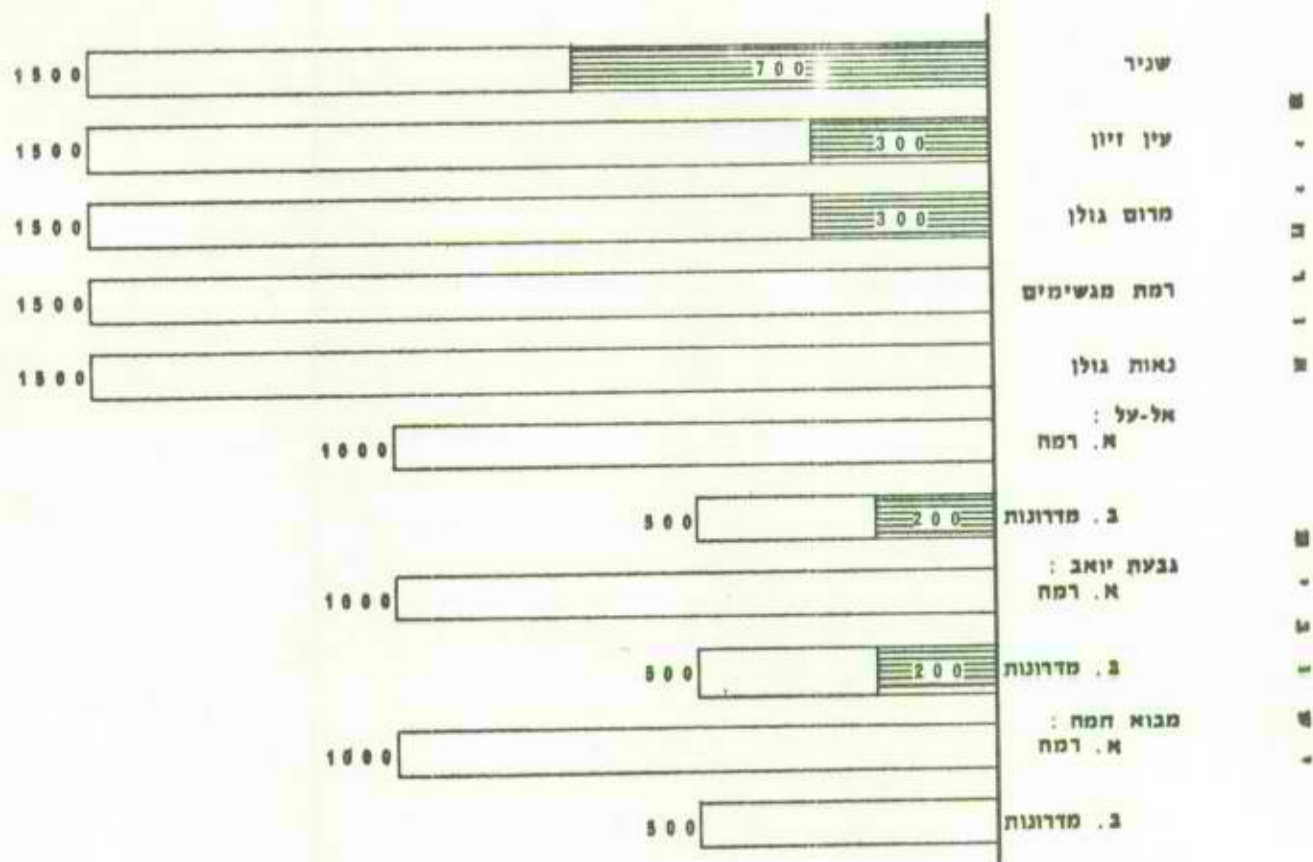
תכנית הפעולה בסעיף זה כוללת רכישת ציוד חקלאי ומיכון, רכישת אינוונטר חי והוצאות להון חוזר ושונות.

3.7.0 סקרים.

תכנית הפעולה ל-1970/71 להמשיך את הסקרים שהוחל בהם בשנים שעברו. ס"ה התקציב לפעולות אלה מסתכם בכ-600,000 ל"י.

יעדי פיתוח מקורות מים ליישובים שאושרו בגולן לשנים : 1969 - 1975

[באלפי מטרים מעוקבים]

3.8.0 חשמל איזורי.

ב-1970/71 יעשו פעולות לחיבור דרום רמת הגולן עם רשת החשמל הארצית.
קו החשמל ישרת את מפעל המים, כינרת-גולן, ויספק כח לתעשייה ולמאור.
חיבור הגולן לרשת החשמל הארצית נמצא עתה בשלבי תכנון מפורט.

3.9.0 קייט ותיירות.

תכנית הפעולות בתחום הקייט והתיירות כוללת פעולות להקמת תשתית למפעלי
קייט בצפון מזרח הכינרת והמשך התבססות המפעלים הקשורים בפיתוח החרטום.

4.0.0 פרוגרמה למרכז בין-כפרי "בני יהודה"

הפרוגרמה המוגשת בזה מהווה חלק אורגני של התכנית הכוללת לפיתוח הגולן. התכנית מושתתת על ההנחה שבמרוצת הזמן יתארגנו במערכת השיתוף האזורי בגולן 17 ישובים חקלאיים ושני מרכזי קייט מאוכלסים. את הישובים האלו ישרתו:

א. מרכז אזורי - לא מאוכלס

ב. שלושה מרכזים גושיים, אשר ישרתו את המושבים ואת מרכזי הקייט; המרכז "בני יהודה" הוא אחד מהמרכזים הגושיים.

המרכז הגושי "בני יהודה" ישרת את המושבים גבעה יואב ואל-על, ואת המושב השיתופי נאות הגולן. היקף האוכלוסיה בגוש: 500 משפחות, שהם כ-2,450 נפשות.

מקום המגורים של המועסקים בגוש

מקום מגורי המשפחות	מספר המשפחות	ה מ ו ע ס ק י ם	
		בכפרים	במרכז הגושי
-	300	300	
37	23	60	
33	7	40	
70	30	100	
140	360	500	
		ס " ה	

(*) מפעל של ישובי הגוש.

במרכז "בני יהודה" ימוקמו המוסדות והמתקנים כדלהלן:

- גנון וגן ילדים
- בית ספר יסודי (12 כתות; 6 שנות לימוד)
- מרפאה גושית
- שירות אמבולנס
- בית-עם
- מועדון נוער
- אולם התעמלות
- מגרשי ספורט
- בריכת שחיה

(י) צרכניה גושית

(יא) 12 עסקי שרות אישי ושרותי מלאכה

(יב) שרותים ומפעלים משקיים: אריזה ירקות ופירות

אריזה פרחים

מחלבה לחלב צאן וגבינות

(יג) תעשייה לא-חקלאית

(יד) שיכון (130 יח' דיור).

פרטי התכנית

4.1.0 שרותי חינוך

4.1.1 גן ילדים: במרכז בני יהודה יופעלו 3 כתות של גן-ילדים, עבור הגילאים

5 - 4 - 3. מכסת הילדים בכתות גן הועמדה על 20 ילד, מתוך הנחה שהגן

ישרת גם את המושב גבעת יואב, הסמוך למרכז סקופיה.

4.1.2 בית ספר יסודי: על פי חוק חינוך חובה חייבים גילאי 11 - 6 שנות

לימוד יסודי, אנו מניחים, כי מתוך אוכלוסית גילאים אלה כ-96%, אכן

ילמדו בבית הספר היסודי בסקופיה.

נורמות התכנון הארציות קובעות, כי מספר התלמידים בכתות בית-ספר יסודי

הוא 25 - 35 לכתה. מספר הכתות הרצוי לבית ספר הוא - 12 כתות. לפי

המשוער יסתכם מספר התלמידים בשנתון ב-50 ילד; משום כך מוצע להפעיל,

במסגרת השיתוף הגושי בבני יהודה, בית ספר יסודי בהיקף 12 כתות.

(ילדי גוש "בני יהודה" ימשיכו את לימודיהם העל-יסודיים בבית-הספר

המקיף, אשר ימוקם במרכז הגושי "עקב").

4% מהילדים - לפי המשוער - אשר אינם מסוגלים ללמוד בבתי-ספר רגילים,

בגלל סטיות מבחינה אמוציונלית - חברתית, אינטלקטואלית-שכלית או מבחינה

פיזית, יופנו לבית-הספר לחינוך מיוחד אשר יוקם במרכז האזורי.

4.2.0 שרותי בריאות

4.2.1 מרפאה גושית: כדי להעלות את רמת שרותי הבריאות, מבחינה המקצועית

והארגונית (סדירות השרות), מוצע להקים בבני יהודה מרפאה גושית, משותפת

עבור 3 המושבים. בכל אחד מהמושבים יופעל חדר סיפולים בו תעבוד אחת

במשרה מלאה. למרפאה הגושית יתכן להוסיף שרותים רפואיים נוספים, אשר אינם

צמודים בדרך כלל למרפאות מעין אלו. שרותים אלה יכללו רפוי שיניים, בית-

מרקחת, מעבדה צנועה, ריפוי פיסיקלי וכו'.

4.2.2 שירות אמבולנס: בסמוך למרפאה הגושית תופעל תחנת אמבולנס (פתרון אלטרנטיבי להפעלת שרות זה: התקשרות אוכלוסית הגוש לתחנת-אמבולנס, אשר תופעל במרכז האזורי).

4.3.0 שירותי תרבות

4.3.1 בית-עם: בית עם יכיל אולם להצגות (650 מקומות), מספר חדרים נוספות לפעולות מועטות משתתפים, ספריה וחדר קריאה. לארועים המושכים קהל רב, יופנו חושבי הגוש לבית-תרבות האזורי (במרכז האזורי).

4.3.2 מועדון נוער: במרכז הגושי, יוקם מועדון נוער המיועד ל-400 - 350 בני-נוער, גילאי 10 - 17.

4.4.0 שירותי ספורט

מרכז הספורט בבני-יהודה יכלול רשת מתקנים כדלהלן:

4.4.1 אולם התעמלות

4.4.2 מגרש ספורט משולב (כדור-סל, כדור-יד, רדור-עף)

4.4.3 מגרש כדור רגל

4.4.4 בריכת שחיה.

4.5.0 שירותי מסחר

4.5.1 צרכניה גושית: בכל מושב חהיה צרכניה לצורך שווק צרכי יום-יום. מכירת יתר המצרכים לאוכלוסית המושבים - ככלי מטבח, נעלי עבודה, בגדי עבודה ובגדי יום יום, גלנטריה וצעצועים - ירוכזו בצרכניה הגושית בבני יהודה. בצרכניה הגושית ימצא מבחר מגוון יותר של מצרכי אוכל. סידור זה יאפשר מבחר סחורות גדול יותר בכמות ובסיב, ויחסוך למתישבים זמן והטרדה של טלטול לערים.

4.5.2 מחסן חומרים: ע"י הצרכניה הגושית יוקם מחסן חומרים גושי, לאספקת דשנים, חומרי הדברה ואספקה אחרת למשק, כלומר - חומרים שהחזקתם במלאי, בכל צרכניה כפרית בנפרד, איננה רנטבילית. חיוניותו של המחסן הגושי יחבטא גם בחומרי המקצוע וההדרכה. במחסן האזורי יספקו למתישבים חומרים וציוד, המותאמים במיוחד לתנאים הספציפיים של האזור; כך יקל הדבר על שמירת אחידות הציוד באזור. יתרונות אלו, אין להעלות על הדעת במקרה של רכישות מקריות אצל סוחרים זונים בעיר.

4.6.0 שירותים אישיים ושרותי מלאכה

הרחבת תחום פעילותם של השירותים הגושיים ושרותי מלאכה, מתחום הצר של כפר בודד לתחום של גוש, תעלה את כדאיות ההפעלה, תאפשר העסקת בעלי מקצוע מעולים והפעלת ציוד משוכלל. כן תאפשר ההתארגנות הגושית, להפעיל בתחום הכפרי את סוגי השרות, אותם "קונים" עדיין המושבים בערים. בדרך זו תתאפשר הרחבה נוספת של אפשרויות הקליטה באזור הכפרי. העסקים יוקמו בהדרגה, על-ידי בעלי העסקים, אך בעידוד נושאי ההתארגנות האזורית.

לפי נורמות ארציות דרושים לכל 1,000 נפשות 3 עסקים לשרותי מלאכה ו-3 עסקים לשרות אישי. בהתאם להיקף האוכלוסיה בגוש "בני יהודה" ימוקמו במרכז הגושי 12 עסקי שרות אישי ושרותי מלאכה.

4.7.0 שירותים משקיים

לפי שיקול מוקדם, יש לצפות להתהוות מערכת של שירותים משקיים ותעשייה חקלאית באזור הגולן. בהתאם לתכנית הכוללת של אזור הגולן, ימקמו מפעלים אלו - ברובם - במרכז האזורי.

במרכז בני יהודה יופעלו מתקנים משקיים כדלהלן:

4.7.1 בית אריזה לירקות ופירות

4.7.2 בית אריזה לפרחים

4.7.3 מחלבה לחלב צאן וגבינות מיוחדות (במשותף עם מושבי גוש "נב").

4.8.0 תעשייה לא-חקלאית

בסמוך לאיתור המרכז הגושי אותר שטח לפיתוח תעשייה לא חקלאית. בתעשייה זו יעסקו בעתיד גם בני המושבים.

4.9.0 תעסוקה

לפי המשוער יגיע מספר המועסקים הקבועים בשרותים ובמפעלים גושיים ל-130 איש מהם כ-80 במרכז בני יהודה.

ע נ ף	מוסד או מחקן	מספר מועסקים	מקום מגורים
ח י נ ו ך	גנון וגני ילדים	8	(6 במושב 2) במרכז
	בית-ספר יסודי	17	במרכז
ב ר י א ו ת	חדרי טיפולים	3	במושב
	מרפאה גושית	4	במרכז
	שרות אמבולנס	1	"
תרבות וספורט	בית-עם, מועדון נוער ושרותי ספורט	4	במרכז
מ ס ח ר	צרכניות כפריות	4	במושב
	צרכניה גושית	2	במרכז
	מחסן חומרים גושי	1	"
שירותים אישיים ומלאכה	עסקי שירות אישי ושרותי מלאכה	12	במרכז
מ י נ ה ל	מזכירות האגודות	3	במושב
שירותים ומפעלים משקים	בית אריזה לירקות	3	במרכז
	בית אריזה לפרחים	2	"
	מחלבה לחלב צאן וגבינות	10	"
תעשייה לא חקלאית	. .	110	40 במושב 70 במרכז
ש ו נ ו ת	. .	6	במושב
ס ה " כ	-	190	72 במושב
			118 במרכז

4.10.0 ש י כ ו ן

במרכז הגושי ישוכנו המועסקים בשרותים בין-מושביים וחלק מהמועסקים בתיירות ובנופש שבסביבה. כל המועסקים בשרותים למושב בודד ישוכנו בישוב אותו הם ישרתו. יש מקום להנחת שכל משפחה שלישית (בממוצע) תכלול 2 מפרנסים; לפיכך יהיה צורך להקים כ-130 יחידות דיור עבור אוכלוסית המרכז הגושי סקופיה:

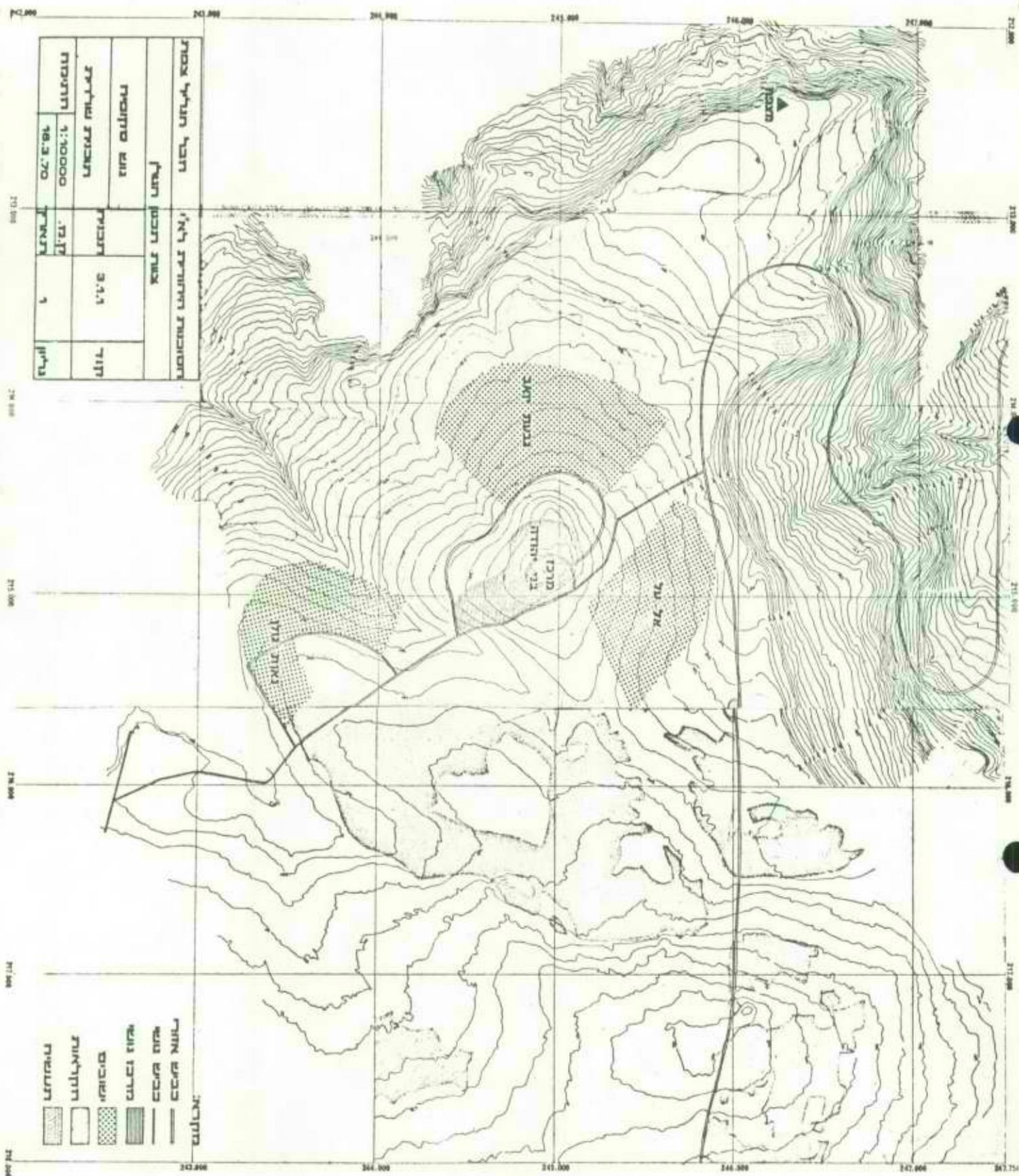
ע נ ף	מספר מועסקים קבועים	מספר יחידות דיור
שרותים אישיים וציבוריים	48	37
תעשייה לא-חקלאית	70	70
בשרות הנופש והקייט	42 1)	33
סה"כ	160	140

1) מועסקים נוספים בשרותי הנופש והקייט ישוכנו במושבים.

4.11.0 ה ש ק ע ו ת

לפי הערכה מוקדמת (נורמטיבית) יסתכמו ההשקעות במרכז בני יהודה פרט לציוד הפנימי של מוסדות הסירות והשקעות למפעלים אזוריים) כדלהלן:

א) חינוך	875,000 ל"י
ב) בריאות	180,000 "
ג) תרבות וספורט	600,000 "
ד) מסחר ומחסנים	60,000 "
ה) שירותים אישיים ושרותי מלאכה	80,000 "
ו) שיכון (80 יח')	2,400,000 "
סה"כ	4,195,000 ל"י

פרומה

לצפון - מזרח כנרת

אפריל 1969

א. תחומי התכנית המוצעת

מוצעת בזאת פרוגרמה מינימלית לתכנון צפון מזרח הכנרת על בסיס תחזיות לשנת 1985, וכן הצעה לפרוגרמה פיתוח שלב א', לשנת 1975.

התכנון על בסיס פרוגרמות אלה חייב להעשות בשני מישורים מקבילים:

א. תכנית אב ויעוד שטחים כללי לגבי כל השטח שמוצע לכלול במסגרת "צפון מזרח הכנרת".

ב. תכנון מפורט של פרוגרמת שלב א'. מומלץ להתרכז בקטע אחד של החוף, מלבד בנושאי הנטיעות ודרכי הגישה, אשר חייבים להשתרע על פני כל שטח אזור הפיתוח.

א. תחומי התכנית המוצעת

א. תחומי תכנית האב

תכנית האב תכלול טיפול בכל האזור, אשר בין נזקקים לבין שפך הירדן, ובין הכביש המוצע ("סובב כנרת") לבין קו החוף. כמו כן מוצע לכלול בתחומי התכנית את השטח המיועד בתכנית האזורית ל"פארק הירדן", והמשתרע מנקודת שפך הירדן ועד חירבת דיכה - כ - 3 ק"מ צפונית לשפך.

בגבולות המוצעים לעיל קיימים גם שטחים חקלאיים נרחבים אשר מפאת היותם גובלים בשטחי הנופש שלאורך החוף מתחייב תאום בין תכנונם החקלאי לבין התכנון התיירותי. תאום זה יכלול אספקטים של תכנון גוף הקשורים בחקלאות ונושאים חזותיים אחרים. הגבולות הסופיים של השטחים הנ"ל ייקבעו במועד מאוחר יותר ע"י הגורמים האחראים לנושא זה תוך תאום עם הגורמים התיירותיים.

שטח תכנית האב יהיה בתוכם לכך כ- 14,000 דונם, מתוכם כ- 5000 דונם המיועדים לפתוח תיירותי לאורך החוף בין נזקקים לשפך הירדן. במסגרת זאת כלולים כ- 1000 דונם קרקע חקלאית, אשר גבולותיה עוד לא נקבעו סופית.

ב. תחומי התכנון בנושאי הנופש והתיירות

במסגרת זאת יכלול 5000 דונם הנ"ל שלאורך החוף.

כן יעסוק התכנון בכ- 2200 דונם שבין שפך הירדן לחירבת דיכה, ובנושאים כ- 1500 דונם (שאינו מתאים לחקלאות) בין שמורת ביצות הבטיחה לבין כביש הבטיחה המוצע. זהו גוש הכולל את אפיק ואדי זכי והוא מצטיין באבניות, אך גם בצמחייתו העצומה המגוונת.

ג. תחומי התכנון המפורט שלב א'

מוצע להתרכז באזור דוקת כפר עקב - מלבד בכל הנוגע לתכנון שטחי הנסיעות, אשר חייב לעסוק בכל שטח התכנון.

רשימת השטחים המרכיבים את השטח המוצע לתכנון

שטחים פנימיים בשטח		שטחים עד 500 מ"ר (מקומות)		האזור
חקלאות	נופש	שמות טבע	נופש חופים	
כ- 3500 ד'	כ- 1300 ד'	כ- 800 ד'	כ- 1500 ד'	נוקייב - כורסי
			כ- 1300 ד'	כורסי - עקב
			כ- 1000 ד'	עקב - מצדיה
				מצדיה - בית הבק
כ- 2000 ד'	כ- 2200 ד'	כ- 300 ד'		בית הבק-תל אל אעוור
				בית הבק - שפך הירדן
				השפך - חירבת דיכה
כ- 5500 ד'	כ- 3500 ד'	כ- 1100 ד'	כ- 3800 ד'	סה"כ

נתונים טבעיים

1. החוף: אורך החוף "החדש" בין נוקייב לשפך הירדן הוא כ- 11.5 ק"מ, המהווים כ- 20% מטה"ב אורך חופי הכנרת (כ- 56 ק"מ).

רוחב רצועת החוף משתנה:

בקטע נוקייב - עקב רוחב אזור החוף (בין קו המים לבין תחילת התרוממות פני הקרקע) נע בין 1000 מ' (בבורסי) ל- 250 מ'. צפונות לעקב משתנים השטחים המישוריים עד כ- 2.5 ק"מ מקו המים. באזור זה מרוכזות רוב האדמות החקלאיות ("אדמות הבטיחה").

נקודות הציון העיקריות לאורך החוף הן (מזרזם לצפון):

נוקייב (כפר הרוס ומוצב נטוש); נקודת תצפית אל כל האזור מגובה של כ- 50 מ' מעל לפני המים); כורסי (לשון יבשה הנשלחת אל תוך המים בנקודת שפך ואדי סמך אל הכנרת); דוקת כפר עקב (כפר הרוס וקבוצת אקליפטוסים על גבעה נמוכה המתרוממת כ- 6 מ' ממפלס המים); ביצות הבטיחה - במוצא הוודיות מג'רסה וזכיה; בית הבק (מבנה וקבוצת אקליפטוסים גדולים); שפך הירדן (קבוצת אקליפטוסים גדולים).

2. מפלס המים: מתוך כלל אורך החוף מובטחים כ- 8 ק"מ מפני שפונות והצפות (נוקייב - כורסי - עקב - מג'רסה).

כל האזור הסגור במשולש שפך הירדן - ברך הירדן - מג'רסה גבוה בכ- 1 מ' בלבד מעל מפלס המים הנזכרים, ולפיכך צפוי לשפונות והצפות בשנים מרובות משקעים; גם תכנית תה"ל להעלאת מפלס הכנרת חשפית ישירות על אזור זה. האזור כולל גם קרקעות חקלאיות.

3. האקלים:

א. טמפרטורות האוויר: המאפיין את חופי הכנרת ואת בקעת הירדן בכלל הוא קיץ חם וחורף נוח.

טמפרטורות המכסימום בקיץ מגיעות ל- 42° - 38° בחודשים - מאי - ספטמבר. טמפרטורות החורף הממוצעות - יומיות נעות בין 15° - 12° .

ב. טמפרטורות המים: נעות בין 21° - 15° בחודשים דצמבר - אפריל; ובין $29\frac{1}{2}^{\circ}$ - 21° בחודשים אפריל - נובמבר.

טמפרטורה ממוצעת של המים (1) לפי אשבל (2) לפי סטנהיל -

ינואר פברואר מרץ אפריל מאי יוני יולי אוגוסט ספטמבר אוקטובר נובמבר דצמבר

(1) 17 15 16 $\frac{1}{2}$ 21 24 $\frac{1}{2}$ 27 28 $\frac{1}{2}$ 29 $\frac{1}{2}$ 29 $\frac{1}{2}$ 27 $\frac{1}{2}$ 24 21

(2) 17 16 17 20 24 27 28 29 $\frac{1}{2}$ 29 26 $\frac{1}{2}$ 23 19

ג. רוחות: משטר הרוחות באזור הכנרת מורכב מרוח מערבית הנושבת באופן קבוע בשעות הצהריים, בהן הופכת הכנרת לגלית (גובה הגלים בהתאם לחוזק הרוח). רוחות מזרחיות הן נדירות, אך מהוות תופעה שנתית חוזרת ונשנית בד"כ הפורעת לכל פעילות הקשורה במים.

טבלת האקלים בטבריה - 1967.

טבלת האקלים בטבריה - 1967										(°C)					טבלת האקלים בטבריה - 1967					חודש
לחות יחסית (%)					מ					מספר ימים	מספר ימים	מספר ימים	מספר ימים	מספר ימים	מספר ימים					
לחות יחסית (%)					מ															
לחות יחסית (%)					מ															
יום	2000	1400	0800	מ	2000	1400	0800	מ	2000							1400	0800			
ינואר	3.7	2.3	4.4	4.3	70.6	76.3	58.9	76.7	22.1	2.1	14.1	23.7	12.7	7.7	17.7	11.5	16.9	9.9		
פברואר	3.6	2.6	4.3	4.0	71.5	75.0	59.0	80.5	6.2	2.3	28.2	24.0	12.6	7.5	17.7	11.5	16.6	10.2		
מרץ	3.7	2.4	4.7	4.0	72.5	80.3	57.8	79.5	8.3	4.2	11.3	26.0	14.3	8.4	20.2	12.9	18.7	12.3		
אפריל	2.7	1.3	3.4	3.3	61.2	70.3	44.5	68.7	5.4	8.0	11.4	31.6	19.0	12.2	25.8	17.7	24.7	18.5		
מאי	3.1	1.8	3.4	4.1	56.4	63.1	42.1	64.0	4.5	11.4	21.5	38.8	23.6	16.5	30.7	22.2	29.2	23.4		
יוני	1.5	0.2	1.5	2.7	48.0	54.8	33.1	56.0	7.6	14.1	2.6	42.1	25.9	19.3	34.6	25.9	33.7	27.2		
יולי	1.3	0.2	0.7	2.9	53.3	59.4	36.7	63.7	מספר ימים	20.2	24.7	39.2	29.3	22.5	36.2	27.9	35.4	29.2		
אוגוסט	1.6	0.2	1.0	3.6	53.6	61.6	32.4	66.9	16.8	21.2	מספר ימים	38.8	30.1	23.2	37.0	28.5	36.5	29.4		
ספטמבר	1.4	-	1.9	2.2	55.8	60.7	40.0	66.8	14.9	18.0	8.9	38.5	27.3	20.4	34.3	26.8	33.4	26.6		
אוקטובר	2.6	1.8	3.6	2.4	58.0	61.6	47.3	65.0	12.10	14.4	5.10	35.2	25.0	18.7	31.4	24.5	30.5	23.4		
נובמבר	3.4	2.2	4.2	3.7	65.3	73.0	54.0	68.9	25.11	9.2	1.11	29.3	18.9	13.4	24.4	17.7	23.9	17.1		
דצמבר	4.1	3.0	4.8	4.5	75.5	81.8	62.6	82.0	23.12	6.4	1.12	26.0	15.4	10.7	20.2	13.5	19.4	13.1		

...5/.

השלכות אקלימיות על אפשרויות פעילות

מבחינת פעילות מים התקופה הנזחה ביותר היא בחדשים מאי עד אוקטובר.
מבחינת פעילות חורף התקופות הנזחות ביותר הן אפריל - מאי וספטמבר
אוקטובר.

לגבי תפרי חורף ניתן להאריך את עונת פעילות המים והחורף גם לחדשי
החורף.

פעילויות מסוימות (כסקי מים) תושפענה ישירות ממשטרי הרוחות באגם.
מאידך קיימת אפשרות סבירה לקיום הפעילויות האלה בכל יום בגלל משטר
הרוחות השמימי הקיים. קיום עונה רצופה בחורף ובקיץ מחייבת יצירת
מיקרו-אקלים נוח לאורך החופים. שילוב של שטחים פתוחים לשהיה בשמש
החורף עם שטחים מוצלים לשהיה קיץ יתרום לכך רבות.

פ ר ו ו ר מ ה

א. כללי

על בסיס הנתונים הטבעיים והביקוש הגובר לנופש בארץ, נראה כי פתוח חופי צפון מזרח הכנרת ייעשה בשלושה מישורים:

1. הפיכת החוף, שמורת הטבע ואזור שפך הירדן למרכז נופש, אשר יהיה מורכב מחוף רחצה, שטחי חניונים ואזורי טיול, בלוי ופקניק בנוף הפתוח.
2. פיתוח ספורט ונופש ימי, תוך הוספת המתקנים והשרותים הדרושים.
3. השתלבות במערך האזורי, במעגל הפעילויות סביב חופי הכנרת, הגולן והחרמון; והארצי, כמוקד פעילות נופש לישראלים ולתיירים.

שלוש הנקודות הנ"ל מבטאות גם את שלבי ההתפתחות החזויים.

במסגרת הכנת הפרוגרמה המוצעת להלן נבדקו נושאי הפעילות המתאימים לחופי הכנרת, וכן מערכת השרותים והמתקנים הנחוצים לקיומם.

מיעוט נתונים סטטיסטיים היקפה על קביעת הביקוש וחייב התייחסות למינימום בכל הנוגע לקביעות הכמותיות. על מנת להשיג דרגת דיוק גבוהה יותר, נערכה השוואה - בעיקר בנושאי הנופש הימי - עם ארצות אחרות בדרגות התפתחות שונות.

עם זאת לא תרון הפרוגרמה בשלב ההתפתחות השלישי מחמת העדר נתונים והטוות הרחוק של התחזית.

ב. פעילות תיירותית קיימת באזור הכנרת

ניתן להבחין בברור בשני סוגים בסיסיים של פעילויות נופש באזור הכנרת. ההבדלים ביניהם הם כמותיים ואיכותיים:

1. תיירות בתי מלון - עונת הארוחה בבתי המלון בטבריה היא באופן הברור ביותר עונת חורף-אביב, ינואר עד מאי. בשאר חדשי השנה אך בעיקר בחודשי החורף הקודמים לינואר, התפוסה בבתי מלון מומלצים לתיירים היא פחות מ-40%.
- ב-50% מן הלינות בטבריה הן של תיירים; את משיכתם אל המקום ניתן להסביר במפוטנות החוף הנחות ובסיבות של נוף וייחוד מקומי. אין המרחצאות מהוות גורם במשיכת תיירים לטבריה. ב-8% מהמרחצים הם תיירים.

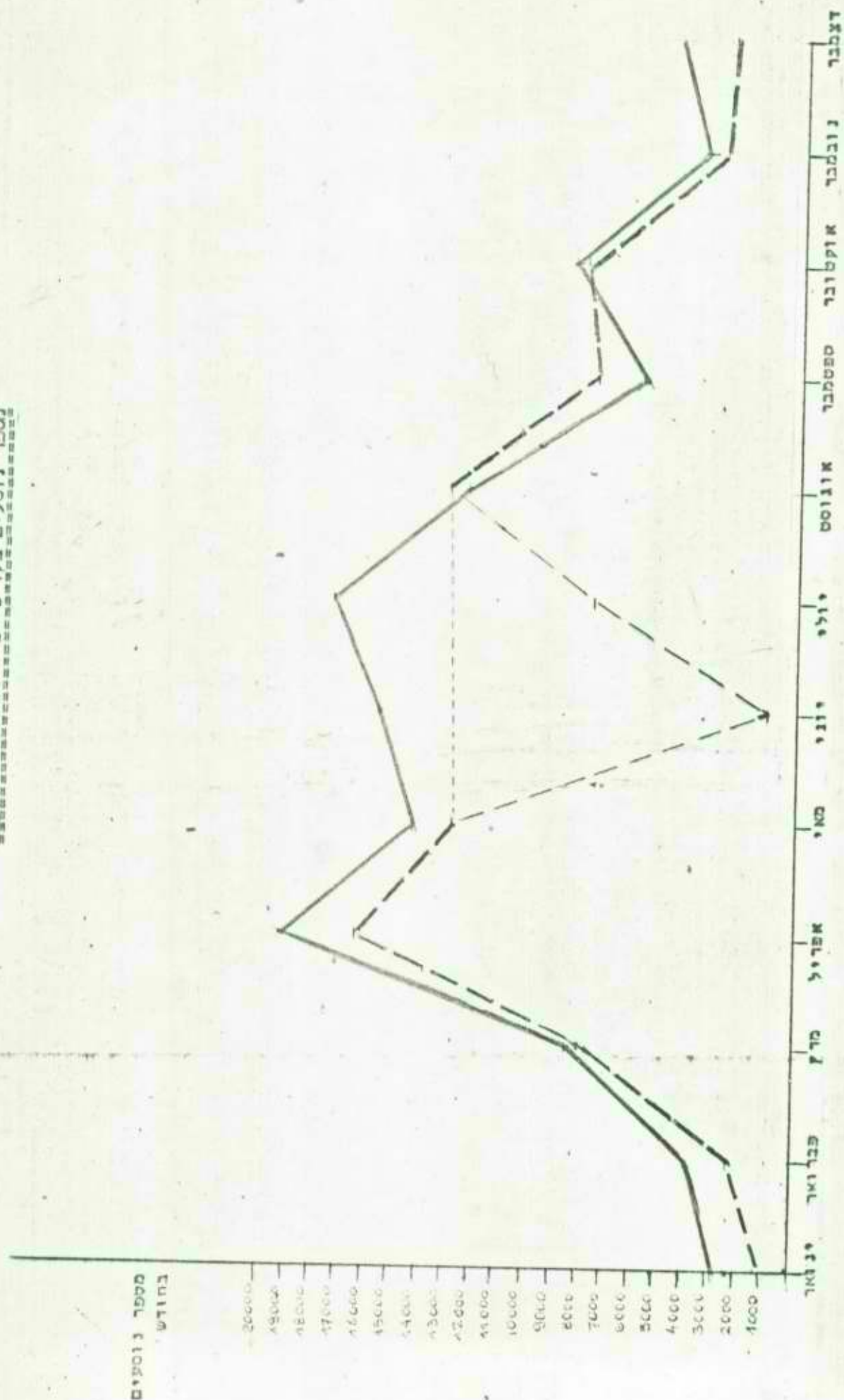
שיעור הגידול השנתי הממוצע של מספר הלינות במלונות טבריה ה' בשנים 66 - 1961 ב-20%. מספר לינות התיירים גדל באותן השנים ב-23% בממוצע לשנה ושל לינות ישראלים ב-18% בממוצע לשנה.

2. נופש חופים

עונת נופש החופים בכנרת משתרעת על פני חודשי הקיץ. הגורם העיקרי לכך הוא חופשת הקיץ של בתי הספר, המשחררת את הילדים ואת הוריהם לפעילות נופש. היא העונה היא בסופה - תקופת החגים (ראש השנה עד סוכות), המצטיינת באקלים נוח במיוחד מכל הבחינות. החגים הם גם הזמן היחיד בו חפשיים ההורים וילדיהם כאחד.

מספר נוסעים בקו שיט - טוריה - עין גב

סה"כ נוסעים 83366 - 1967
" " 117660 - 1968

גדול שנת 19.4%

מספר נוסעים בקו טבריה - עין גב

ב- 1968

ינואר	פברואר	מרץ	אפריל	מאי	יוני	יולי	אוגוסט	ספטמבר	אוקטובר	נובמבר	דצמבר
2817	3949	8625	19362	14250	15630	17620	12450	5710	8790	3710	4827

הדיאגרמה מראה על גידול של כ- 19% במספר הנוסעים בקו טבריה עין גב. עיקר הגידול הוא בתנועת המטיילים הישראליים. אולי נובע הדבר מהאפשרות לשוט סביב הכנרת, אשר נפתחה לפני הקיץ רק אחרי מלחמת ששת הימים.

הפעילויות העיקריות במסגרת נופש החופים כיום הן רחצה וקמפינג. שיט, דיג וסקי מים הם בתהליך התפתחות.

מיעוט נתונים סטטיסטיים על היקף הפעילויות הללו לאורך חופי הכנרת אינו מאפשר תחזיות מדויקות על בסיס הקיים.

המספרים הבאים מבטאים אך מעט את הקיים:

בחניון עין גב מספר המבקרים ביום שיא כ- 700. ביום כזה גדול הביקוש מן ההיצע בחוף המזרחי של הכנרת, ורבים שוהים מחוץ למסגרת החניון המוסדר.

ספירת מכוניות אשר נערכה (מחוץ לעונה) בכביש המוביל לעין גב:

תאריך	יום א'	ב'	ג'	ד'	ה'	ו'	שבת
סה"כ מכוניות	1317	1376	1586	1674	1521	1023	762
תאריך	יום א'	ב'	ג'	ד'	ה'	ו'	שבת
סה"כ מכוניות	767	822	920	1318	878	811	740

אם להניח כי 80% מהתנועה היא של מטיילים, הרי בשבתות שמחוץ לעונה, מגיע מס' מכוניות המטיילים ל- $592 = 80\% \times 740$. ומס' המבקרים (לפי 3.8 איש למכוניות) $2260 = 3.8 \times 592$.

לפי תחזית גידול מספר כלי הרכב בארץ, יגדל המספר הנ"ל פי 3.6 ב-1980, דהיינו יש לצפות לכ- 8100 מבקרים בשבת בממוצע שלא בעונה. זאת מבלי להביא בחשבון גידול בביקוש לביקור באזור כתוצאה מפיתוחו.

לדעתנו, ניתן למתן את מגמות העונתיות בפעילות התיירותית הקשורה בנופש חופים, ע"י משיכת התיירים מחו"ל לפעילות כזו בתקופת החורף. התיירים מהווים קהל לקוחות של סיורים מאורגנים באזור, כולל שייט על הכנרת. העובדה כי תיירים אלה מבקרים בכנרת בחורף, מצביעה על האפשרויות הטמונות בהשלמת פעילויות הקיץ ל אורך החופים ע"י התיירים, אשר טמפרטורות החורף גבוהות למדי מבחינתם בכל הנוגע לשהייה על החוף ואף לפעילות הקשורה במים.

ג. ניתוח אפשרויות הפעילות בחופי צפון מזרח כנרת

1. תנועת מבקרים.

על בסיס נתונים מועטים, מתוך השוואה עם אתרי ביקור אחרים בארץ (בניאס, פשחה ועוד), ועל בסיס הנחה של פיתוח צפון מזרח הכנרת והאזורים הגובלים בו - ניתן לצפות כ- 30,000 - 25,000 מבקרים ביום שיא בעונה באזור, לקראת 1985.

מתוכם ישארו כ- 15% (דהיינו כ- 4000 איש) ללינת לילה במסגרת חניונים (אהלים ובונגלוס). מספר זה אינו כולל מבקרים שילוו באזור לרגל פעילות ספורט מים מאיזה סוג שהוא.

2. פעילות ימית.

נבדקו הנשאים הבאים: שחיה, דיג, סקי מים, שייט. השוואה עם ארה"ב ותחזית על בסיס ההנחה של התפתחות, שהיא בהיקף של $1/3$ מזו הצפויה בארה"ב בכל הנוגע לפעילות הדורשת סירות ומתקנים (זאת בהתאם לתחזיות על התפתחות נושא הסירות בארץ לעומת ארה"ב).

צפון מזרח הכנרת		י. ש. א. ל. 1985				א. ר. ה. ב. 1980	
ימי פעילות לשנה במיליונים	אחוז הפעילות בצפון מזרח הכנרת	ימי פעילות לשנה במיליונים	היחס לסה"כ האוכלוסיה	ימי פעילות לשנה במיליונים	היחס לסה"כ האוכלוסיה	מספר העוסקים בפעילות	הפעילות
0.150	1%	15	1:1.5	672	1:1.2	140,000,000	שחיה
0.094	4%	2.36	1:17.3	260	1:4.8	30,000,000	דיג
0.054	4%	1.38	1:15.6	159	1:5.2	35,000,000	שיט
0.032	20%	0.165	1:84	39	1:28	6,000,000	סקי מים

סה"כ 0.32

=====

...10/.

חופי צפון מזרח הכנרת מהווים כ- 2.6% מכלל אורך החופים הנוכחיים בארץ, כולל חופי רצועת עזה עד סבחת ברדוול, אך לא כולל חופי סיני.

סה"כ ימי פעילות ימית לאדם במוצע 75 יום בשנה נטו.

" " " " בחופי צפ-מז הכנרת 320 אלף לשנה (ראה טבלה לעיל).

מן הנ"ל נובע כי כ- 4300 נוספים = $\frac{320,000}{75}$ ישהו על החוף ובמים (בעונת

הפעילות הימית) בבת אחת. מתוכם ישארו בערך כ- 60% ללינת לילה באזור - דהיינו כ- 2500 לינות.

3. הארחה.

מן האמור בשני הפרקים הקודמים נמצא כי סה"כ הלנים באזור ביום שיא יהיה כ- 6500 (= 2500 + 4000), מתוך כ- 30,000 - 25 מבקרים העוברים דרך האזור ביום כזה. זהו אחוז מקובל של לנים למבקרים (20-25%) באזורי נופש מסוג זה.

החלוקה המוצעת לחדרי הארחה ומיטות היא כדלקמן:

שטח כולל בדונמים	מס' מיטות	מס' יחידות או חדרים	
100	990	250	מוטלים
		300	בתי הארחה
365	1750	500	בונגלוס
	3760	1070	חניונים (אהלים)

מוטלים ובתי הארחה יתבססו גם על תנועת תיורי חוף בעונות משלימות לעונה הישראלית, על מנת להגיע לתפוסה של 50% - 60%.

מלבד המתקנים הנ"ל ניתן ליצפות פיתוח סוגי הארחה נוספים ושונים באזור, אך מפאת חוסר נתונים נציינם ללא קביעות כמותיות:

א. מגורי נופש מסוגים שונים:

בתי חורף (או קיץ). נסיונות בתחום זה בארץ לא עלו יפה עד כה (למשל: קסריה). עם זאת ברוכה כל יזמה ממשית בכיוון זה. מומלץ לרכז מגורים כאלה, באם יתמשו, במרכזים ובסביבותיהם.

מחנות נופש מסוגים שונים: מחנות תנועות נוער, נופש צבאי, מועדוני נופש כמו מועדון הים התיכון ועוד. גם כאן לא ניתן לקבוע גדלים וכמויות; שטחים אשר יידרשו לפונקציות אלה יימצאו במסגרת שטחי הנסיעות הנרחבים המתוכננים באזור.

ב. אכסניות נוער. נראה שיש מקום לפחות לאכסנית נוער אחת בצד המזרחי של הכנרת. דוגמת האכסניה בכרי דשא מעידה על הביקוש הרב והגדל לנושא זה ודוקא לחופי הכנרת (אכסנית פוריה מפגרת למדי בתפוסה אחרי כרי דשא).

4. סירות ומתקניהן

קיים יחס ברור בין הכנסה לנפש לשנה לבין מספר הסירות, אשר עולה עם עליית רמת החיים. במספר הסירות בארצות השונות משחקים כמובן תפקיד גם התנאים הטבעיים (מספר אגמים ונהרות), מסורת ספורט ימי ושייט וכו'.

הטבלה הבאה משקפת שלוש רמות התפתחות נושאי הספורט הימי בהתאם להכנסה שנתית לנפש:

רמת הכנסה לשנה לנפש	הארץ	אוכלוסייה 1965	מספר סירות 1965	יחס אוכלוסייה: סירות
מעל 3000	קנדה	17,000,000	1,000,000	1:17
דולר 2000 עד 3000	ארצ"ב	180,000,000	7,000,000	1:25
	שבדיה	8,000,000	300,000	1:26.5
1600 עד 2000 דולר	הולנד	150,000	150,000	
	אנגליה	52,000,000	120,000	1:345
1200 עד 1600 דולר	צרפת	49,000,000	100,000	1:408
	גרמניה	54,000,000	80,000	1:540
1200 עד 1600 דולר	אטליה	53,000,000	75,000	1:720
עד 1200 דולר	ישראל	2,750,000	450	1:6000

לפי קצב הגידול השנתי של ההכנסה בישראל (9% ממוצע) ניתן להניח הכנסה העוברת את גבול ה- 2000 דולר לנפש לשנה ב- 1975; ואת גבול ה- 3000 דולר לנפש לשנה ב- 1990.

ב- 1975 יגיע לפי הנ"ל יחס מספר הסירות לאוכלוסיה לרמה הקיימת היום בצרפת (1:408); וב- 1990 לרמה הקיימת היום בארה"ב (1:25).

לפי תחזית גידול האוכלוסיה בארץ, ועל בסיס היחסים הנ"ל, מבוססת הטבלה הבאה, המבטאת גישה מכסימליסטית:

השנה	האוכלוסיה הצפויה בארץ	היחס אוכלוסיה:סירות	מספר הסירות הצפוי בארץ
1975	3,450,000	1:408	8,600
1990	5,400,000	1:25	215,000

בגלל סיבות שונות קשה לקבל את המספרים הללו כמדויקים. ההקבלה בין ההתפתחות הצפויה בארץ לבין ארצות אחרות בעולם איננה כה מדויקת: מחיר ייצור סירה בארץ יהיה תמיד גדול יותר, מספר ימי חופשה שנתית קטן יותר חוסר מסורת ספורט ימי ושייט ועוד.

לפיכך נבדק הנושא גם לאור הגודל השנתי הנוכחי בארץ:

אחוז גידול שנתי	אוכלוסיה:סירות	מס' הסירות	שנה
30%	1:6000	450	1968
	1:1250	2800	1975
25%	1:700	78000	1990

לפי מספרים אלה יהיה יחס מס' הסירות לאוכלוסיה בארץ ב- 1990 כ- 1/3 מהיחס שייחזה קיים בארה"ב לאותה שנה.

הטבלה הבאה צוּמַה את מספר הסירות אשר תהיינה בכנרת, מתוך סה"כ מספר הסירות בארץ:

השנה	מספר הסירות בארץ	% הסירות בכנרת	מס' הסירות בכנרת	סירות הזקוקות למעגן בנוי		
				%	מס' כולל	מס' בצפ' - מז' הכנרת
1968	450	30%	160	100	160	
1975	2800	22%	600	60	360	120 (=1/3)
1990	78000	15%	11700	6	702	235 (=1/3)

% הסירות בכנרת יחסית לסה"כ הסירות בארץ יהיה כנראה נמוך יותר בעתיד לאור התפתחות צפויה של נושאי השייט בים התיכון ומפרץ אילת.

מלבד הנ"ל יהיה צורך לדאוג לאחסנתן של סירות קטנות במספר רב יותר.

שנה	מס' הסירות אשר תאוחסנה במקום	מס' סירות אשר לא תאוחסנה במקום
1975	200	40
1990	2400	1000

5. נושאי פעילות אחרים

גג פרחים: נראה כי התנאים באזור מתאימים במיוחד לגידולי פרחים. נושא זה מהווה אמנם חלק נכבד בתכנית החקלאית המוצעת לצפ'–מז' הכנרת.

השוואה עם הדוגמא ההולנדית מראה כי ניתן להגיע על שטח קטן למספר מבקרים רב יחסית (שטח ממוצע למבקר כ- 20 מ²). למשל, בגני הצבעונים המפורסמים מגיעים למספר מקסימלי של כ- 13,000 מבקרים ביום על שטח של כ- 250 דונם.

תנאי בקעת הבטיחה יאפשרו פריחה לאורך תקופה ארוכה יחסית של כ- 6 חודשים בשנה. שילוב משטחי פרחים גדולים רצופים בנטיעות, יתרום גם לנוף הכללי של הבקעה, ועשוי להיות נקודת משיכה מיוחדת בצד היותו ענף כלכלי.

שמורת הטבע ובית ספר שדה: מבלי להכנס כרגע לאספקטים כמותיים ניתן להמליץ על הקמת בי"ס שדה באזור שמורת הבטיחה. מיקומו יאפשר לימוד התנאים המיוחדים של השמורה, בצד אפשרות מתן שרותים מסוימים, כגון: הדרכה וטיולים למבקרי השמורה, אשר תהווה בודאי אחת מנקודות המשיכה של האזור גם מחוץ לעונת פעילות החוף והמים.

6. מגורים

במסגרת הפיתוח הכוללת יש להקצות שטחים למגורים של חלק מהעובדים אשר יתחזקו את המתקנים השונים; זאת מתוך הנחה כי חלק מן השרותים והאחזקה יעשה ע"י מתיישיבי האזור, כהשלמה לתעסוקותיהם החקלאיות.

מומלץ לרכז מגורים כאלה במרכזים המוצעים.

ה. שלב א' - 1975

הפרוגרמה המוצעת לשב א' מתבססת על הפרוגרמה הכוללת ועל ההנחות הבאות:

- א. בשלב זה אין לראות שילוב פעילויות הנופש בכנרת ובחרמון.
- ב. את הפתוח בצפ' - מז' הכנרת יש להתחיל על בסיס מינימליסטי, ולעקוב אחרי ההתפתחות תוך עידכון מתמיד של הפרוגרמה והתכנון.
- ג. ללא כל קשר לתכנון ולפתוח המפורט יש לבצע נטיעות על פני שטחים נרחבים בכל השטח, על מנת ליצור בהקדם האפשרי צל, ההכרחי לפעילות בתנאי הקיץ.
- ד. ניתן לצפות לקראת תום חמש השנים הראשונות לכ- 35000 - 25 מבקרים בשבוע בעונה, מהם כ- 15000 - 10 בימי שיא, דהיינו כ- 3600 כלי רכב. יש להקצות ל- $\frac{1}{3}$ ממספר זה שטח חניה, כלומר כ- 1200 מקומות חניה שהם כ- 30 דונם.

בשלב המידי מומלץ להכשיר במחצית משטח זה, בהתבסס על הגדלה מסוימת של תנועת המטיילים הקיימת היום באזור עין גב.

ה. על בסיס חישוב מינימלי של כ- 25000 מבקרים בשבוע או 9000 מבקרים ליום שיא, והנחה כי 25% ישארו ללינה יהיה צורך בכ- 650 אהלים ובונגלוס (לפי 3.5 ליה' מגורים) עבור כ- 2300 נופשים.

ו. מתוך סה"כ הנשארים ללינה יאכלו כ- 40% במסעדה 1 מקום. על בסיס הנחה כי התפועל יהיה ב- 3 מחזורים, יהיה צורך בכ- $\frac{2300 \times 40}{3 \times 100} = 310$ מקומות.

מתוך יתר המבקרים יאכלו כ- 10% במסעדה (כ- 750 איש). לפי 3 מחזורים יתיה צורך בצוד כ- 250 מקומות. סה"כ המקומות הדרושים למסעדה: 560.

מאחר והחשובים הם על בסיס של יום שיא, יש לספק כ- $\frac{2}{3}$ מקומות ישיבה ויאלצים במסעדה, דהיינו 350 מקומות.

השטח הדרוש לנ"ל: $870 \text{ מ}^2 = 2.2 \times 350$. (מתוכו כ- 50% למטבח ומחסנים).

ז. שרותים במסגרת שטחי החניונים:

סטנדרטים מקובלים ברמת שרותים בינוניות הם כדלקמן:

סה"כ	מ ²	ל- 1000 איש	
	24	30 יחידות	1 מקלחת ל- 35 איש
כ- 200 מ ²	65	" 65	1 ברז/כיסור ל- 15 איש
(כולל מעבריים)	41	" 35	1 ב"כ ל- 30 איש
	30		כיסורי כביסה

משרדים ומינהלה	100 מ ²	
בית שומר	60 "	ב- 360-400 מ ²
מחסנים	200 "	עבור קהל בן 1000-1800 איש.

ה. שרותים לקהל מבקרים:

ב- 250 מ² שרותים לב- 8000 מבקרים.

מסקנות

נראה כי לאזור צפון מזרח הכנרת התכונות הדרושות למרכז תיירותי חשוב. אזור זה עשוי לתת מוקד משיכה לישראלים חובבי ספורט ימי וקמפינג בעונת הקיץ בעקר, ולתיירים אשר יוכלו להנות משהייה באזור בעונת החורף, במזג אויר נעים יחסית לאקלים לו הם רגילים בחו"ל.

קירבתו היחסית של אזור צפון מזרח הכנרת למרכזים עירוניים בישראל מאפשרת לנו לצפות לתנועה גדולה של מבקרים ישראלים בימי חג ובסופי שבוע.

בהתאם למגמות העונתיות החזויות לאזור, נראה כי במשך 7 - 6 חדשים בשנה, תתקיים באזור פעילות קבועה, דבר שיבטיח בדאיות כלכלית לפרויקטים העיסוקיים שיוקמו בו.

בשנים הראשונות לפתוח האזור לא תבוצענה השקעות נכרות במבנים קבועים; אולם, בתקופת הביניים יש להפנות תשומת לב מיוחדת לפתוח אזור החוף, האזורים המוצלים (חורשות, נטיעות חדשות וכו') ושאר פרויקטים בשטח הפתוח. (שטחי חנייה, שרותים בחוף וכו').

בגבולות האזור המיועד לפתוח יש מוקדי משיכה אחדים שניתן להשקיע בהם ולפתחם. אולם בשלבים הראשונים מומלץ לא להתפזר על פני כל השטח אלא להתרכז בפתוח אזור מועדף אחד כך שיתאפשר נצול טוב יותר של המבנים והציוד, ותושג תשואה גבוהה יותר על ההשקעה.

3. סיכום כמותי - פרוגרמה ל- 1985

המתקנים	ת א ו ר	שטח בניה במ ²	סה"כ שטח בדונמים (כולל שטח הבניה)
הארחה	מוטלים, בתי הארחה בונגלוס, חניונים	15500 7500	465
מסעדות	600 מקומות	1400	6
קיוסקים	7-9 יחידות, ב"א 10-15 מ ²	130	
שרותי צריכה	חניות מצרכי מזון " מזכרות, ספרים וכו' " לדברי ספורט מוסכים, תיקונים וכו'	400 100 500 200	5
בידור תרבות לימוד	אולם רב שימושי אמפ' פתוח תצוגות ומוזאונים ריקודים	500 800 200 900	15
	בית ספר שדה איצטדיון אזורי	5000	20 50
ספורט	מגרשי ספורט מסוגים שונים חוות רכיבה על סוסים		30 20
מינהלה	לפי 0.2 מ ² לאדם	200	0.5
טיילת	טיילת מסודרת, במרכזים		30
שטחי פיקניק שטחים מיוחדים המוסדרים ספציפיים	לצורך הזה, על שרותיהם.		150
נטיעות	שטחי נטיעות נרחבים, אשר אינם כוללים את הנטיעות במסגרת הפרויקטים הספציפיים השונים.		3800
חניה	חניות מפורזות באזור (2000 מכוניות). לא כולל חניות בתחומי הפרויקטים הספציפיים.		60
מעוננים	שטח מים		90
	חניה למכוניות וסירות אחסנה ושרותים	1800	23
תחנות דלק	תחנות דלק		6
שרותי חוף והסדרת חוף	כולל דשא, מלתחות, שרותים קבינות וכו'.		36
כבישים פנימיים			100

4900 ד'

1510 - 16 246 - 100 (100)

פירוט מילני

	4/1969	4/1970	4/1971	4/1972	4/1973	4/1974
דיר גישה	דיר עפר עד קב			נביש - לפחות עד קב		
נטיעות	1800 דונם כולל טפול בעצים קיימים בנטיעה.			2000 דונם, כולל טפול בעצים קיימים באזור שפר הירדן		
שרותי חוף	8000 לפי ביום שיא	לפי 10,000 ביום שיא. שרותים מינימליים		לפי 10,000 מנקרים ביום שיא - הרחבת שדות וחקלאות הרמה; הוספת מלחות, קבוצות, מקלחות, דשא, פחי אשפה וכו';		
חניה	600 כלי רכב חונים בבת אחת. 15 דונם.			1200 כלי רכב חונים בבת אחת 30 דונם		
שרותי סקי-מים		חניה ל-50 סירות רמפות הורדה למים		חניה ל-100 סירות 6 דונם		
קפצינג	100 אוהל 20 דונם			150 אוהל 30 דונם		
בוגלים		100 בוגלים 20 דונם			100 בוגלים 20 דונם	
מסעדות		100 מקומות 250 מ"ר		100 מקומות 250 מ"ר		
קיוסקים	2 יחידות 30 מ"ר			2 יחידות 30 מ"ר		
בית הארחה				80 מיטות; 1250 מ"ר בניה. 15 דונם שטח.		
מחנה דלק				3 דונם		
מזח						התחלת בניה מעגן ל-100 סירות ואחסנה ל-200 סירות.
מוסל						התחלת בניה 80 מוסל.

שטחו הכולל של הגולן כ-1,200,000 דונם. מכלל זה כ-145,000 דונם (כ-12%)

מרעה (כולל שטחי מרעה ושטחי במשולב) 800,000

110,000   אזורי קייט וטסחי שמורות

90,000 מסתיי עבוד ומרעה של אוכלוסיה לא יהודית

25,000 81117

30,000

1,055,000

לעבוד ע"י החישובות חדשה

1,200,000 ט ה " כ

שטחי המרעה הינם המרכיב העיקרי ברשימת היעדים. הם מהווים כני שליש מן הסך הכולל, אלו הם שטחים שאינם עשויים להפך לשטחי עבוד בגלל רדידותם. שיעור המרכיב האבני בחתכם, או מבנים: הסופוגרפי שאינו ניתן לעבוד, חלקם עשויים להפוך לשטחי עבוד באמצעות הכשרה כבדה ובלתי כלכלית, כשטחי מרעה עשויים הם להיות ענף כלכלי ^{רצוי} ערך בתנאי שינוצלו כהלכה. חלק מאדמות המרעה (כ-100 אלף דונם) נכלל בקטגורית שמורות טבע, ובחור שכזה חלות עליו מגבלות שונות. מגבלות אלו עשויות לפגוע בערכו אך לא לבטלו כליל.

למעלה מ-100 אלף דונם מוגדרים כמסורות טבע בלעדיות. כאן נכללים מורדות החרמון, חילי הגעש, חופי הכנרת ועוד. למרבית השטחים הללו אין יעוד אטרקטיבי. אך הגדרתם כשמו-רוח טבע אופנה בחובה פתוח מפעלי קיום ונופש בעלי מסמעות כלכלית.

4' כפרים דרוזיים ואתר עלוי, מהוים יחידה מוגדרת המשתרעת על כ-90,000 דונם בצפון הרמה. כפרים אלו המאוכלסים בכ-7,000 נפשות מקיימים חקלאות סיבוסית, שמיעוטה שדות עבוד מפוצלים ומרכיבה שטחי מרעה.

ב-55,000 דונם נכללים במעיפנים: שמחי ספר ושאר שמחים שהינם חסרי יעוד. בכלל זה שמחי העיר קוניסרה, בחרונות שונים, מחנות צבא וכו'.

את החמונה כ-145,000 דונמים המהוים את פוטנציאל הקרקע, החזוי לעבוד,

מסגיר ועד חמת-גדר, אברהם א"ל גס'סג של חב"ד' גורקא'ל' ח'ו'צ'ס'ס'ג

2. המרה הטבעי בגולן:

שטחי המרעה בגולן נאמדים ב-800,000 ד', מזה כ-100,000 שטחי שמורות טבע בהם ניתן לשלב רעיה.

קיימים הבדלים ניכרים בין האזורים השונים לגבי אופי השטח ואפשרויות ניצולו.

Costs are classified into two main groups, namely, fixed costs and variable costs. Fixed costs are those which do not vary with the level of output, while variable costs vary directly with the level of output.

Fixed Costs (e.g., rent, salaries, depreciation)	100,000
Variable Costs (e.g., materials, direct labour)	200,000
Total Costs	300,000
Fixed Costs per unit (100,000 / 100 units)	1,000
Variable Costs per unit (200,000 / 100 units)	2,000
Total Cost per unit	3,000

The total cost of production is the sum of fixed and variable costs. Fixed costs are incurred regardless of the level of output, while variable costs vary with the level of output. Therefore, the total cost per unit decreases as the level of output increases, due to the spreading of fixed costs over a larger number of units.

Fixed costs are also known as overhead costs. These costs are not directly attributable to the production of a specific unit of output, but they are necessary for the production process. Examples of fixed costs include rent, salaries, and depreciation.

Variable costs are also known as prime costs. These costs are directly attributable to the production of a specific unit of output. Examples of variable costs include materials and direct labour.

The total cost per unit is the sum of the fixed cost per unit and the variable cost per unit. This cost is used to determine the selling price of the product and to calculate the profit.

2. STANDARD COSTS

Standard costs are predetermined costs which are used as a basis for comparison with actual costs. They are used to measure the efficiency of the production process and to identify areas for improvement.

Standard costs are usually set at a level which is achievable, but which encourages efficiency. They are used to calculate the standard cost of production, which is then compared with the actual cost of production.

א. אזור החרמון: כעל ערך נמוך מאד למרעה. אולי ניהן יהיה לנצלו באופן חלקי למרעה

קיצו של כבשים ועזים נודדות.

100 אלף ל"י → 50,000 ₪

ב. האזור הגבוה: מעל 750 מ'. בחורף הצמחיה בו דלה מאד עקב הקור העז שאיננו מאפשר

התפתחות צמחים. באביב הצמחיה בינונית ובקיץ חלודה הצמחיה בכמות

המים שפוגלת לאחזור הידרקס. נקודה: לכניאנו מוצאים הנודות

בין צמחי יער (כמו יער מסעדה) המצויה רק בשטחים מצומצמים ביותר,

ובין צמחיה ערבית מדברית, נמוכה בגבה ובאכזות, המצויה בשטחים

רבים אחרים, הדבר גורם לקשי באספקת מזון בין החודשים - אוקטובר

למרץ. הפתרון - מזון מוגש או נדחת עדר. הנדידה היא הפתרון הכלכלי.

100 אלף ל"י → 400,000 ₪

ג. אזור ביניים: האזור גבוה 800-200 מ'. אזור מרעה מצוין המהווה כמחצית משטחי

הרמה. הצמחיה באזור זה עטבונית עסירה בעלת הרכב מעולה מבחינת

המרעה (הרבה - קטניות). במקומות רבים מצויות נביעות מקומיות המס-

פרות בהרבה את טיב השטח למרעה קיצו. ברוב השטחים הנמוכים, באזור

זה, הצמחיה החרפית מוקדמת מאד עקב השמפרסורות הנוחות, והדבר מפחית

את התקופה הקריטית מבחינת הזנת העדרים - למינימום.

100 אלף ל"י → 500,000 ₪

ד. שולי אזור הביניים:

המורדות החלולים לכוון בקעת הירדן. שטחים אלה מחיבשים מהר מאד

באביב. סיבה זאת בתוספת לטיבת המיקום הרב בשטחים אלה, מפחיתה

ערכם לניצול מעשי. המורדות לכוון הכנרת והירמוך, גם הם בעלי צמחיה

דלה, בעיקר במורדות השונים לצד דרום. המדרון בהם חזק מאד. חלקם

יתאים לניצול על ידי צאן ובקר בהנאי אחזקה אקסטנסיבית וחלקם פס-

ולים למרעה מהסבות הנ"ל.

100 אלף ל"י → 50,000 ₪

ה. אזור הבטיחה: (ליד צפון מזרח הכנרת) מי התהום גבוהים מאד ברוב השטח ומרובים

באזור זה השטחים הקשים לנקוז ולכן כיום לא מתאימים לעבוד. אזור זה

יוכל לספק מרעה קיצו עשיר ביותר ויוכל לשמש לחלק מהעדרים למאגר

מזון ירוק קיצו.

10 אלף ל"י → 10,000 ₪

ערך ייצור של דונם מרעה נאמד בכ- 15 ל"י. ההוצאה: 5-7 ל"י.

3. אזורי קיים ושטחי שמורות:

בגולן שטחים ניכרים אשר יעודם העיקרי - שמורות טבע, פינות נוף ואחרי קידט.

נחונים טופוגרפיים ואקלימיים מצטרפים כאן לגבשי טבע ומולידים מספר מוקדי משיכה לצבור.

המאפשרים ניצול ובאספקת פחות. החשובים שבהם: החרמון: הר אשר רק חלקו נכלל בגבולנו

וחלק זה משתרע על פני כ- 100,000 דונמים, מרביתם מדרונות חלולים ומבוטרים המכוסים

אבן.

חופי הכנרת: רצועה שרוחבה הממוצע כ- 500 מטר ואורכה כ- 12 ק"מ, המתרחבת במידה

ניכרת בביצות מבדיה והמקיפה אף את שפך הירדן. ס"ה כ- 10,000 דונם.

חילי הגעש וברכת-רט כ- 10,000 דונם.

סה"כ השטחים הנכללים בקבוצה סוג זו כ- 110,000 דונם

1. THE FIRST PART OF THE REPORT
The first part of the report deals with the general situation of the country. It describes the political, economic and social conditions. It also mentions the main problems facing the country at the moment.
2. THE SECOND PART OF THE REPORT
The second part of the report deals with the specific measures taken by the government to solve the problems mentioned in the first part. It describes the different policies and programs implemented by the government.
3. THE THIRD PART OF THE REPORT
The third part of the report deals with the results of the measures taken by the government. It describes the progress made in solving the problems and the impact of the measures on the country.
4. THE FOURTH PART OF THE REPORT
The fourth part of the report deals with the conclusions and recommendations of the report. It summarizes the main findings and suggests ways to improve the situation in the future.
5. THE FIFTH PART OF THE REPORT
The fifth part of the report deals with the annexes and references. It includes a list of the sources used in the report and some additional information.
6. THE SIXTH PART OF THE REPORT
The sixth part of the report deals with the final remarks and the signature of the author. It includes a statement of the author's responsibility for the content of the report.
7. THE SEVENTH PART OF THE REPORT
The seventh part of the report deals with the distribution and circulation of the report. It describes how the report is being disseminated to the relevant authorities and the public.
8. THE EIGHTH PART OF THE REPORT
The eighth part of the report deals with the final conclusions and the signature of the author. It includes a statement of the author's responsibility for the content of the report.
9. THE NINTH PART OF THE REPORT
The ninth part of the report deals with the annexes and references. It includes a list of the sources used in the report and some additional information.
10. THE TENTH PART OF THE REPORT
The tenth part of the report deals with the final remarks and the signature of the author. It includes a statement of the author's responsibility for the content of the report.

על אלו נוספים כ-100,000 דונם, אף הם בעלי ערך כמורת טבע ופינוח קייט, אשר ניתן לראותם אף כשטחי מרעה ובעתיד סביר יהיה לשלב בהם רעיה ופחוח לצרכי קייט. בכלל שטחים אלו יערות הרמה (יערות יהודיה, מומסיה וצפורה), והואדיות השונים הנשפכים לירדן ולכנרת.

4. שטחי עבוד לא יהודיים:

השטחים התפוזרים כיום ע"י אוכלוסיה לא יהודית מסתכמים בכ-90,000 דונם מרביתם שטחי מרעה וחורט המטמטים בסיס לקיומו של עדר בהקף של כ-1,000 ראש בקר וכ-3,000 ראש צאן, ומיעוטם שטחי עבוד עונתיים ורב שנתיים.

שטח המטע מגיע לכ-6,000 דונם, מהם כ-2,000 דונם תפוחים, כ-1,000 דונם נטירים אחרים (אפרסקים, שזיפים ועוד) וכ-3,000 דונם כרם בלתי מודלה. כן קיימות חלקות שהיקפן מצומצם של הדירים, תאנים ועוד.

מרבית המטעים הם בתנאי בעל, רובם חד מיניים ומיעוטם בוסתנים מעורבים.

כן מצויים כרמי זיתים שהיקפם כמה מאות דונמים. אף הם בתנאי בעל ובדרך כלל ניטעו במדרונות שאינם טובים לנטיעות אחרות.

גידולי השדה החד שנתיים מצומצמים למדי והיקפם אינו עולה על כ-5,000 דונם, מרביתם גידולי פלחה ומיעוטם ירקוח לאספקה עצמית.

סה"כ שטחי עבוד במסגרת קאזור שאינם יהודי - כ-12,000 דונם.

5. הקרקעות הראויות לעבוד והתפלגותן:

סך הקרקעות הראויות לעבוד, ואלו שההיינה ראויות לעבוד לאחר הכשרה שמחירה סביר, מסתכם בכ-145,000 דונם, לפי הפרוט הבא:

א. הרמה הדרומים (מדרגה א)	62,500 דונם
ב. הרמה המרכזית (" ב)	28,000 "
ג. הרמה הצפונית (" ג)	28,000 "
ד. שטחי התחתית והמורדות	23,900 "
ה. שני ר	3,300 "

ס " ה 145,700 דונם

מתוך סך כולל זה כמחצית כבר עברה סקר יסודי ומפורט. סקר המחצית השניה יושלם בשנת 1969.

א. הרמה הדרומית (מדרגה א)

גבולותיה:

חרבת עיון, דבוטיה וג'בין - בדרום, כפר חרב וסקופיה - במערב, אל-קוציבה - בצפון, עין חדיד - במזרח.

גובהה בין 300 ו-450 מטר מעל פני הים והיא נחצת ע"י כביש אל-חמה - קוניטרה העושה אותה קלת - גישה.

מצטיינת בעומק ובאבניות נמוכה ועל כן פיתוחה כרוך בהקצעות שאינן כבדות.

הקרקעית הצווארית גבוהה 1000-15000' ב"פ
בסג'ית טופוגרפית מאוחרת גבוהה 1500' ב"פ

and will remain confidential until the time of the trial.

It is requested that you keep this information confidential and not discuss it with anyone else.

CONFIDENTIALITY NOTICE:

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

It is requested that you keep this information confidential and not discuss it with anyone else.

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

It is requested that you keep this information confidential and not discuss it with anyone else.

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

CONFIDENTIALITY NOTICE:

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

CONFIDENTIALITY NOTICE:

1. Name of the person	000,000,000
2. Address of the person	000,000,000
3. Date of birth	000,000,000
4. Date of death	000,000,000
5. Date of marriage	000,000,000
6. Date of divorce	000,000,000
7. Date of remarriage	000,000,000
8. Date of remarriage	000,000,000
9. Date of remarriage	000,000,000
10. Date of remarriage	000,000,000

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

CONFIDENTIALITY NOTICE:

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

CONFIDENTIAL

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

CONFIDENTIAL

This document contains confidential information and is intended for the use of the recipient only.

פרוט הגופים בקבוצת קרקעות זו:

10,000 דונם	א. גוש חרב
" 7,000	ב. גוש סקופיה
" 5,000	ג. גוש אל-על
" 2,000	ד. גוש דבוסיה
" 11,000	ה. גוש יקוצה-ג' בין
" 7,000	ו. גוש חיתל-אלמה
" 6,000	ז. גוש נב
" 6,000	ח. גוש חיספין
" 2,000	ט. בג'וריה
" 2,500	י. גוש אל ג'דיה
" 2,000	יא. גוש אל-קואיבה
" 2,000	יב. שונות

ס"ה 62,500 דונם

ס"ה

המ"מ סג' ג'וריה אל-מג'א' אל-ג' 35,000 ג' 3
ב. הרמה המרכזית (מדרגה ג')

מהווה למעשה איזור ביניים בין שטחי ההחזית והמדרגה העליונה, חלקיה פזורים מאל-קוציבה בדרום ועד חפר וקנבה בצפון, ומאחז-פולה במערב ועד אל-ג'וריה במזרח. להוציא פירות מוגבלות בהיקפן, גובהה הוא בחזית 350 - 600 מטר מעל פני הים. דהיי הקבוצה הפחות המוגבלת בין קבוצות הקרקע השונות, ובהיותן תחת מתג של כולן ניתן היה לפצלה ביניהן. הפרדתה כאזור מוגדר נובעת מטעמים לאו דווקא קרקעיים.

קרקעות הרמה המרכזית, עמוקות וכבדות, בדרגה אבניות מתקדמת ועל כן מחייבות בד"כ

הכשרה בינונית עד כבדה.

גוף הקרקע בקבוצה זו:

7,000 דונם	גוש חזן
" 2,000	גוש אל-קוציבה
" 6,000	גוש מנכורה
" 3,000	מזרעה קוניטרה
" 5,000	דביה-עמודיה
" 1,000	סנבוי
" 3,000	קופירה-חפר
" 1,000	עלמין

ס"ה 28,000 דונם

ס"ה

קניין המ"מ אל-מג'א' אל-ג' 28,000 ג' 3
ב. הרמה הצפונית (מדרגה ג')

מוגדרת באמצעות קו הגובה 700 מטר מעל פני הים. הגדרה שרירותית זו מרכזת בחטיבה אחת שטחים בעלי נתונים הקטונים יותר אותם מבחינה הפוטנציאל ההקלאמי. אלו הם שטחים המועדפים לחורף קר וג'וריה ואף מוסלג. ולקצת ממזרח ואף קרית. מבחינה התאמתן לעבוד ניתן להבחין בין כאלו הניתנות לסכום מידני ובין האלו המחייבות הכשרה בינונית עד כבדה.

הגופים הקרקעיים בקבוצה זו הם:

7,000 דונם	עמק קוניטרה
" 1,000	צורמן - יקצין-חזן
" 4,000	עין-חורר
" 3,000	דלורה
" 6,000	סינדיאנה - חוריה
" 4,000	סכין
" 1,000	רמסיה
" 2,000	חל - אל-פרם

ס"ה 28,000 דונם

ס"ה

המ"מ סג' ג'וריה אל-מג'א' אל-ג' 28,000 ג' 3

ד. טטחי תחתית והמורדות

בקטגוריה זו נכללים אדמות עמק הבטיחה ומורדותיו, וכן מדרונות שונים הפזורים בדרום הרמה ולאורך הירדן. המשותף לכולן - היותן נמוכות (בין 200 - ו-150 + מטר מעל פני הים) והצטיינותן באקלים חורפי ממוזג. תכונה זו מיחדת אותם מבחינה חקלאית. בד"כ סמוכים טטחים אלו אף למקורות מים (ירדן, ירמוך, כנרת).

הגושים הנכללים בקבוצה זו הם:

1,500 דונם	מדרונות דרום הרמה: עין-סעד
" 600	אל-חמה
" 1,000	מדרונות פיק
" 300	מדרונות סקופיה
" 1,800	מוב'היה
5,400 דונם	200 " עדיסה
4,300 דונם	מדרונות הבטיחה: משרפוי - כורסי
" 2,400	מזרעה כנף - שיח'עלי
" 1,000	חוויחה
" 1,600	דרדרה - מטפס
10,750 דונם	1,450 " חוסניה א-טיח'עלי
" 4,750	4,750
" 3,000	ה ב ט י ח ה:
23,900 דונם	מדרונות ג'רבא
ס ה " כ	

ה. טטחי תחתית ואלו המצויים ב-1500 דונם

משבצת שניר, החחומה בין קרקעות דן וטאר-ישוב, הכפר רג'ר ומשבצת עין-קניה מטחמת

בכ-3,300 דונם לפי הפרוט הבא:

1,000 דונם	גוש האלוניים (מא-3)
" 2,300	נוחיילה
3,300 דונם	ס " ה

- 8 -
1944

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

1945

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

1946

... ..
... ..
... ..

...

... ..
... ..
... ..

את מקור המים הפשוט והברור ביותר המצוי בגולן. חשובים זהירים ביותר מערכיני את הכמות המים שניתן להפיק ממנו כ-8 - 9 מיליון מ³, לפי הפרוט הבא:

האזור ההידרולוגי	כמות מים (כאלפי מ ³ לשנה)
1. מורדות החרמון הדרומיים	300
2. אזור סוכך - כפר נפח - חפר	3,000
3. רצועת סינדיאנה	750
4. גזרת חוטניה - תל-יוסף	1,200
5. גזרת חוטניה - תל-אל-פרס	2,000
6. גזרת הנקוד לרוקד;	
א. רפיד - בוסמיה	350
ב. ג'וחדר - בסה	650
ג. ג'בין	250
ס"ה כללי	1,250 8,500

על שני מקורות אלו יש להוסיף את מי בריכת רם שיוזרמו לאזור קוניטרה, ואשר לפי הערכות זהירות יסתכמו בכ-1,5 מיליון מ³ לשנה.

סכום	במיליוני מ ³ לשנה)
אגומים עיליים	3,5
אקוויפר טמח	8,5
ברכת רם	1,5
סה "כ	13,5

לא נכללו בחיובינו מי האקוויפר של עמק קוניטרה (כ-300-400 אלף מ³ לשנה) כיון שספק אם יעמדו לרשות הפתוח החקלאי, וכן מי תהום עמוקים אשר לגביהם קיימת אופטימיות רבה דווקא בשטחים הסמוכים לאפיק הירמוק. כן החעלמנו ממעינות הנאוגן המתגלים בואדיות היורדים לבטיחה, (דוגמת מעין מוגה'יה) כיון שהללו מחייחים לשטחים לשטחים הנותנים לפתרון באמצעות מי כנרת או ירדן, (כלומר חטיבותם אינה מהותית על אף ערכם הכלכלי).

הקרקע ומקורות המים

כ-2/3 מפותנציאל המים המפורס לעיל מצויים בחלקה הצפוני של הרמה וכ-1/3 - בחלקה הדרומי (כשקו חוטניה - סלוקיה - יהודיה מהווה גבול בין הצפון והדרום). חלוקת השטחים בהתאם, מציגה תמונה הפוכה: כ-40,000 ד' בחלקה הצפוני של הרמה, וכ-80,000 ד' - בדרומה. התפרסות זו של גורמי היצור מחייבת החיחסות מתאימה ממוכניות המסך לשני האזורים. האזור הצפוני יהיה אינטנסיבי יותר, אך אף בהיותו מוגדר כאינטנסיבי אין כמויות המים המצויות בו עשויות לענות אלא על כמחצית מקרקעותיו. אחוז הקרקע המוסקה באזור הדרומי יהיה נמוך יותר, כלליה ניתן לקבוע שאין קושי להשתמש בכל מקור מים המצוי בגולן להטקאה קרקעות סמוכות לו.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
CHICAGO, ILLINOIS 60637
U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C. 20250

1. NAME OF DONOR _____
2. NAME OF RECIPIENT _____
3. DATE OF GIFT _____
4. AMOUNT OF GIFT _____
5. DESCRIPTION OF GIFT _____
6. REMARKS _____
7. SIGNATURE OF DONOR _____
8. SIGNATURE OF RECIPIENT _____
9. DATE OF RECEIPT _____
10. INITIALS OF RECIPIENT _____

11. NAME OF DONOR _____
12. NAME OF RECIPIENT _____
13. DATE OF GIFT _____
14. AMOUNT OF GIFT _____
15. DESCRIPTION OF GIFT _____
16. REMARKS _____
17. SIGNATURE OF DONOR _____
18. SIGNATURE OF RECIPIENT _____
19. DATE OF RECEIPT _____
20. INITIALS OF RECIPIENT _____

21. NAME OF DONOR _____
22. NAME OF RECIPIENT _____
23. DATE OF GIFT _____
24. AMOUNT OF GIFT _____
25. DESCRIPTION OF GIFT _____
26. REMARKS _____
27. SIGNATURE OF DONOR _____
28. SIGNATURE OF RECIPIENT _____
29. DATE OF RECEIPT _____
30. INITIALS OF RECIPIENT _____

31. NAME OF DONOR _____
32. NAME OF RECIPIENT _____
33. DATE OF GIFT _____
34. AMOUNT OF GIFT _____
35. DESCRIPTION OF GIFT _____
36. REMARKS _____
37. SIGNATURE OF DONOR _____
38. SIGNATURE OF RECIPIENT _____
39. DATE OF RECEIPT _____
40. INITIALS OF RECIPIENT _____

41. NAME OF DONOR _____
42. NAME OF RECIPIENT _____
43. DATE OF GIFT _____
44. AMOUNT OF GIFT _____
45. DESCRIPTION OF GIFT _____
46. REMARKS _____
47. SIGNATURE OF DONOR _____
48. SIGNATURE OF RECIPIENT _____
49. DATE OF RECEIPT _____
50. INITIALS OF RECIPIENT _____

51. NAME OF DONOR _____
52. NAME OF RECIPIENT _____
53. DATE OF GIFT _____
54. AMOUNT OF GIFT _____
55. DESCRIPTION OF GIFT _____
56. REMARKS _____
57. SIGNATURE OF DONOR _____
58. SIGNATURE OF RECIPIENT _____
59. DATE OF RECEIPT _____
60. INITIALS OF RECIPIENT _____

6. ה א ק ל י ס:

אקלים הגולן מן האספקט החקלאי שלו כולל שלושה מרכיבים עיקריים:

א. המשקעים

כל אזור הגולן הינו אזור בעל משקעים יציבים ובכמות בעלת מטמעות חקלאית. קיימת קורלציה בין גובה השטח וכמות משקעיו, כך מגיעה כמות הגשמים בדרום הרמה (ובגובה 350 - 300 מטר מעל פני הים) לכ-450 - 500 מ"מ, במרכזה (שגובהו 500 - 600 מטר) לכ-600 מ"מ ובחלקיה הצפוניים והגבוהים יחסית (1,000 - 700 מטר) ל-800 - 1,000 מ"מ לשנה.

אף בעמק הבטיחה ובמדרונות השונים הנמוכים יחסית אין כמות המשקעים השנתית נופלת מ-300 מ"מ לשנה ובד"כ עיקר המשקעים בחודשים נובמבר - מרץ, וסיום בדצמבר - פברואר.

ב. טמפרטורות החורף בחלקי הגולן הנמוכים

האזור כולל את עמק הבטיחה ומורדותיו, מורדות דרום הרמה לכוון ואדי סמק, ואדי פיק הירמון והירדן. זהו איזור המצטיין בחורף בעל טמפרטורות ממוזגות, והכפור נדיר בו.

ג. טמפרטורות חלקי הגולן הגבוהים

בכלל זה כל אותן קרקעות שגובהן כ-700 מטר ומעלה מעל פני הים והכוללות את אזור קוניסרה, וסט וטוכין, סינדיאנה, רמטניה וטביבות תל אל-פרס. טמפרטורות האזור נמוכות יחסית. בחורף מתבטא הדבר אף בשלג בפרקי זמן אלו או אחרים, בקביעות בין שנתית. בקיץ מתקבל מזג אוויר ממוזג המאפשר פתוח גדולים שאינם סובלים חום.

יש חשיבות חקלאית הן לקור החורפי והן לקרירות הקיצי, דבר שיחבטא בתכניתנו.

1. Section 1

2. Section 2

3. Section 3

4. Section 4

~~SYSTEM~~

~~הנוגע למחשב נתן בפיקוד הממונה עליו~~

עתוכם על גדולים אלו ישתלב היטב במסך החקלאי הישראלי ויתרום לכלכלת המדינה.

$$E_{\alpha} = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}, \quad \alpha = 1, 2, 3.$$

3. גודל הכפר וגובה ההכנסות:

נושא גודלם של הכפרים הינו מורכב ומשמש עילה לסימפוזיונים וליבוינים זה שנים עיקר התייה היא בתחום המוסבים, ושאלת הממדים מהיחסת לבעיות הטרותים למיניהם והאוכלוסיה המינימלית הנדרשת על מנת לפתחם. על מנת לעקוף פלוגתה דג הנחנו מימד סטנדרטי ~~הנבחר~~ אשר ימנע מהדגנות מהיגדה, ואילו שאלת האוכלוסיה המינימלית המסוגלת לשאת בטרותים ברמה מניחה את הדעת הבוד על פיתוחה ע"י ציפוס של 2 - 4 כפרים לחטיבה אחת שותפה בטרותיה. ההצעה היא איפא להצמיד מספר כפרים, המוגבלים מבחינת אופי ההתייבות והתנועה שמאחריהם, ואשר יתכן ובעתיד אף תרחיק לכת במדת המיזוג שבחוכה.

התייחסנו לכפר טממדי: 100 יחידות משק חקלאיות (100 משפחות טעיסוקן ופרנסתן על חקלאות). אל אוכלוסיה זו יצטרפו משפחות טעיסוקן במתן טרותים ובתפעלת מפעלי עזר למיניהם (כולל מפעלים לאריזה ועבוד תוצרת). בהתאם לחישובינו יוסיפו אלו בין 15 ל-25 משפחות לישוב. לגבי הקבוצים הנחנו תוספת של 25 משפחות י"י יתפרנסו מתעסיה ומקייט.

ס כ ו ם

אוכלוסיה משק קבוצי ממוצע - 150 משפחות
אוכלוסיה משק מוסבי ממוצע - 115 - 125 משפחות
אוכלוסיה ריכוז מוסבים (2 - 4 ישובים) - 250 - 500 משפחות.

גובה הכנסותיה של משפחה חקלאית זהו נושא שלקריעתו הטלחה על גודל האוכלוסיה בגולן. נקטנו במספר של 10,000 ל"ג לשנה הכנסה נקיה ("יתרה להכנסה נקיה וכלליות", כלומר הסך הנשאר כתמורה לעבודת המספחה לאחר ניכוי הוצאות ייצור והוצאות הון הטקעה יצרני). ~~לכום זה הנאם מטרות העולה על המוצע הכנסותיה של משפחה ישראלית, אך יש לזכור לחלק נכבד מן המשפחות בהן אנך עוסקים יצטרף לתמונה רק בעוד שנים מספר, ויידקק איפא לרמה חלים העולה על זו הנוכחית. כנגד החליך זה יש לזכור קיומם של תהליכים המיעלים ומספרים אס יורחיקו המסק, בעיקר זה המבוסס על תנאים ובידוליהם המסופספאל הממון כבם קרית מוצא.~~

4. המבנה האירגוני - תנועת:

ההתייבות בגולן מתבצעת ע"י מספר תנועות התייבותיות חלקן קיבוציות וחלקן מוסביות. לעובדה זו הטפעה רבה על מערך הישובים. הנטייה היא להגיע לריכוז ישובים בני אותה תנועה, במספר שאינו נופל ממינימום מוגדר. לכך נימוקים הקשורים במערכת הטרותים עבור הישובים הללו ובעיקר אותן טרותים בעלי אספקט אידיאולוגי וחברתי (הנוך) דוגמאיה לכך: שאלת החגגך בהתייבות הקיבוצים על הרכבה התנועתית, החנוך וטרותי הבידור והתרבות בישובים הדתיים, טרותי צריכה בהתייבות המוסבית, ארגוני קניות קבוציים ומוסביים ועוד.

כיון שקיימות כבר התחלות טונות של התייבות, המוגדרות היטב מבחינה תנועתית, ניתן לומר שעל בסיס הקריטריון של ריכוזי מינימום ישובים בני אותה תנועה - כבר עתה נקבעה ההשתייכות התנועתית של מרבית ישובי הרמה העתידיים לקום

5. איזורי התמחות וטיפוסי משקים:

הטוני הרב בין חלקי הגולן המוצגים, מבחינה טופוגרפית ואקלימית, מוליד אפשרויות מגוונות ביותר של אזורים בעלי אופי משקי מיוחד, התואם את תנאיהם הטבעיים. קיימים לפחות 3 אבות טיפוס, התואמים מדרגות טונות בטולט שבטיטו - הבטיהה (200-) וקודקודו עין-חזור (+1000). ביניהם - וריאציות טונות הנובעות מאופי הישוב (קבוץ, מוסב), כמות המים המצויה לו, ותנאים טפציפיים אחרים.

1. Introduction

The purpose of this study is to investigate the effects of the proposed system on the performance of the system. The system is designed to improve the efficiency of the system and reduce the time required for the system to complete the task. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time.

The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time.

2. Methodology

The methodology of this study is based on the following steps: 1. Data Collection: The data is collected from the system and the system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time. 2. Data Analysis: The data is analyzed to identify the patterns and trends in the data. 3. Model Development: A model is developed based on the data analysis. 4. Model Evaluation: The model is evaluated to determine its performance. 5. Model Deployment: The model is deployed to the system and the system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time.

3. Results and Discussion

The results of the study show that the proposed system significantly improves the performance of the system. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time.

4. Conclusion

The conclusion of the study is that the proposed system significantly improves the performance of the system. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time. The system is designed to be a self-learning system that can adapt to the changing environment and improve its performance over time.

כאן תתחלב שאלת איכלוס הרמה. כידוע אופיינים לגולן טטחי קרקע רחבים ומקורות מים מצומצמים - על הרמה עצמה, וכנגדם טטחי מדרונות ועמקים נמוכים, מוגבלים אמנם בהקפם, אך סמיכותם למקורות מים "בלתי מוגבלים", ותנאי האקלים הניחודיים, עושים אותם למקור יצור והכנסות מעבר לממדיהם הפיזיים. ניתן היה איפא לגבש תכנית אשר תציע אוכלוסיה צפופה בטטחי ההתחתית, ודלילה - על הרמה עצמה, מצבה שאולי היה עונה על הממד הכמותי של שאלת איכלוס הגולן אך לא על מימדה האיכותי. התכנית המוצעת על ידינו באה להוסיף על הנחת היסוד המחייבת איכלוס מירבי של הגולן את הצורך בפיזור נאות של אוכלוסיה זו בחלקיו השונים, כולל הרמה עצמה.

מוצע איפא כוון תכנוני של הקצאת גורמי יצור בטטחי ההתחתית עבור חוטבי חלקיה העיליים של הרמה, כפי שיפורט להלן.

אבות טיפוסים המשק

א. משק האזור החם - בחלקיו הנמוכים והמדרוניים של הגולן (ראה פרוט הטטחים בפרק העוסק בקרקעות הגולן), אשר יורכב מגידולי יצוא שרי, בד"כ חורפי הכולל ירקות פרחים ופירות טובטרופיים. זהו משק מתמחה מובהק, שיתרונו מודגש בד"כ משהוא מאורגן ביחידות יצור קטנות, עתירות עבודה וגמיסות ללחצים עונתיים.

מבחר הגידולים מגוון למדי: ירקות: פלפל סחיו ואביב;
קטואים;
תצילים;
עגבניות;
חסה;
לועם;
תות טדה ועוד.

כל אלו גידולים המחייבים עבודה אדס מרובה, בד"כ בלתי ממוכנת ואף קשה למיכון. לעתים כוללת אף את שלבי המיון האריזה וההובלה לנמלים (נמלי אויר וים).

פרחים: ורדים - בחממות ובסככות;
טייפנים;
אירוס ואחרים.

בדומה למיני הירקות אף אלו גידולים עתירי עבודה המחייבים התמחות בדרגה גבוהה ואף הטקעות ניכרות. בולט במיוחד ענף הורדים שאף באזור מן הסוג הנדון (כלומר אזור טאקלימו החורפי - נוח) יחייב מתקנים שונים הן עבור הגידול והן עבור הספול בפרח (מתסנים, חדרי קירור וכו').

מטעי-טובטרופיים

אבוקדו;
מנגו.

הראשון, שכבר חרג מתחום הניסויים בישראל עשוי להתחלב היטב בתכנית המשק הנדון. רגישותו לקרה תבוא על טיפוקה חודות לתנאי האקלים המיוחדים כאן, ואילו רגישותו למליחות מי השקיה, לניקוז ולאורור תפתר ע"י הכוונתו לטטחי המדרונות המתונים (מדרונות עקב, מזרע כנף, דרדרה) והשקאתו במי ירדן או תשלובת מי ירדן - כנרת ומליחותה תכוון ותבוקר.

לפנינו איפא משק שתכניתו תורכב מצדוף גידולים חד שנתיים ורב שנתיים, ואשר עיקר חוצרתו תיועד ליצוא שרי לשווקי ארופה. זהו משק מתמחה מובהק, בו יבחר לו החקלאי את נושאי התמחותו ובהם תתרכז עבודתו.

The first of these is the fact that the...
...the second is the fact that the...
...the third is the fact that the...
...the fourth is the fact that the...
...the fifth is the fact that the...
...the sixth is the fact that the...
...the seventh is the fact that the...
...the eighth is the fact that the...
...the ninth is the fact that the...
...the tenth is the fact that the...

...the eleventh is the fact that the...
...the twelfth is the fact that the...
...the thirteenth is the fact that the...
...the fourteenth is the fact that the...
...the fifteenth is the fact that the...

THE SECOND PART

A. ...the sixteenth is the fact that the...
...the seventeenth is the fact that the...
...the eighteenth is the fact that the...
...the nineteenth is the fact that the...
...the twentieth is the fact that the...

...the twenty-first is the fact that the...
...the twenty-second is the fact that the...
...the twenty-third is the fact that the...
...the twenty-fourth is the fact that the...
...the twenty-fifth is the fact that the...

...the twenty-sixth is the fact that the...
...the twenty-seventh is the fact that the...
...the twenty-eighth is the fact that the...
...the twenty-ninth is the fact that the...
...the thirtieth is the fact that the...

...the thirty-first is the fact that the...
...the thirty-second is the fact that the...
...the thirty-third is the fact that the...
...the thirty-fourth is the fact that the...
...the thirty-fifth is the fact that the...

...the thirty-sixth is the fact that the...
...the thirty-seventh is the fact that the...
...the thirty-eighth is the fact that the...
...the thirty-ninth is the fact that the...
...the fortieth is the fact that the...

...the forty-first is the fact that the...
...the forty-second is the fact that the...
...the forty-third is the fact that the...
...the forty-fourth is the fact that the...
...the forty-fifth is the fact that the...

...the forty-sixth is the fact that the...
...the forty-seventh is the fact that the...
...the forty-eighth is the fact that the...
...the forty-ninth is the fact that the...
...the fiftieth is the fact that the...

לרשותו תועמד מכסת קרקע מוגבלת בהקפה (עד 30 ד"ר) מכסת מים גדולה יחסית

שמקורה במקורות המים הקונפונציונליים המצויים ליד האזור (כ-20 אלף מ"ק),

מערכת ארגונית יעילה אשר תרכז את התוצרת ותדאג להסעתה לגמלים, וכן הוון

הטקעה יצרני (ציוד חקיקה, מחסנים וסכנות, טרקטור וכלים, מטע וכו') הנאמד

ב-40,000 ל"ל, יחידה אחת, גבול סלולר מוצר יחיד 3000-3500 יחידים
ו-2 יחידים מוצר יחיד

ממק חקלאי זה יהיו בלתי מאוזן מבחינת לוח העבודה המשתמע ממנו. תוצר בו

עונה עמוסה טראשית בטרמטמבר וסופה במאי ואילו חדשי הקיץ יהיו דלילים מבחינת

התעסוקה. בעונה מתה זו (יוני - אוגוסט) תשתלב בטיפול מטע זה פעילות בלתי

חקלאית, הקטורה במערכת הקיים של חופי הכנרת.

טפוס המטע המוצע, המתאפיין ע"י עונתיות היצור החקלאי, עבודה ידיים מרובה,

התמחות הקטורה בגידולים טאין רווחיותם עולה כתוצאה מהגדלת יחידת היצור, כל

אלו עושים אותו מתאים למבנה מוטבי. זוהי המלצתנו לאזור זה.

ב. מטע מרכז הרמה ודרומה - מתחם לאזור המצוי על הרמה עצמה, בחלקיה המרכזיים

והדרומיים (תואם את קבוצות הקרקעות המוגדרים כמדרגה א ו-ב בפרק העוסק

בהתפלגות קרקעות הגולן הראויות לעבוד)

טיפוס המטע המוצע לאזור זה מתבטא על :

1. עובדה קיומם של טחחי קרקע גדולים.

2. משקעים בכמות ניכרת וביציבות בין-סנתית רבה.

3. העדר יחוד אקלימי אשר יכוון לפתוח גידולים מיוחדים (ניתן לגדל כאן
כמעט כל גידול, ובעיקר אותם המהווים בסיס לחקלאות בישראל והמוגבלים
בהומת מכסות יצור כגון: מטעי נטירים, ירקות קיץ, מטפוא לרפת, חלב
ועוד).

4. כמויות מים שהקפן הסופי טרם נקבע, אך, הערכות המומחית לגבי המינימום
המובטח מאפשרות שילוב טחחי שלחין ניכרת בתכנית המטע.

5. טחחי מרעה נרחבים טאיכותם גבוהה.

6. מטע סובטרופים במדרונות הבטיחה - כמטלים את הכנית המטע ומאזן את לוח
העבודה.

תכנית המטע המוצעת ליטובי אזור זה מתבססת על גורמי היצור הבאים:

א. מטבחה קרקע טהקפה כ-7,000 דונט, מחציתה בעל, ומחציתה בשלחין.
גידולי הבעל המוצעים, גידולי פלחה (חסה, שעורה, סורגוס, חמניות)
כותנה בעל.

גידולי השלחין: כותנה, ירקות לתעסיה, מטע סובטרופים (במדרונות -
300 - 500 ד"ר)

ענבי יין בהקטית עזר.

ב. מכסת מים בטעור 1,5 מיליון מ"ק מחוכה: 1,2 - 1 מיליון מ"ק - על הרמה
0,3 - 0,5 מיליון מ"ק - במדרונות

ג. מטבחה מרעה טבעי בת 30,000 דונט ובה עזר בקר לבשר טהקפו 1,000 אמהות.

טחחי ה'צ'ולם וטחחי ה'א'י הקצר טאי מוצאם הערים וטחחי ה'א'י וטחחי
לפנינו איפא טיפוס מטע טאופיו אקסטנסיבי: פלחה, בקר לבשר, גידולי שלחין המיועדים

בעיקר לתעסיה, מטע ענבי יין. מטע סובטרופים הוא המרכיב האינטנסיבי בתכנית (מבחינת התעסוקה,

ההכנסות ליחידת קרקע, הצרכים המים, ההשקעות וכו'). מטע זה אף מאזן את לוח העבודה בחדשי

החורף, בהיותו הענף החקלאי העיקרי המצריך עבודה בעונה זו.

נדגיש את אופיו הסטנדרטי של סיפוס מסק זה. במציאות יש לטער הוצרות ואריאציות
סונות שתגברנה את מידת האינטנסיפיקציה של התכנית, אם כתוצאה מצרופס של גדולים
נוספים (אף אם יהיו מוגבלים בממדיהם) אם כתוצאה מפתוח גידולי התמחות בפינות
בעלות יתרונות אקלימיים טובים (קרקעות חל-אל-פרס, רמסניה, סינדיאנה שלחלקן
יתרונות גובה וקור חורפי, קרקעות עלמין שיחכן ויתאפשר פיתוחן בכוון של
גידולי - חום).

סיפוס המסק המוצג הוא באופיו התייבות טיחותיה, בגלל אופי הענפים הקורא
לרכוז ושיחוף.

ג. מסק האזור הקר - בחלקיה הגבוהים של הרמה (קר גובה 700 מטר מעל פני הים ומעלה).
טפוס המסק המוצע לחלקו זה של הגולן מתבסס על נתוניו האקולוגיים המיוחדים שהם
כאמור: קור חורפי עז וקיץ ממוזג קריר. תנאים מיוחדים אלו עושים אותו למתאים
לשורה ארוכה של גידולים: חלקם גידולי יצוא, חלקם - מחליפי יבוא, וחלקם שיחורמו
ליצוא בכך שיטפרו שלב מסוים במערכת היצור ליצוא באזורים אחרים.
נמחיש זאת בדוגמאות מספר:

א. גידול זרעים ליצוא: קיימים מספר מיני זרעים שעד כה התקשו להפיקם
בארץ בגלל העדר אדמות באזורים בעלי קור חורפי, החיפוי להוצרותם,
או קיומן של אדמות כאלו אך בהקפים מצומצמים. דוגמא לכך: גזר, כרוביים,
בצל, סלק ועוד.

ב. גידול פקעות ובצלים כחומר ריבוי שעד כה יובא כולו מחו"ל. החשובים
בקטגוריה זו הם פקעות תפ"א לזרעים, טיבואם השנתי מסתכם בכמה אלפי
טונות. מחירם הבינלאומי גבוה ביותר ועשוי להשתלם אף ליצואם אם אמנם
תוכח הצלחת הגידול. קיימים מינים של בצלי פרחים שעד כה נרכשו בחו"ל
וניתן יהיה להחליף מקור זה.

ג. שחילי תות-טדה, תוצאות ראשונות ממחקר שבוצע מאמחות הנחה, שבחו"ל
היא מקובלת ושיגרתייה והיה שחילי תות המורבים באזורים בעלי אקלים
קריר נכנסים לתרדמה, ולכך השלכות על מידת קליחתם אח"כ וכן על גובה
יכולת וטיבו. ניתן יהיה איפא להפוך אזור זה למקור השחיליים לארץ
כולה.

ד. אגוזים, עד כה נעשה פתוח הענף בישראל בכוון של זנים ומינים זרים
מחייבים קור חורפי. דבר זה נתן אותותיו בטיב האגוזים וביכוליהם. ניתן
איפא לתקן מצב זה עתה.

אלו אך דוגמאות למבחר גדול של אפשרויות טבעיות עוד יוסיף ויתרחב.

מלבד כל אלו קיימים מספר ניכר של גידולים שניתן יהיה לפתחם באזור זה אף
שאינן להם כל זיקה לסחר החוץ של ישראל. דוגמא לכך: תפ"א קיציים (אסיף
ספטמבר - אוקטובר), עונה שלא היתה קיימת בארץ וקיומה מוצדק בהחלט. וכן
מיני ירקות חורפיים אחרים שעד כה לא הופיעו בשוק בעונת הקיץ ועתה ניתן
יהיה ליצור ולשווקם (חטה, כרוביים וכו').

טפוס המסק המוצע כולל את גורמי היצור הבאים:

1. מטבחה קרקע בת 5,000 ד' ליטוב, ליד הבית, ועוד 300 ד' - במדרונות
הבטיחה. מטבחה זו תהיה כולה בשלחין וחכלול כ-700 ד' מסע (אגוזים,
ענבי-יין, ונשירים - בהתאם למערכת התכנון הארצי). כ-2,000 ד' גי-
דולים חד-שנתיים (חלקם מיוחדים מן הסוג המפורט לעיל וחלקם - שגר-
חיים: כותנה, ירקות קיציים, ירקות לתעשייה) כ-300 ד' סובטרופים
במדרונות הבטיחה שמלבד ערכם הכלכלי יחורמו כספק עבודות חורף לצד
החברתי של ישובי צפון הגולן, לגביחת החורף זוהי, עונה מתה.
כ-2,300 ד' פלחה, החיוניים עבור מהדורי הגידולים בשלחין.

2. מכסת מים בת 1,5 מ' 3 לטנה, מזה ליד הבית 1,2 מיליון מ' במורדות הבטיחה 0,3 מיליון מ'.

3. משבצת מרעה טבעי בת 30,000 ד" ובה 1,000 אמהות בקר לבטר. זהו איפא טפוט מסק אינטנסיבי למדי, טעיקר החטוקה בו היא בעונת הקיץ ואילו החורף יאוזק הן ע"י ענף סובטרופים מרוחק במקצת, והן ע"י פתוח טרופי קיים עבור תיירות החורף בחרמון.

בין 3 טפוט מסק מוגדרים אלו יסתלבו מספר ואריאציות שהן חוצאה מסמכותם של שני תת-אזורים, כגון: טפוט המסק של מוטבי דרום הרמה המערביים, הממזג חכונות של האזור החם עם אלו של המסק האכסטנסיבי המוצע לדרום הרמה, או ואריאציה הנובעת מצורתו האירגונית של הישוב, כגון: מוטב הפועה"מ היוטבים בתת-אזור דרום - מרכז והמעניקים לטפוט המסק של האזור גוון מוטבי. כן קיים מסק שניר המהווה טפוט מסק לעצמו.

6. מערך היטובים החקלאיים:

מערך היטובים החקלאיים המוצע כולל 18 - 23 יטובים חקלאיים, לפי הפרוט הבא:

3 יטובים		הבטיחה ומורדות הירדן
		דרום הרמה:
		אזור סקופיה 3
		חרב-דבוסיה 2
		אזור חיטפין 3 - 2
		מרכז הרמה:
		חזן-מנצורה 3 - 2
		סינדיאנה-חפר 3 - 1
		צפון הרמה
		שניר
7 - 8 יטובים	4	ס"ה
6 - 3 יטובים	2	
4 - 3 יטובים	2	
1 יטוב	1	
23 - 18 יטובים	15	

למעשה המפתח לשאלת מספרם המדויק של היטובים שמון בנושא המים. כבר עתה ברור קיומם של שטחי עבור העטויים לענות על צרכי עשרים ושלשה יטובים, וזאת על אף מכסות הקרקע הגדולות יחסית המוצעות ליטובים השונים בהתאם לטפוט המסק שפרטנו. למעשה דוקא אותם יטובים שאינם נזקקים למכסות קרקע גדולות הם היותר בטוחים בתכ-ניתנו (שניר, יטובי הבטיחה ומורדות הירדן), בעוד סימן השאלה העיקרי ניצב ליד יטובי מרכז הרמה שמכסת הקרקע המוצעת עבורם היא כ-7,000 ד".

שאלת המים ניתנת לביטוי מספרי כדלקמן:

18 היטובים המוגדרים כבעלי קיום ברור יצרכו בס"ה כ-30 מיליון מ' מים לטנה. מתוך זה 18 - 20 מיליון מ' יבואו ממקורות המים הראשיים של ישראל (כנרת, ירדן, בניאס), ו-10 - 12 מיליון מ' ממקורות שעל הרמה עצמה.

5 היטובים המטופקים יחייבו 7,5 מיליון מ' נוספים, מתוך זה 2 מיליון ממקורות נמוכים (כנרת, ירדן) וכ-5,5 מיליון ממקורות טיט לגלותם על הרמה עצמה. קיומם סתומה איפא בהגדלת הפוטנציאל על הרמה עד 16 - 17 מיליון מ' לטנה.

אם נתייחס בשלב זה למספר הנמוך יותר של היטובים המהוכננים (שלבני 12 מתוכם יטנן כבר התחלות טונות) הרי שנגיע ל-1,800 יחידות מסק חקלאיות, מחציתן ביטובים מוטביים (חט-עה במספר) ומחציתן ביטובים קיבוציים. למספר זה יצטרפו כ-200 יחידות מסק קיבוציות שתעסוקנה בקיים ובתעסוקה וכן כ-500 מחפחות שתעסוקנה במתן טרופים ובמפעלים האזוריים.

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem of the existence of a solution of the system of equations (1) for arbitrary values of the parameters α and β . It is shown that the system has a solution for arbitrary values of the parameters α and β if and only if the condition $\alpha + \beta = 1$ is satisfied. In this case the solution is unique and is given by the formula

ט"ה כ-2,500 משפחות (סהם כ-11 אלף נפש) בהתייחסות החקלאית על כל מרכיביה.

מערך היטובים ילווה במערך שירותים אשר יורכב ממספר דרגים:

- א. הדרג הכפרי אשר יכלול שירותים אלמנטריים ואשר ימצא בכל אחד מן היטובים (גן ילדים, צרכניה, חדר מפול רפואי וכו').
- ב. הדרג הגוטי - לגבי קבוצת יטובים סמוכים, עיקרו - בריכוזים המוטביים בהם יכלול ב"ס, מרפאות, בית-עם מועדון, שירותי ספורט, צרכניה מורחבת, מרכז למיון ואריזת חוצרת וכן מגורים לעובדי המרכז.
- ג. הדרג האזורי - אשר יטמט את מרבית יטובי האזור (15 מ-18 היטובים) ובו יכללו מחקני חרבות ובדור מרכזיים, מחקני ספורט ומועדון, מפעלים כלכליים ומנהליים שונים, מפעלי חנוך אזוריים מפעלים כלכליים (מנפטה, יקב, בית-מטבחים, ממגורה וכו') מוסכים ומחסנים. המרכז האזורי ימוקם בטביבות סלוקיה והוא מחבר אל עיר הגולן המוצעת.

7. היצור וערכו:

בהתאם למוצע יעובדו כל השטחים הראויים לעבוד או הכשרה, מתוכם כ-55,000 ד' בהשקיה והיתרה - כבעל. כשני שלישים משטחי השלחין ינוצלו לגדולים חד-שנתיים, ושליש למטעים, גידולי השלחין העקריים יהיו ירקות ליצוא טרי ולעבוד חקלאית, תפוז"א לזרעים וגדולי זרעים אחרים וכן כותנה בהקף רחב. בין השירותים יצטיינו בהקפם הסובסידות. ערך התפוקה החקלאית הכוללת יסתכם בכ-55 מיליון ל"י סהם כ-30,000 ל"י ליחידה. כמוצאת מסך זה, או כ-15,000 ל"י ליחידה זהו סך העודף ברוטו ואילו היתרה להכנסה נקיה וכללית, כלומר הכנסתם של המתייטבים תמורת עבודתם, (ולאחר ניכוי הוצאות ההון המוטקע) יסתכמו ב-18 מיליון ל"י סהם -10,000 ל"י למשפחה.

ערך התפוקה יתחלק בין ארבעת מרכיבי היצור העיקריים כדלקמן:

- 30% גדולי שלחין חד-שנתיים
- 25% מטעים
- 25% בעלי-חיים
- 20% גדולי בעל

8. ההשקעות:

ההשקעות בפרויקט החקלאי יסתכמו בכ-170 מיליון ל"י לפי הפרוט הבא:

א. השקעות צרכניות	50 מיליון ל"י
ב. השקעות יצרניות ביטובים	80 " "
ג. השקעות יצרניות אזוריות	18 " "
ד. השקעות בשירותים אזוריים	22 " "
סה"כ 175 מיליון ל"י	

על זה תתווספה השקעות בתשתית יצרני בסעור 70 מיליון ל"י (הכשרת קרקע ומפעלי מים).

השקעות אלו תאפשרנה קיומן של כ-2,300 משפחות (בחקלאות ובשירותים). ההשקעה הישירה למשפחה ממוצעת תגיע לכ-76 אלף ל"י מחוץ זה כ-30,000 ל"י בסעיף הצרכני וכ-46,000 ל"י בסעיף היצרני. סכומים אלו דומים למדי לגבי משפחה חקלאית ומשפחה עובדי שירותים ומפעלים. היחס בין התפוקה השנתית לבין ההשקעות בענפי היצור נע סביב 68%, ואילו היחס בין ההכנסה השנתית הנקיה לבין ההשקעות בענפי היצור - סביב 22%.

1. The first part of the report is devoted to a general description of the work done during the year.

2. The second part contains a detailed account of the results of the experiments carried out during the year.

- a. The first experiment was carried out on the 1st of January, 1955, and consisted in the measurement of the rate of reaction between hydrogen peroxide and potassium iodide in the presence of various catalysts.
- b. The second experiment was carried out on the 15th of January, 1955, and consisted in the measurement of the rate of reaction between hydrogen peroxide and potassium iodide in the presence of various catalysts.
- c. The third experiment was carried out on the 30th of January, 1955, and consisted in the measurement of the rate of reaction between hydrogen peroxide and potassium iodide in the presence of various catalysts.

3. The third part of the report contains a discussion of the results of the experiments and a comparison of the results with those obtained in previous years.

4. The fourth part of the report contains a summary of the work done during the year.

5. The fifth part of the report contains a list of references.

6. The sixth part of the report contains a list of symbols.

7. The seventh part of the report contains a list of abbreviations.

8. The eighth part of the report contains a list of figures.

9. The ninth part of the report contains a list of tables.

10. The tenth part of the report contains a list of appendices.

11. The eleventh part of the report contains a list of references.

12. The twelfth part of the report contains a list of symbols.

13. The thirteenth part of the report contains a list of abbreviations.

14. The fourteenth part of the report contains a list of figures.

15. The fifteenth part of the report contains a list of tables.

16. The sixteenth part of the report contains a list of appendices.

17. The seventeenth part of the report contains a list of references.

18. The eighteenth part of the report contains a list of symbols.

9. קצב הפתוח המוצע:

התכנית המוצעת מתאחסת לטוח פתוח בן 10 שנים. כלומר תהליך טיפוחים בשנת 1978-1980. זהו איפא תהליך מזורז למדי המוסבר בצורך להגיע במהירות למצב יענה על צרכי המתייבים מבחינת הכנסות ורמת תרומות. פגור בבצוע התכנית יוליד קשיים מן הבחינה האנצטית ועלול לסכן את הנוטא בכללו. זאת מלבד ההוצאות המוגדלות הנגרמות עקב ההארכות הקופת הפתוח.

מן הקביעה הנ"ל מתמע לוח זמנים דחוס למדי לגבי כל פרט ממרכיבי התכנית: העלאת יטובים, הכשרת קרקע, מפעלי מים, נטיעות, פתוח בע"ח וכו'. נראה שהקצב הנדרש להקמת היטובים הוא 2 לשנה, ואילו מן הצד התקציבי יש להעניק עדיפות דוקא למחציתה הראשונה של התקופה, כיון שבה יש לסיים את מרבית הסקעות ההשתית למיניהן, מרבית ההסקעה היצרנית ולפתוח מחציתה של הצרכנית. נראה איפא שיש להעמיד לרשות המפעל כ-25 מיליון ל"י בכל אחת מ-5 השנים הבאות וכ-20 מיליון ל"י באילו שאחריהן.

השלב המידי

בשלב המידי המוגדר כפרק זמן של שנתיים יש צורך בהסקעות המסתכמות בכ-50 מיליון ל"י לפי ההרכב הבא:

הכשרת 25,000 ד'	8 מיליון
מפעלי מים	" 7
רשות שלחין	" 4
נטיעות ואחזקה	
מסעים	" 2,5
בע"ח ומרעה	" 2
סקרים ומחקר (כולל מחקר מים)	" 3
סוטף ליטובים	" 8
יטובי קבע ומחנות זמניים	" 14
כבישי גישה ודרכים	" 2
	<u>" 50,5</u>

בפרק זמן זה יעלה מספר היטובים עד 15 (נוסף על הקיימים או הנמצאים בשלבי הקמה: האחזות בעין-חור, יטוב אזרחי בחזן, יטוב אזרחי בבטיחה).

שטחי העבוד יגיעו לכ-70,000 ד' מהם בשלחין 12,500 ד'. שטחי השלחין יכללו 4,500-4,200 ד' מסעים 8,000 ד' גידולי טדה וירקות.

סה"כ יצטרכו כ-7,5 מיליון מים.

עדר הבקר יגיע לכ-3,500 ראט, כן יפותחו הודיות בהקף של כ-500 טון בטר.

מחוך כ-25,000 ד' שיוכסרו, כ-10,000 ד' ירוטחו בפרק הזמן הנדון, 5,00 ד' נוספים ירוטחו בשנה שלאחריו, וכ-10,000 ד' ירחיבו את מטרת הבעל, יאחדו גוטי עיבוד ויוסיפו שטחים קלים להכשרה.

מפעלי המים כוללים: מפעל ברכת-רט, מפעל כורסי מוג'יהיה, סכר בגו'ריה, מפעל פחם-מנצורה סכר סינדיאנה, ומפעלי מים בבטיחה, בשניר ובאל-חמה.

המשע יכלול: כ-2,000 ד' אבוקדו (כולל מסע שניר, מוג'יהיה ומורדות הבטיחה ליטובים על הרמה). כ-1,500 ד' ענבי יין וכ-700 ד' נשירים אגוזים וזיתים.

בחוך גידולי השדה: כוהנה כ-5,000 ד' ירקו לתעטיה (כ-1,000 ד'), ירקות ליצוא (1,200 ד') תפוז"א לזרעים וגידולי זרעים (כ-800 ד'). כן יפותחו כ-1,200 ד' בצל ליצוא בבעל וכ-1,500 ד' עגבניות לתעטיה - בעל.

בתום פרק זמן זה נגיע למטבצת קרקעית בהיקף של כ-5,000 מ" לכל יטוב אזרחי, ובתוכה כ-1,000 ד' שלחין, ההאחזות והיינה בעלות מטבצות ושטחי שלחין מצומצמים יותר.

CL 307

TIGER

Figure 1

NO. 1000